

YENİ ÇAĞ

- **G. Batal, S. Davangsurene, P. Motta Lima:**
Büyük Oktobr Devrimi ve insanlığın ilerlemesi
- **F. Staufenbiel:** Demokratik Almanya Cumhuriyetinde
- **H. Alleg:** Mister Johnson nereye?

SOSYALİST ÜLKELERDE

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde teknik ve kültürel devrimler

TEKELLER VE İŞÇİ SINIFI

Federal Almanya Cumhuriyetinde

MİLLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN

Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinde sınıf yapısında görülen bazı özellikler

VIYETNAM HARBI

Bu yol nereye gider Mister Johnson

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Batı Almanyadaki işçilerimizin bazı önemli meseleleri üstüne düşünceler.

(30)

Aralık

1966

B A İ E S O S Y A L İ Z M P R O B L E M L E R İ

B u s   y ı d   :

Josef Ledwoh

Alman Kom n st Partisi Merkez Komitesi Polit-Büro  yesi

Henri Alleg

Cezayirli Gazeteci

Ahmet Saydan

Türkiyeli Hukuk u

Ahmet Akıncı

Türkiyeli İktisatçı

Büyük Oktobr Devrimi ve insanlığın ilerlemesi

G. Batal, S. Davangsurene, P. Motta Lima†

Çağdaş sözlükte, en çok tekrarlanan sözcük, belki de «ilerleme» sözcüğüdür. Gerçekten, XX. yüzyıl tam anlamıyla «ilerleme yüzyılı»dır. «Komünizm» sözüde bugün bütün dünyada buna benzer bir duruma gelmiştir. Ama burjuva nazariyecileri, eskiden beri, bu iki kavramı birbirinden ayırmaya, hatta bunları birbirine karşıt göstermeye çalışırlar. Bu nazariyeciler şu gerçeği görmezlikten geliyorlar: Çağımızda gerçekleşen ilerici başarıların çoğu, insanlığın komünizme doğru ilerleme döneminin başlangıcını teşkil eden büyük Oktobr Devriminin sonuçlarıdır.

Hiç şüphesiz, bütün ilerici insanlığın bugünlerde 49. yıldönümünü kutladığı Büyük Oktobr Devrimi, sadece Rusyada değil, bütün dünyada toplumsal ilerlemeyi şiddetle hızlandırmıştır. Bu şanlı yıldönümünü lâyık olduğu önemle kutlarken, Sovyetler Birliğinin gerçek dostları, Sovyet emekçilerine tebriklerini sunar, türlü kahramanlıklarla ilerledikleri yolda yeni yeni başarılar dilerler.

Oktobr Devrimi, devrimci sürecin bütün unsurlarını güçlendirdi, dünya işçi hareketini genişletti. Oktobr Devriminin verdiği güçle, bağımlı ülkelerin, özellikle Hindistanın, Mısırın, diğer Arap ülkelerinin, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının yürüttüğü savaş yeni bir hız elde etti. Bu Devrimin tecrübelerinden yararlanan Çin emekçileri, kendi ülkelerinde 1949 da devrimi gerçekleştirdi, dünya sosyalist sistemine katıldı, böylelikle bu sistemin gücünü ve birliğini perçinleştirmek sorumluluğunu üzerine aldı.

Oktober Devriminden çıkarılan ders ve sonuçlar, çeşitli halk cumhuriyetlerindeki emekçilerin iktidarı ellerine almalarına, sosyalizmi kurmalarına yardım etti. Çağdaş emperyalizmin kalesini teşkil eden ülkenin yanbaşında sömürücülerin ezgisini yıkan, devrimci Küba halkının kahramanlığı da bu derslerden ilham almıştır.

Oktober Devrimi, toplumun, kapitalizm, emperyalizm olmadan, kapitalizme, emperyalizme rağmen, başarıyla gelişebileceğini ispatladı. Oktober Devriminden bu yana, Marksist düşünce ve görüşler dünyanın her tarafına yayıldı, çeşitli ülkelerde komünist partiler kuruldu, güçlü yeni müfrezeler komünist saflarına katıldı. Bu harekete öncülük eden Sovyetler Birliğidir. Kattığı yol çetindi. Bütün planların gerçekleştirilmesi mümkün olmadı, başarısızlıklarla karşılaşıldı, bazı görüşleri gözden geçirmek zorunda kalındı. Ama bütün zorluklara rağmen, Sovyetler Birliği kararlı bir şekilde yolunda ilerledi. Bütün ilerici insanlık, Sovyetler Birliğinin elde ettiği başarıları takdir ediyor. Oktober Devrimini izleyen dönemlerde, halklar emperyalizmi ağır yenilgilere uğrattı. Faşizme karşı elde edilen zaferde, Sovyetler Birliğinin payı fevkalâde büyüktür. Bu fevkalâde önemli zafer bütün dünyada ilerleme davasına büyük başarılar sağladı. Bununla beraber, emperyalizm hâlâ güçlüdür. Hâlâ büyük bir tehlike teşkil ediyor. Toplumsal ilerlemenin başlıca düşmanı yine emperyalizmdir. Bütün emekçilerle ittifak kuran dünya işçi sınıfı bu düşmanı her yerde sıkıştırıyor. 1917 Ekiminde iki dünya – sosyalist dünya ile kapitalist dünya – arasında başlayan savaş, bugün de devam etmekte, gelişmektedir.

Bugün, Oktober Devrimiyle başlayan dönemin başlıca unsurları – ilerleme ve sosyalizm – birbirinden ayrı tutulamaz. Gelişme yoluna yeni giren kapitalist ülkelerde, çok geniş halk kütleleri toplumun ilerici gelişmesiyle ilgili en önemli sorunlarla yakından ilgileniyor: Sosyalizm emekçilerin yaşama düzeyini nasıl yükseltir? Emekçilere özgürlüğü, demokrasiyi nasıl sağlar? Bu ikinci soru üzerinde ileride duracağız. Birinci soruya gelince, cevabını verecek sayılardır.

49 yıl önce Çarlık Rusya, dünya sanayi üretimin % 3. bile sağlayamıyordu. Geçen yıl ise, Sovyetler Birliği, bu üretimin beşte birini sağladı. 1913 yılında, Birleşik Amerika Devletlerinin sanayi üretimi, Rusyadaki üretimin 8 katını buluyordu. Bugün ise, aralarındaki fark gittikçe azalıyor: 1965 yılında, Sovyetler Birliğinin sanayi üretimi, Amerikan üretiminin üçte ikisine varıyordu. 15 veya 20 yıl önce, Sovyetler Birliğinin hiç bir üretim kolunda Amerikayı geçemiyordu. Bugün ise, Sovyetler Birliğinin başta geldiği üretim kolları şunlardır: demir cevheri, kok kömürü, kömür, maden tornaları, disel ve elektrik motorları, traktörler (güç tutarı olarak.), or ık makineleri kereste, çimento, hazır beton unsurları, yün kumaşlar vb. Üretici güçlerin her yerde hızla gelişmesi, eskiden geri kalmış sayılan bir ülkeyi ilerleme yoluna sokan yeni toplumsal rejimin sağladığı faydalardan ancak birini teşkil ediyor. 25 yıldan bu yana, işçi ve memurlar için, adam

başına düşen gerçek gelir 3 kat artmıştır. Ücretleri durmadan yükseldiği gibi, (gelecek 5 yıllık dönem içinde ücretlere ayrılan fonun tutarı % 40 artacaktır); Sovyetler Birliğindeki emekçilerin faydalandığı sosyal yardımlar (parasız sağlık hizmetleri – çocuk yuva ve kuruluşları – hastalık sigortaları vb.) ın değeri, aldıkları ücretlerin % 35'ini tutmaktadır. Bugün sadece emekli maaşlarına her yıl 11 milyar ruble ayrılmaktadır. Aşağı yukarı 7 yıldan beri, halkın üçte biri, sosyalist toplumun kurduğu yeni konutlara yerleşebildi.

49 yıl önce kurulan Sovyet iktidarı, muazzam bir üretim mekanizmasını yarattı. Ama dahası var. Bu mekanizmayı kuranlar, işçiler, köylüler, aydınlar da onunla beraber olgunlaşıyor, yeni yeni tecrübeler ediniyordu. Sovyet ekonomisinin bütün kollarında, yüksek ihtisas sahibi kadrolar meydana getirildi. Dünyada mevcut bütün bilim araştırmacıların dörtte biri Sovyetler Birliğindedir. Sovyet yüksek okullarında okuyan öğrenci sayısı, İngiltere, Fransa, Federal Almanya ve İtalyadaki öğrenci toplamının 4 katını buluyor. Sovyetler Birliğindeki yüksek okullarda yetişen mühendis miktarı, Amerikada yetişen mühendis tutarının 4 katını geçiyor. İlerlemeyi belirten buna benzer daha bir çok istatistik verilebilir. Atom enerjisi alanında, feza yolculuğunda elde edilen fevkalâde önemli başarıları, Sovyetler Birliğinin bu son yıllarda sağladığı teknik ve bilimsel sonuçları da unutmamalıyız.

Marksistler bugün, Oktobr Devriminin yıldönümünü kutlarken, 1917 de Rus proletaryasının; dünya proletaryasının dayanışmasından kuvvet alan Leninist partisinin harekete geçirdiği sosyalist ilerlemenin genel eğilimlerini büyük bir dikkatle incelemek zorundadırlar. Çünkü eski kapitalist ilişkileri yıkan, iktidarı eline alan Rus işçi sınıfı, geri kalmış, harpte mahvolmuş bir memleketin çetin sorunlarıyla karşılaşmıştı.

Rus Komünist Partisi, o zaman, ülkenin halk kitlelerine, yeni bir toplumun kurulmasını sağlayabilecek bilimsel, gerçek tek yolu gösterdi: Gecikmeye son verilecekti, devamlı bir iktisadi ve kültürel ilerleme sağlanacaktı. Ülkeyi bu yola sokmak için de, işçi sınıfı, bütün emekçiler ve komünist öncü kuvvetleri tarihte eşi görülmemiş, muazzam çabalar sarfetmek zorunda kaldılar. Elde ettikleri başarılar dünya sosyalizmi hesabına kazanılmış zaferler, halkların mutluluğu uğrunda yürütülen tarihsel savaşa sağlanan paha biçilmez tecrübelerdi. Bugün bu tecrübe hazinesine, sosyalizmi kuran çeşitli ülkelerde geçirilen tecrübelerde katılmaktadır.

Eskiden beri gelişmiş bir endüstriye sahip ülkelerdeki sosyalist dönüşümlerle elde edilen tecrübelerin de tarihsel anlamı büyüktür (örneğin, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti, Demokratik Alman Cumhuriyeti.) Devrimden önce köylülerin çoğunluğu teşkil ettiği diğer sosyalist ülkeler ise, işçi sınıfının ve partisinin yönetimi altında sanayi ve tarım ülkeleri haline geldi; bunlar da sosyalizmi başarıyla kuruyorlar. Sosyalist kalkınma yolunda ilerleyen ülkeler, eski dünyayı yıkmak, yeni bir toplum kurmak üzere, insanlık hesabına yeni yol ve biçimler deniyorlar.

Kapitalizmi sosyalizm haline getiren devrimci başkalaşma sürecinin olanaklarını iyi anlayabilmek için, kapitalizme karşı yürütülen savaştan çıkarılacak dersler, dünya işçi hareketinin bu alanda edindiği tecrübeler, kardeş komünist ve işçi partilerinin yaptığı bilimsel ve nazari genelleştirmeler fevkalâde önemlidir.

İşçi sınıflarını, aydın kadrolarını yetiştirmeye, çağdaş bir endüstri, sosyalist bir tarım, öncü bir kültür kurmaya muvaffak olan Orta Asya Sovyet Cumhuriyetlerinin geçirdiği tecrübeler de çok büyük bir tarihsel değer taşımaktadır. Ekim Devriminden önce Özbekistan ve Kazakistan topraklarında bir tek yüksek okul yoktu. Kırgızistan, Türkistan, Türkmenistanda ise bir tek orta okul bile bulunmuyordu. Bugün ise, Orta Asya ve Kazakistan Sovyet Cumhuriyetlerinde 90 yüksek okul, 340 ihtisas yüksek okulu vardır. Bu okullara devam eden öğrenci sayısı 740.000'i geçiyor. Bu sayı, devrim önceki Rusyada bulunan yüksek okul ve ihtisas orta okullarında okuyan öğrenci sayısının 4 katı demektir.

Muazzam bir devrimci sıçrayış yapan, feodal ilişkilerden sosyalist ilişkilere geçen Moğolistan Halk Cumhuriyeti, Lenin'in uzağı gören bir sözünü pratikte doğrulamış oldu. Kominternin II. Kongresinde (1920) Lenin şöyle demişti: «Geri kalmış halkların kapitalist gelişim döneminden geçmek zorunda olduklarını sanmak, yanlış olur.»

Sovyetler Birliğinde ve daha başka ülkelerde gerçekleşen ilerici başkalaşmalarla elde edilen tecrübeler, bize şu inkâr, edilmez gerçeği ispatlamıştır: Üretici güçlerin ve emek veriminin yüksek bir düzeye varmasıyla ancak sosyalizme ve komünizme gerçek bir temel sağlanabilir. Marksizm-Leninizm'in açıkca gösterdiği gibi, bu konuda keyfi davranışlar söz konusu olamaz, iktisadi ve toplumsal gelişimin objektif kanunları mutlaka göz önünde tutulmalıdır. Marksizm-Leninizmin ispatladığı, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin geçirdiği tecrübelerin doğruladığı gibi, bilimsel kanunlara göre hareket edilirse, bütün emekçilere sağlanacak maddi ve manevi refah yolunda daha hızlı adımlar atılabilir. Bugün bütün dünyada halk kitlelerinin bilimsel sosyalizmin görüşlerini benimsemesi, bu yüzdendir.

Sosyalist bir ülke, yeni toplumu kurarken karşılaştığı sorunlara kesin bir çözüm yolu bularak, dünya devrimci hareketi davasına büyük hizmetler sağlayabilir: sağlamak zorundadır. Bu soruların çözülmesi, büyük kitlelere, sosyalizmin kapitalizme ve eski toplumsal şekillere her bakımdan üstün olduğunu konkr bir şekilde gösterecektir.

Dünya sosyalist sistemi, dünya işçi sınıfı, milli kurtuluş hareketi, bütün dünya komünistleri bugün, insanlığın ilerlemesi ve geleceği bakımından büyük sorumluluklar taşımaktadır. Çağımızın bu büyük güçleri arasındaki birlik, gelecekteki toplumsal ilerlemenin başlıca şartıdır.

Emekçiler siyasi iktidarı ellerine geçirdikten sonra, komünizme doğru giden gerçek yol, – özellikle iktisat alanında – yürütülecek titiz, sabırlı, yaratıcı bir çalışmadır. Yeni toplumun kurulmasında, hiç şüphesiz, büyük devrimin etkisiyle kitlelerde uyanan heyecan, muazzam bir rol oynar. Ama bu sübjektif etkenin oynadığı rolün önemini belirtmek yerinde ise de, bilgilerle değil de, sadece vecizelerle, metin aktarmalarıyla dolu bilincin, en önemli etken olduğunu iddia etmek yanlış olur. İnsan iradesinin isteklerini dünyaya kabul ettirebileceğini söylemek, idealizme kaçmak, materialist anlayıştan ayrılmak, emekçilerin elinden ideolojik silâhlarını almak olur. Toplumsal başkalaşmaları gerçek iktisadi şartları göz önünde tutmadan, kanun yoluyla gerçekleştirmeye kalkışmak, iktisadi ve siyasi felâketlerle sonuçlanır, sosyalizm davasının itibarını düşürür.

Bugün, Oktobr Devrimiyle, bütün sosyalist ülkelerin gelişmesiyle doğruluğu ispatlanan bilimsel sosyalizm prensipleri bağımsızlığa yeni kavuşmuş ülkelerde de yayılıyor, her yerde sayısı günden güne artan taraftar kazanıyor. Bu da çağımızın başlıca özelliklerinden birini teşkil eder. Marksizm-Leninizmin, toplumsal gelişmenin en pratik yolunu gösteren, ilerleme ile ilgili en doğru ve en mantıklı bilimsel nazariye olduğunu kabul edenlerin sayısı, dünyanın her tarafında artmaktadır. Bugün, teknik ve iktisadi gelişmelerinde geri kalmış ülkeler için, kapitalist-olmayan gelişme yolunun seçilmesi demek; yaratıcı, muazzam çalışmaların yürütülmesi, bağımsız bir devletin, bağımsız bir iktisadın kurulması, kamu mülkiyet şekillerinin meydana getirilmesi ve kuvvetlendirilmesi demektir. Bugün bütün bu şartlar meydana getirilmeden toplumsal ve ulusal kuruluş düşünülemez bile.

Bilimsel olmayan nazariyeleri yeren Marks, şu gerçeğin üzerinde önemle duruyordu: Sosyalist gelişim yolu, insanların özel mülkiyet dönemine varması, dünyaya hâkim olan sefaletten kurtulmasıyla sona eren, geçici bir merhale değildir. Bu iddiada bulunan, komünizmi küçümseyen, kapitalist olmayan gelişme yolunu saygınlıktan düşürmeye çalışan bazı burjuva nazariyecileridir. Oysa gerçekte kapitalist-olmayan gelişme yolu, toplumsal refaha, toplumsal mülkiyet şekillerinin gelişmesine götüren, insan emeğine gittikçe mükemmelleşen bir donatım sağlayan yoldur. Halklara gösterdiği yol bu olmasaydı, bilimsel komünizm, ilerleyici bir nazariye olmazdı; aksine insanlığı durgunluğa ve gerilemeye sürüklerdi.

Sosyalist ilerlemenin niteliğini kavramak için, toplumsal devrimdeki yıkıcı etkenlerle yaratıcı etkenler arasındaki ilişkilerin diyalektiği fevkalâde önemlidir. Yıkıcı etkenleri yaratıcı etkenlerin zararına mutlaklaştırmak, yaratıcılığın sosyalist devrimde oynadığı temel rolün önemini azaltmak demek; Marksizm-Leninizmden ayrılmak demektir.

Bilimsel olmayan görüşlerin yenilgiye uğraması, Rusyadaki işçi hareketinin tarihsel kaderinde fevkalâde büyük rol oynadı. Rus Marksistleri Marks'ın bu sorunlarla ilgili fikirlerini iyice benimsediler, yaratıcı şekilde geliştirdiler. Yüz yıl önce Marks, devrimci nazariyeyi, yıkıcı, durucu bir nazariye haline getirmek isteyenlere karşı savaştı. Marks'ın önemle belirttiği gibi, bu görüşlerin başlıca özelliği basit bir eşitleme isteği idi, bu düşünceleri savunanlar bütün Avrupayı «fare kapanı satan sokak satıcısının seviyesine» düşürmek istiyorlardı. O dönemde, Rusyada, Batı Avrupa'nın bazı ülkelerinde – özellikle İtalyada ve İspanyada, başka bir deyimle işçi hareketinin yeni başladığı memleketlerde – bu görüşleri yayan Bakunin'in «Sosyalist Demokrasi Birliği» idi.

La Haye Milletlerarası Kongresinin kararı üzerine 1873 de yayınlanan bir raporda, Marks ve Engels, Birliğin Rusyadaki şubesi «Halkın Hükmü» adlı cemiyetin bazı «harika buluş»ları ve çağrıları üzerinde duruyorlardı. Bu cemiyette cemiyetin iddiasına göre, devrimci yenilenmenin başlıca gücü, sınıflar ve sınıf mücadelesi değildi; okullarda okuyan gençlikti. Cemiyet bu gençliği, güçsüzlüğe yol açan okumayı bırakmaya, halka doğru gitmeye çağırıyordu. Halkı ise, eğitmeye hiç lüzum yoktu. «Halk yaşantısını tam anlamıyla ve her bakımdan özgür bırakmak üzere» halkı ayaklanmaya teşvik etmek gerekiyordu. «Halkın Hükmü» yıkıcılıktan başka hiç bir program teklif etmiyor; gelecekteki yaşama şartlarını tespit etmeyi reddediyor; halkın hayatini, gücünü, ihtirasını ispatlayacak tek yolun haydutluk olduğunu iddia ediyordu. Hiç şüphesiz, Rusyadaki devrimci hareket bu görüşleri kabul etseydi, 1917 Ekim Devrimi zafere ulaşamazdı.

Marks ve Engels bu plânları, bu projeleri, bu temellere dayanılarak tespit edilen siyasi hattı büyük bir şiddetle eleştirdiler, dünya devrimci hareketine «bütün dünyayı mahvedecek bir program» kabul ettirmek isteyenlerin hatalarını yüzlerine vurdular. İnsanın insanı sömürmesine son verecek, toplumun ilerici gelişmesine sonsuz ufuklar açan, muazzam bir sosyalist devrim programı tespit ettiler. Yukarıda sözü geçen raporda Marks'la Engels Bakunin'in programı için şu sözleri kullanıyorlar: «Bu programda anarşi bütün dünyayı toptan yıkmak istiyor... gençlik düşünceden, bilimden menediliyor, bilimle düşünceye bu dünyayı mahvetme yolunun doğruluğundan şüpheye düşürebilecek, kibarlara mahsus eğlenceci meşguliyetler diye bakılıyor...»

Gerçekten de, gençliğe kabul ettirilmek istenilen bu yıkıcı nihilizm, hareketin ideolojik sefaletini, toplumsal gelişmenin objektif kanunlarını hesaba katmayan nazari düşüncenin zavallılığını ispatlıyordu. Marks'la Engels bu «müthiş devrimciler»in fikir yoksulluğunu açığa vurdular, bu boşluğu «kabadayılıklar» la telâfi etmek istediklerini gösterdiler. Kendi kendilerini devrimci devler sayan bu «nazariyeciler», «müthiş lâflar» ettikleri halde rejim için bir tehlike teşkil etmiyorlardı. Ama devrimci hareketi tehlikeye düşürüyorlardı. Aynı raporda Marks'la Engels şöyle diyorlardı:

«Sosyalist Demokrasi Birliği, kurulmuş devletlere karşı değil de, bu «komedili faciaya» katılmak istemeyen devrimcilere karşı harbediyor, kendisi gibi düşünmeyenleri ölümle tehdit ediyor. Bu da, bütün dünyayı mahvetmeyi amaç edinen bu programın, gerçekleştirilmeye başlanan tek kısmıdır...»

Sözde-devrimci bir kılığa bürünen bu gerici düşünceler, işçi sınıfı ve köylüler arasında yürütülen propaganda ve teşkilâtlandırma faaliyetini zorlaştırdığı gibi, «bütün dünyayı mahvetmek» isteyen bu unsurların yıkmaya çalıştıkları devrimci hareketinin birliğine de ağır darbeler indiriyordu. Rus Marksistlerinin başına geçen Lenin, bilimle ilgisiz bu görüşleri tamamiyle yenilgiye uğrattı, Rus devrimci hareketinde Marks'ın fikirlerini zafere ulaştırdı.

O dönemden bu yana, Marksist görüşler dünya işçi hareketinde gittikçe yayıldı, dünya proletaryası dayanışma prensibi, bu hareketin zaferini sağlayan en önemli silâh haline geldi. Bugün çağdaş işçi hareketinin, emperyalist güçlere karşı yürüttüğü savaşta birlik ve beraberlik zorunluluğunu idrak etmesi çok önemlidir. Amerikan emperyalistlerinin Viyetnama karşı giriştiği saldırgan savaş, emperyalist-aleyтары cephe için birliğini koruma meselesinin önemini bir kere daha hatırlattı. Bu birliği bokmaya yeltenen her davranış, sadece emperyalistlere hizmet eder.

Görüldüğü gibi, Oktobr Devriminden de önce, Rus Marksistleri Rus devrimci hareketinde beliren, bilimli ilgisiz görüşleri perişan etmişlerdi. O dönemden sonra, bu görüşler Rusyadaki sosyalist devrimin gelişmesinde en ufak rolü oynayamamıştır. Hiç şüphesiz, tarihin ayrı ayrı dönemlerinde meydana çıkan siyasi durumlar, ideolojik eğilimler, tıpatıp özdeş olamaz. Bununla beraber, belirli toplumsal şartlar içinde, Marksist-Leninist üstatların büyük bir maharetle yenilgiye uğrattığı görüşlere benzeyen bazı anlayışların, bazı siyasi hareket şekillerinin meydana çıktığı görülebilir. Bu hatalı eğilimler devrimci harekete, milli kurtuluş hareketine ve sosyalist başkalaşmalar davasının tümüne, fevkalâde büyük zararlar verebilir. Bu şartlar içinde, bu hatalar, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in anarşistlere karşı mücadele ederken yaptıkları gibi, çok keskin ve çok dikkatli eleştirmelere konu olmalıdır.

Lenin'in önderliği altında bulunan Sovyetler Birliği Komünist Partisinin başlıca silâhı, düşmandan teslimden başka bir şey olmayan bu «devrimci» lâfazanlığa karşı mücadele eden Marks ve Engels'in görüşleri idi. Bu silâhı olmasaydı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi yaratıcı çalışmalarını yürütemezdi. Sovyetler iktidara geçtiği aylarda, Lenin aşırı solların «isterik atılışları»na karşı, «proletarya çelik taburlarının tempolu yürüyüşü»nü tavsiye ediyordu. Evvelâ Sovyetler Birliğinde, sonradan da sosyalist ülkelerde, komünistler emekçi kitlelerinde biriken, ve sosyalizme dayandığı takdirde, ilerleme davasına dev adımlar attırabilen bu enerjiyi uyandırmak ve doğru yöneltmek üzere çok büyük çabalar sarfettiller. Kapitalist ülkelerdeki komünist ve işçi partileri de sağ ve sol oportünistlere karşı Marksist-Leninist ilke ve yöntemlerinin yerinde kullanarak, emekçilerin

çıkarları, toplumsal ilerleme ve barış uğrunda yürütülen savaşı kuvvetlendirmiş oluyorlar.

Oktobr Devrimi, barış uğruna ve saldırgan emperyalist çevrelere karşı yürütülen savaşın; toplumsal yaratacılığın, toplumsal ilerlemenin temel şartlarından biri olduğunu açıklamıştır. Tarihsel tecrübeler, tarihsel ilerlemenin, birbirini izleyen harplerle meydana geleceğini iddia eden sözde devrimci nazariyenin temelsizliğini ispatlamıştır. Bu nazariye, «dünyayı toptan mahvetme» teorisinden başka bir şey değildir.

Bugün komünist hareketinde beliren zorluklara rağmen, ilerici güçler o derece büyüdü ki, yürüttükleri savaşla, harp kundakçılarını tecrid ederek, halkların barışını bağlayabilirler.

Ama bu amacın gerçekleşmesi için halklar, harp ve barış meselesinde karar verecek başlıca güç haline gelmelidir. 8 Oktobr 1917 de, barışla ilgili kararnameyi Sovyetlerin II. Kongresine sunarken, Lenin şöyle di-yordu: «Her yerde hükümetlerle halklar arasında anlaşmazlık hüküm sürüyor. Bu şartlar içinde, harp ve barış meselelerine müdahale edebilmeleri için, halklara yardım etmeliyiz.» Lenin bu sözleri söylediği günden bu yana elli yıl geçti. Bugün emperyalist saldırganlar dünyayı «toptan mahvolma» yoluna sürüklemeye çalışıyorlar. Ama bugün artık bütün dünya halkları harp ve barış meselelerine müdahale edebilecek güçtedir. Kuvvetlerini bölmeye, azaltmaya çalışmak, emperyalistlere yardım etmek demektir.

Marks, Engels, Lenin, büyük bir kavrayışla proletaryanın temel toplumsal değişiklikleri gerçekleştirebilecek büyük bir kuvvet olduğunu gördüler. Bugün siyasi bilince varan işçi sınıfı, Marksist-Leninist partiler kuruyor, diğer emekçi tabakalarının önderliğini yapıyor, tarihsel ilerlemenin temel etkenini teşkil ediyor. Kapitalist ülkelerde, işçi sınıfı ile bu sınıfın partileri, iktidarı ele geçirmek için henüz savaş yürütürken, toplumun sosyal ve politik yapılarını kökünden değiştirecek, devrim zafere ulaştıktan sonra, üretici güçleri hızla geliştirecek, kitlelere daha güzel bir hayat sağlayacak, toplumsal hayatın her alanında köklü değişiklikler meydana getirecek, geniş, yapıcı programlar tespit ve teklif ediyor. Bu programlar, ilerlemenin gerçekten bilimsel nazariyesinin konkre bir şeklini teşkil etmekte; bilimle ilgiliz, hayallere dayanan eski anlayışı kesinlikle reddetmektedir.

İşçi sınıfı yeni oluşan ülkelerde ise, emekçi, köylü, esnaf, aydın kitleleri içinde, dünya işçi sınıfıyla birlik kurmak; aydın ve mutlu bir gelecek uğruna yürütülecek savaşta işçi sınıfıyla işbirliği yürütmek isteyen; dünya proletaryasının güttüğü amaç ve ödevlerin kendi ulusal ve toplumsal kurtuluş çıkarlarına yakın olduğunu gören güçlerin varlığı, fevkalâde önemli bir unsurdur. Bu da, çağdaş toplumsal ilerlemenin önemli bir özelliğidir. İlerlemeden yana güçler arasındaki birlik gittikçe genişliyor, tarihsel süreci etkileme imkânları gittikçe artıyor. Oktobr Devriminde olduğu gibi, halk demokrasilerinde geçirilen tecrübeler bize şu gerçeği ispatlamıştır:

Köylüler nüfusun çoğunluğunu teşkil ettiği ülkelerde, köylü tabakaları işçi sınıfının yönetimi altında, sosyalist devrimde büyük çabalar sarfeder, büyük başarılar elde eder. İşçi sınıfı ile köylüler arasındaki ittifakı – ülke veya dünya çapında bozmak demek, ilerlemeyi kösteklemek demektir.

Her şeyden önce devrimci yaratıcılığı amaç edinen, idealist görüşleri reddeden Marksizm, komünizme giden yolun bu tarihsel merhalesi için, insanları manen ve maddeten teşvik edecek çalışma şartlarının düzenlenmesini tavsiye eder. Bu temel üzerinde kitlelerin yaratıcı girişim yeteneği geliştirilebilir, kapitalist rejimde elde edilen verimden daha yüksek bir verim sağlanabilir.

Sömürülmeden kurtulan kitlelerin heyecanı ile emeği teşvik edecek maddi tedbirler bir araya gelince, bu iki etken üretimin gelişmesinde (teknik ilerler, kalifikasyon yükselir, kişisel ve toplumsal verim artar) temel bir etken rolünü oynar, komünist dağıtım prensibinin uygulanmasına yol açacak bolluğu sağlayan toplumsal servet kaynaklarını arttırır ve hızlandırır.

Yoksulluğa, sefaletle emekçinin kaçınılmaz kaderi diye bakmak, yoksulluğu bir nimet haline getirmek, sosyalizmin kurulmasında tespit edilen amaçları anlamamak; maddi kültürü ilerletme işini kapitalizme terketmek, savaş yürütmeden kapitalizme teslim olmak demektir. İlerleme dâvasına ve halkların tarihsel kaderine karşı taşıdıkları sorumlulukları bilinçle idrak eden bilimsel sosyalizm taraftarları, buna razı olamazlar. Sosyalist ülkelerdeki emekçiler Marksist-Leninistlerin yönetimi altında, üretici güçlerin eksiksiz gelişmesine; üretimi hızla geliştiren, azami etkililiğini sağlayan üretim ilişkilerini mükemmelleştirmeye gayret ediyorlar.

Dünya işçi sınıfı, ve bu sınıfın en büyük eserini teşkil eden dünya sosyalist sistemi, bütün zorlukları aşarak, az gelişmiş halkların büyük ilerici hareketine yardım sağlamaya çalışıyorlar. Sömürgecilik boyunduruğuna karşı, özgür yaşamak üzere savaş yürüten halkların zaferini kolaylaştırmak için çabalarını esirgemiyorlar. Çağdaş toplumsal ilerlemenin bu büyük güçleri arasındaki birliği bozmak, gericilere hizmet etmek demektir.

Sosyalist ülkelerde, diğer emekçi tabakalarını da beraberinde yürüten işçi sınıfı, ilerlemede en önemli etkenlerden biridir. Bu ülkelerde, işçi sınıfının rol oynamadığı, istemediği hiç bir ilerici toplumsal değişiklik meydana gelemez.

Sosyalist toplumu refaha götüren, emekçinin – sömürülmeye son verildikten sonra kişisel özgürlüğün başlıca şartını yerine getirerek – iş bulma kaygusundan kurtulmasını sağlayan yolda, işçi sınıfının siyasi örgütü – Partisi – bu toplumu ilerleten muazzam bir güçtür. Buna karşı gelinemez. Toplumsal gelişim kanunları, bu gerçeği hesaba katmak istemiyenleri başarısızlığa mahkûm eder.

Marksist-Leninistler için, gerçek demokrasi demek; işçi sınıfında, bütün emekçilerde girişim ve faaliyet yeteneklerinin uyandırılması, iktisadi ve siyasi iktidarın halkın elinde bulunması demektir. İnsan faaliyetinin başlıca alanı, emektir: toplumsal ilişkiler emek sürecinde meydana gelir ve belirir, sosyalist bilinç bu süreç içinde kuvvetlenir ve gelişir. İşletmelerdeki kolektifler, toplumsal ve iktisadi hayatın en önemli hücreleridir. Kolektiflerin yürüttüğü faaliyet, sosyalist kolektivizmin gelişmesinde, otoriter, mekanik bürokrasi olayının yok edilmesinde rol oynar.

Siyaseti «yoğun iktisat» diye tarif eden Lenin'in belirttiği gibi: siyasetin gücü, iktisadın derin tetkikine dayandığı, toplumsal gelişmesinin etkisiyle iktisatta meydana gelen ivedili ihtiyaçları göz önünde tuttuğu zaman ancak, belli olur. Lenin siyasi tedbirlerin objektif iktisadi zorunlulukları unutturabileceğini, siyasi tedbirlerin, toplumsal gelişmeye tabi olmayan, sihirli bir güç olabileceğini hiç bir zaman kabul etmedi. Böyle düşünmek Marksizm-Leninizmden ayrılmak olur. Bugün bilimsel sosyalizmin dünyanın her tarafında taraftar kazanması, daha çok, insanların siyaset, siyasetin imkânları, iktisatla bağları, gerçek gücü hakkında düşündüklerinde oluşan büyük değişikliklerden ileri gelmektedir.

Sosyalist ülkeler, birkaç yıldır, üretime mütemadiyen yeni cepheler kazandıran bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmaya, genelleştirmeye bugün gelişen bilimsel ve teknik devrimin sonuçlarından en etkili şekilde faydalanırken kapitalizmi bu yolda da geçmeye çalışıyor. Bu da, sosyalizmle kapitalizm arasında yürütülen savaşın önemli bir cephesidir. Üretimde hemen benimsenen yeni bilimsel buluşlar (atom fiziği, kimya, biyoloji vb.) üretici güçlerde bir devrim meydana getiriyor. Toplumsal ilerlemede de bilim ve teknik, gittikçe daha önemli bir rol oynuyor. Bilimsel ve teknik devrim çağında, sosyalist toplumun bilimi ve bilimin emirlerini ihmal etmesine imkân yoktur!

Hiç şüphesiz, sosyalizmin geleceğinde en önemli rolü oynayacak teknik düzeyin kendisi değildir. En önemli unsur, makineleri icadadebilen, işletebilen insandır. Üretimde büyük çapta kullanılan yeni teknik, yeni kadrolar gerektiriyor: çok bilgili, bilinçli, kültürlü insanlara ihtiyaç var. Çağdaş üretim süreçleri, emekteki ve üretimdeki bilgi ve kültüre sıkı sıkıya bağlıdır. Öte yandan, emekteki kültür de, kitlelerin genel kültür seviyesine örgensel bağlarla bağlıdır. Halkın gerçekten benimsediği, demokratik, hümanist bir kültür olmadan, sosyalist toplumun ilerici gelişmesi söz konusu olamaz.

Emekçinin bilgisi, sosyalist toplumun gelişiminde büyük rol oynar. Hiç şüphesiz, kitlelere belirli sözler ezberleterek devrimci ideolojiyi benimsemeleri sağlanamaz. İdeolojide devrim yaratmak Lenin'in dediği gibi, emekçilerin hergün kitap okumasını, bilgiler edinmesini sağlayacak şart-

lar yaratmak demektir. Son eserlerinden birinde, Lenin'in «Rusyada, sosyalizmin kaderi, vicdanlarına aykırı gelen tek bir söze inanmıyacakları, ispat edilmeyen sözlere kulak asmayacak olan insanlara bağlıdır» demesi tesadüf değildi.

Tarihsel ilerleme, her emekçinin bilinçli faaliyetine, kişiliğinin gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu bağlar günden güne kuvvetlenmektedir. Bütün dünyada – kapitalist olmayan gelişme yoluna giren ülkeler de dahil – geniş halk kitlelerinin kültür ve bilinç seviyesi yükseldiği takdirde ancak, bu kitlelerin yaratıcı faaliyeti, çağdaş ilerlemenin önemi gittikçe artan bir etken haline gelir. Bu bakımdan, Ekim Sosyalist Devriminin geçirdiği tecrübeler fevkalâde önemlidir. Lenin şöyle diyor: «Eski Rusyanın kültür seviyesi, sosyalist devrim zorunluluğunu ortadan kaldırmıyor – aksine bu devrim kitlelerdeki kültür seviyesini hızla yükseltecek temel şarttır. «Tarih Lenin'i haklı çıkarttı: emekçilerin kültür ve genel bilgi seviyesi mütemadiyen yükseldiği için, kendilerini bir çıkmaza ancak götürebilecek, insan uygarlığını gelişme yolundan ayıracak sözde-devrimci lâfazanlıkla; bilimsel gerçeklere dayanan, gerçek ilerleme ve devrimci yaratıcılık parolaları arasındaki farkları açıkça görebiliyorlar.

Lenin, kültürü «halka indiren» nihilist tutumun kültür sorunları için teşkil ettiği tehlikeyi; kültürü geniş halk kitleleri arasında yayarken büyük bir dikkat ve titizlikle hareket etme zorunluluğunu daima belirtmiştir. Daha 1919 yılında, Lenin şu çağrıda bulunuyordu: «Bütün kültür... bütün bilimi, tekniği, bütün bilgileri, bütün sanatı almalıyız. Bunu yapmadan kamünist toplumun hayatını kuramayız.»

Gelişme yoluna, yeni giren ülkelerde kitle kültürünün gelecekteki ilerlemesini sağlayacak şartlar hazırlanırken, emekçiler Lenin'in çağrısını günden güne daha bilinçle anlıyorlar. Bu da çağımızdaki milli kurtuluş devrimlerinin en önemli özelliklerinden biridir. Sömürgecilik veya yarı-sömürgecilik boyunduruğundan yeni kurtulan ülkelerin tecrübeleri bize şu gerçeği ispatlamaktadır: kültürle ilgili en ivedili sorunların çözülmesi, toplumsal ilerlemeyi hızlandıran bir etken teşkil ediyor.

Sömürgeci ve emperyalist ezgiden yeni kurtulmuş, sömürgeciliğin ve yarı-sömürgeciliğin kalıntılarını yok etmeye çalışan tarım ülkelerinde – veya daha çok tarımla geçinen ülkelerde – tarım alanındaki çalışmaların etkililiği arttırılınca, bu artış devrimci yaratıcılığın ve toplumsal ilerlemenin önemli bir unsuru haline geliyor. Bu sorunun çözümü, tarım teknik düzeyinin yükselmesi, çağdaş tarım metotlarının kullanılması, kooperatiflerin kurulması gibi başka önemli unsurlara da bağlıdır. Bu unsurların yaratılması için de yıllardır suregelen gerikalmışlığa, cahalete, bilgisizliğe son verilmesi şarttır.

Kültür uğruna savaş yürütülmesi; kültürü namussuz amaçlara kullanma teşebbüslerinin açığa vurulması; kültürün kitleler arasında yayılması; dünyadaki en önemli bilim, teknik ve sanat yapıtlarının geniş emekçi tabakalarına tanıtılması gibi faaliyetler, çağdaş ilerlemenin temel yön-

lerinden birini teşkil eder. Bilimsel-teknik devrim çağında, kitlelerin kültürü uğruna yürütülen savaş, gittikçe önem kazanıyor, çünkü kültür sahibi kadrolar olmadan, yeni toplumun kurulması yararına kullanılamaz.

Sosyalist ülkelerin özelliklerinden biri, toplumsal hayatta günden güne artan demokratikleşmedir. Sosyalizm emekçilere özgürlüğü, demokrasiyi nasıl sağlar? sorusunu yazımızın başında sorulmuştur. Bu sorunun cevabı şudur: Milli iktisadın yönetimini mükemmelleştirme tedbirlerinin alınması, emekçilerin siyasal sorunların çözümüne gittikçe daha çok katılması; geniş kitlelerin yönetici kurulların faaliyeti hakkında söz sahibi olması.

Bugünkü şartlar içinde, kitlelerdeki girişim ve faaliyet yeteneklerinin artması, sosyalist demokrasinin gelişmesi, gelecekteki sosyalist zaferlerin başlıca garantisidir. Sosyalist ülkelerinde geçirilen tarihsel tecrübenin bir kere daha gösterdiği gibi: İlerlemedeki gelişmeler, puta tapmalarla bir araya gelemmez. (Kişiye tapma bunlardan biridir) Ekim Devriminden, sosyalist ülkelerin kurulmasıyla sonuçlanan devrimlerden anlaşıldığı gibi, ve Marksizm-Leninizmin ispatladığı gibi, tarihsel gelişmenin geleceğini ve olanaklarını kitlelerin hareketi tespit eder; bu gelecek ve olanaklar, kitlelerin bilinç düzeyine, bilgisine ve kültürüne bağlıdır.

8 Ekim 1917 günü, Lenin şöyle diyordu: «Burjuvazi için kuvvet demek, kitlelerin koyun gibi katliama gitmesi, emperyalist hükümetlerin sopasına körü körüne itaat etmesi edemektir. Burjuvazi için kuvvetli devlet, yönetim mekanizmasının gücü ile, kitleleri burjuva yöneticilerinin istediği yere sürebilen devlettir. Biz ise, kuvvetten bambaşka şey anlıyoruz. Bizim için bir devletin gücü, kitlelerin bilincinden ileri gelmektedir. Kitleler her şeyi bildiği, her şey hakkında hüküm verebildiği, harekete bilinçle geçebildiği zaman, devlet güçlüdür.»

Marks'ın, toplumun sosyalist başkalaşmasıyla ilgili görüşlerini geliştiren Lenin, yeni rejimin yerine oturma döneminde siyaset, iktisat ve kültür konusunda bir doktrin tespit etti. Sosyalist devrim, iktisadi, siyasi, toplumsal ve ideolojik alanlarda eksiksiz bir gelişmeye yol açıyor; bu da, sosyalist toplumdaki insan hayatının bütün yönlerinde sağlanacak, ilerlemenin daha da üstün bir dönemine – komünizme – götürecek devamlı, geniş bir gelişmenin temelini teşkil ediyor. Sovyet halkının komünizm yolundaki muazzam planlarını gerçekleştireceğine eminiz. Ekim Devrimini tamamlayan bu gelişme, çağımızdaki temel çelişmenin çözülmesi; sosyalizmin, komünizmin, kapitalizmi dünya ölçüsünde yenilgiye uğratması için fevkalâde önemlidir. İlerleme davası, gerici güçlerin bütün entrikalarını başarısızlığa uğratacaktır.

Demokratik Almanya Cumhuriyetinde teknik ve kültürel devrimler

Fred Staufenbiel

Alman Sosyalist Birlik Partisinin politikasında, kültür gelişmeleriyle ilgili sorunlar daima büyük yer tutmuştur. Yirmi yıldanberi, Demokratik Alman Cumhuriyetinde kurulan sosyalist ve demokratik sistem sayesinde, son iki dünya savaşından ve faşist diktatorya döneminden önemli sonuçlar çıkarılabilmektedir. Bu sonuçlar milli hayatın her alanında olduğu gibi, kültür alanında da uygulanmıştır.

Almanyayı barış ve demokrasi yoluna sokmak; bütün dünya halklarıyla barış, işbirliği ve dostluk politikasını izliyebilmek için, faşizme, emperyalizme ve genellikle kapitalizme karşı maddi ve manevi zaferler elde etmek şarttı.

Demokratik Alman Cumhuriyetinde işçi sınıfının birleşik Partisi, işte bu sorunlarla karşılaştı. Hümanist kültüre yeni bir öz kazandıracak bir politika izledi, bu politikayı emekçiler arasında yaydı, sosyalist bir kültür kurdu.

Kültür ve ideoloji alanında, sosyalist üretim ilişkilerinin zafere ulaşması, kültürel gelişimdeki karmaşık sürece yeni bir güç sağladı. Teknik ve bilimsel devrime yönelen Demokratik Alman Cumhuriyetinde, sosyalist bir öğretim sisteminin kabul edilmesi, toplumsal süreçler yoluyla plânlamaya ve bilimsel yönetime geçilmesi, bu süreci bir kat daha hızlandırdı.

Bilimsel iktisadi yönetimin ve coşkun bir sanayileşmenin zorunlulukları karşısında, sosyalist toplumun düzeyini yükseltebilmek için, sosyalist bilinci geliştirmek, emekçilerin entellektüel düzeyini yükseltmek, ve sosyalist toplumun ihtiyaçlarına göre, emekçilerin bulunduğu ortamı değiştirmek zorunludur.

Bir yandan faşizme karşı savaştıkça, öte yandan Demokratik Alman Cumhuriyetinde demokrasiyi ve sosyalizmi geliştirmek üzere devamlı çabalar sarfettikçe, sosyalist kültür anlayışını da yavaş yavaş tespit ettik.

Alman emperyalist ideolojisine karşı yürütülen sınıf savaşlarında, bu anlayış o derece gelişti ve tanımlandı ki, bugün artık kültür alanında yepyeni bir durumun meydana geldiğini iddia edebiliriz. Öğretim alanında demokratik dönüşümlerin gerçekleşmesi; okul sisteminin sosyalist temeller üzerinde kurulması, teknik akademiler, halk enstitüleri şebekesinin çok geniş tutulması ile, öğretim sistemimiz baştan aşağı değişti. Bugünkü genç nesil hem teknik, hem genel bir öğretimden faydalanabiliyor. Daha yaşlı kuşaklar için ise, tahsillerini ilerletmek, mesleki ihtisas ve bilgilerini yükseltmek olanakları pek çoktur. Örneğin bugün 650.000 den fazla emekçi – işlerini bırakmaya mecbur kalmadan – 700 sanayi akademisinde yüksek öğretim görebilmektedir. Son üç yıl içinde emekçilerin dörtte biri Demokratik Alman Cumhuriyetinde çok çeşitli olan öğretim şekillerinden yararlanarak, şu veya bu kolda öğretim yapmıştır.

Halk, öğretim şekillerinin hepsinden faydalanabiliyor. Sosyalist devlete, köylü ve işçilerin sınıf çıkarlarına candan bağlı bir aydın tabakası meydana gelmektedir. Bu aydınların çoğu, işçi veya köylü ailelerinden gelmektedir.

Emekçilerin çeşitli sanatlara karşı takındığı tutumda olduğu gibi, sanat-kâr çoğunluğunun, emekçilerin en önemli sorunları karşısındaki davranışlarında da çok köklü değişiklikler meydana gelmiştir.

Dünyanın büyük hümanist kültürü, gerek yerli, gerekse yabancı sosyalist edebiyat, halkımızda derin yankılar uyandırmaktadır. Halkımızın çok büyük çoğunluğu, Johannes Becher, Bertolt Brecht, Anna Seghers, Arnold Zweig gibi yazarları iyi tanır. 1958 den bu yana, Bertolt Brecht'in eserlerinden 1 milyon 60.000 nüsha satılmıştır. Johannes Becher'den 850.000; Anna Seghers'den 805.000; L. Renn'den 754.000; Willi Bredel'den 527.000; Arnold Zweig'dan 431.000. Bir örnek daha verelim: Anna Seghers'in «Yedinci haç» adlı romanı 50 baskı yapmış, 850.000 nüsha satılmıştır.

Halktan gelmiş güçlü yazarlar bugün pek çoktur. Kısa bir süre içinde şöhret yapan bu yazarlar bugün çok okunuyor. Birkaç örnek verelim: Herbert Iobst'un «Sokakta bulunan çocuk»; «Vasilik altındaki çocuk» ve «Avare adlı» üç kesimli romanı 40.000; tanınmış Sırp yazar Yuri Brezan'ın «Krista», «Bir sevginin öyküsü» ve «Ganuş» adlı üç cildlik romanı, 500.000; Ervin Strittmatter'in «Tinko», «Sihirbaz» ve «Ole Binkopp» adlı romanları 800.000 basılmıştır. Bütün bu yazarların mesleki başarıları, Brecht'in Strittmatter için verdiği hükümle özetlenebilir: «(bu yazarlar) proletaryadan çıkma değil, proletarya ile beraber meydana çıkmıştır.»; Demokratik Alman Cumhuriyetinde gerçekleşen kültürel devrim olmasaydı, bunlar «hiçbir zaman yazar olamazlardı.»

Eskiden emekçi halkımız güzel sanatlarla ilgilenemezdi, bu alandan uzak tutulurdu. Kapitalist döneme özgü bu durum bugün – tamamiyle değilse de – büyük ölçüde değişmiştir. Komünist düşmanlığını, gerici burjuva ideolojiden artakalan bütün düşünceleri yoketmek; dünya kültürünün

hümanizmasını benimsemek; bu hümanizmadan yararlanmak, sosyalist bir aydın tabakası meydana getirmek; Marksist-Leninist düşünceleri, öğretimi, sanatı, bütün halka yaymak; bugün sosyalist kültür devriminin büyük ödevleri işte bunlardır. Bugün kültürel ödevlerin temelini teşkil eden kültür ve ahlâk şartları git gide daha büyük önem kazanmaktadır. En önemli amaç, sosyalist sanatta yeni bir hamle sağlamak, işçi sınıfının, bu sınıfla işbirliği yapan köylü tabakalarının kültür seviyesini yükseltmek, genç aydınların sosyalist eğitimini güçlendirmektir.

Çabalarımızı, Lenin'in, bütün halkların hümanist kültürünü halka yayma zorunluluğu ile ilgili öğütlerine göre yürütüyoruz. Kültür alanında ilerlemenin başlıca prensip ve şartı, bu öğütlerin yerine getirilmesidir.

Alman Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesine bağlı Toplumsal Bilimler Enstitüsünün 1965 yılı içinde yaptığı kültür ve sosyoloji araştırmaları çerçevesi içinde, elektronik, elektroteknik, makine inşaatı ve demir-çelik endüstrisi alanlarında çalışan işçilerin kültür düzeyi bütün ayrıntılarıyla incelenmiştir. Varılan sonuç şudur: Bugün işçi ailelerinin % 15'inde yüzden fazla edebi eser bulunmaktadır. Bu ailelerin % 31'inde 30-100; % 32'sinde 10-30; % 15'inde 10 edebi eser bulunmaktadır. % 6'sında ancak bu çeşit esere rastlanmamıştır. «Sizi en çok etkileyen eserler hangileridir?» sorusunu cevaplandıran 1.750 işçi, 1.532 eser adı saymıştır. Bunların içinde 469 ayrı eser bulunmaktadır.

Adı geçen eserleri şu şekilde tasnif edebiliriz:

1 numaralı cetvel

	adı verilen eserlerin toplamı	1 defa (veya daha fazla) adı geçen eserler
Sosyalist Alman edebiyatı	520	106
Sovyet edebiyatı	336	70
Gerçekçi, eleştireci ve klâsik Alman edebiyatı	108	50
Dünya edebiyatı (yukarıdaki alanların dışında kalan)	335	85
Macera ve cinayet romanları	124	82
Röportaj, yolculuk notları	62	35
Bilimsel ve teknik eserler	50	28
Diğer	7	

Büyük dünya edebiyatı ve sosyalist gerçekciliğin bugünkü eserlerine karşı gösterilen ilgi, bu son yıllarda bir kat daha artmıştır. Bu ilgiye

bakarak, kültür hayatımızda beliren bu eğilimin, çağımızın manevi sorunlarını bütün ayrıntılarıyla incelemek ihtiyacını – gün geçtikçe artan ihtiyacını – dile getirdiğini söyleyebiliriz. Bu inceleme ise sanatın yüreklere ve kafalara, insanların toplumsal davranışlarına demokratik ve hümanist etkiler yapmasına yol açıyor.

Edebiyata karşı duyulan bu ilgi, son zamanlarda toplumsal ve iktisadi ilişkilerde, kültürel gelişimde oluşan önemli değişikliklerin sonucu olan fenomenlerin bir unsurudur. Bununla beraber, bu unsur, toplumumuzun kültür düzeyi hakkında bize bir fikir verdiği için çok önemlidir.

İşçi sınıfının, bu sınıfla işbirliği yapan köylü tabakalarının kültüre karşı takındığı tutum çok değişmiştir. Hiç şüphesiz, tecrübelerimizden anlaşıldığı gibi, bu süreç, sosyalist kişiliğin kültür düzeyinde meydana gelen içyapı değişikliklerine doğrudan doğruya bağlıdır.

Sosyalist insanın kültür düzeyini tâyin eden sadece klasik öğretim değildir. Öte yandan bu kültür, emeğin yaratıcı sürecinden uzak kalan bir estetik anlayıştan ta ibaret değildir. Bugünkü sorunlarımızı çözümlenebilmek için, sosyalist emekçilerin kültür düzeyinin gerçek özünü anlamalıyız. Bu özü teşkil eden bilimsel ve teknik bilgilerin, felsefi anlayışların, pratik bilginin, estetik algı ve yaratıcılık eğilimlerinin, yaşantımızdaki kişisel ve kolektif ödevlerin tümü olduğu gibi, emekçilerin bütün bilgilerini, bütün yeteneklerini toplumun yararına kullanabilecek yetenekli insanların bilgileri ve manevi ilişkileridir.

Bu durumun sonucu olan yeni sorunlar, kültür alanında, bilimsel temellere dayanan genel bir plânlamayı, mantıklı bir politik ve ideolojik yönetimi zorunluluk haline getiriyor. Kültür ve teknik devrimleriyle bu şartlar arasındaki sıkı bağları iyice görmek şarttır.

Alman Sosyalist Birlik Partisinin 20-inci yıldönümü münasebetiyle Partinin Merkez Komitesine bağlı Toplumsal Bilimler Enstitüsü nazari bir konferans düzenledi. Konferansın konusu «Demokratik Alman Cumhuriyetinde sosyalizmin kurulmasında teknik ve kültür devrimlerinin karşılıklı etkileri» idi. Bu konferansın amacı, Partinin yönetimi altında elde edilmiş sonuçları genelleştirmekten çok, Birleşik Alman Sosyalist Partisi Merkez Komitesinin XI-nci plenomunda kararlaştırılan yeni teorik ve pratik incelemelere hız sağlamaktır.

Teknik devrimin başlıca sorunundan çıkartılan ve toplumumuzda kültürün gelişimine bağlı bulunan sonuçların üzerinde önemle duruldu. Bu ana sorun, toplumun doğurduğu toplumsal güçlerin üzerinde insanın egemenliğini kurmaktır. Bu da, doğa üzerinde egemenlik kurabilmek üzere tekniğin insanlığa yakışır bir şekilde kullanmanın başlıca şartıdır.

Sosyalist üretim ilişkileri temelinde uygulanması gereken teknik, bilim ve kültür devrimlerinin birliği – kanaatımıza göre – çağımızın kültürel ilerlemesindeki en önemli sorunlardan birinin çözülmesine yardım edecek, Alman milli meselesini çözmek, barışı korumak üzere yürüttüğümüz savaşta çok büyük bir rol oynayacak bir unsurdur.

Teknik ve kültür devrimlerinin birliğini, Alman kültürünün çok-yönlü gelişimini sağlayacak toplumsal şartlar, hiç şüphesiz, sosyalizmin kurulmasıyla meydana gelmektedir. Ama yine de bu şartların gerçekleşmesi, kendiliğinden oluşan bir süreç değildir. Bu birliği gerçekleştirebilmek için, her şeyden önce, insanda, emeğinin genel kültüre yaptığı etkilere karşı ilgisizliği yok etmek şarttır. Bu amacın gerçekleşmesi için, sosyalist üretim ilişkilerinde girişimin günden güne artması, insanın toplumsal yönetime olduğu gibi, üretim yönetimine de katılması, ferdin sosyalist toplumun amaçlarına uygun olarak gelişmesi zorunludur.

Bu konferansta varılan sonuca göre, bu çetin siyasi sorunun sosyalist üretim ilişkileri ve bugünkü iktisadi yönetim sistemi temelinde çözümlenebildiği takdirde, birtakım sürecin plânlı bir şekilde gerçekleşmesi de hızlandırılmış olur. Bu süreçler şunlardır:

a) Sosyalizmin temel iktisadi kanununa göre, yaşama şartlarını düzeltmek ve yükseltmek üzere insan emeğinden en faydalı, en geniş şekilde yararlanmak.

b) yeni ekonomik ve ideolojik çare ve yollardan yararlanarak hayatın bütün alanlarında özellikle iş alanında toplumsal ihtiyaçlarla kişisel çıkarların uzlaşmasını sağlamak.

c) emekçiler arasında doğal ve toplumsal bilimleri okuyanların sayısını arttırmak, bu unsurlarda ahlâk kurallarına uygun bir dünya görüşü sağlamak.

d) maddi ortama ve özellikle çalışma ortamına kültürel bir nitelik kazandırmak, bu işi yaparken de sanayi üretiminin teknik özü ile estetik görünüşü arasında birlik sağlamak.

e) şehirlerde yeni konutlar yeni mahalleler kurarken sosyalist yaşantının yeni toplumsal, iktisadi ve kültürel ihtiyaçlarına uygun düşecek yapılar yapmak.

Böylelikle, toplumsal ve kültürel gelişimimizin olanakları, sosyalist gerçekçiliğe uygun sanat eserlerinin yaratılmasını teşvik etmek, aynı zamanda bütün devirlerin ve bütün halkların kültür mirasını tanıtmak.

Sosyalizmin kuruluşu gerçekleştirilirken, işçilerin kültür düzeyine ve toplumsal yaşantısına etki yapan bütün bu süreçler, üretici faaliyeti toplumun bir ihtiyacı haline getiriyor, insanların rahatını arttırırken topluma da yeni bir enerji sağlıyor.

Böylelikle, toplumsal ve kültürel gelişimimizin olanakları, sosyalist toplumda yaşayan insana, isteklerini yerine getirmek, emek, öğretim, kültür düzeyi ve yaşama şekli arasındaki gerçek ilişkilere göre davranışlarını değiştirmek imkânlarını sağlamalıdır.

Kafa emeğinin oynadığı rol arttıkça, bu emekle el emeği arasındaki ilişkiler, üretimin niteliğinde meydana gelen değişikliklere göre değiş-

mektedir. Birçok insanda bu değişiklik, daha şiddetli bir sinir gerilimi, daha yüksek bir öğretim gerektiriyor.

İşçilerin kültür düzeyini yükseltme amacını güden eğitim sistemimizde, bugün genel eğilim, mesleki yetiştirme (bu yetiştirme, ihtisas şeklini alsın almasın) ile, ferdin bilgisi ve yetenekleriyle mesleğinde, işinde kendini gösterme eğiliminin bir araya getirilmesidir. İş daha yüksek düzeyli bir genel yetiştirme, kolektifin içinde daha geliştirilmiş sosyalist ilişkiler gerektirdiği yerlerde, emekçi de kültür hayatının çeşitli gösterilerine daha geniş çapta katılıyor.

Yukarıda sözü geçen sosyolojik araştırmalar (ve bunlara benzeyen başka incelemeler) in gösterdiği gibi, kimya endüstrisinde, işçilerin doğal bilimler ve teknik alanlarında daha yüksek bir eğitime tabi tutulması, güzel sanatlara karşı duydukları ilgiyi azaltmıyor. Bütün alanlarda, ilerletilmiş bir mesleki eğitim, hiç şüphesiz, tek başına, sanata karşı duyulan ilgiyi arttıramaz. Ama ne de olsa bu eğitim, güç ve karmaşık ideoloji ve duygu sorunlarını daha iyi anlamaya, ahlâk değerlerini değerlendirmeyi kolaylaştırır, bir yatkınlık yaratır. Ahlâka uygun bir dünya görüşü de bu yatkınlığı kuvvetlendirir. Bu şartlar içinde, Demokratik Alman Cumhuriyetindeki sanayi işçilerinin kültürel gelişimin temelleri şu etkenlere bağlıdır: bilimin bir üretim gücü haline getirilmesi; rasyonel bir üretim sağlamak üzere sarfedilen kolektif emek; ferdin toplumsal süreçlerin yönetimine katılması; siyasi ve kültürel eğitim alanında partilerin, sendikaların, devlet kuruluşlarının kitleler arasında devamlı çalışmaları, ahlâk alanında da daha titiz davranmaları, vb.

İnsanın bugün üretimde işgal ettiği yer, sosyalist rejimde girişimi sınırlandırmıyor; aksine, bütün kişisel yeteneklerin daha çok değerlendirilmesini zorunluluk haline getiriyor. Bugünkü teknik şartlar içinde, uyanıklık, başkalarından medet ummadan karar verebilme yeteneği, ödev bilinci, ayrıntıları görme yeteneği, sağlam ve ani tepkiler, eskisinden de zorunludur.

Her ferdin manevi, siyasi ve ruhi yetenekleri kadar, tecrübe ve pratik de önemlidir. Sanayide çalışan işçi bütün yeteneklerini, bütün bilgisini, bütün kültürünü kullanmak zorundadır.

Bunlardan başka etkenler de rol oynamaktadır. Bilim alanındaki yeni buluşlar, üretimde gittikçe daha çok kullanılıyor. Demek oluyor ki, üreticilerin teorik ve pratik bilgileri eskisine nispetle daha dinamik bir rol oynamaktadır. Artık bugün herhangi bir işçinin, okuldan elde ettiği bilgi düzeyinde kalmasına imkân yoktur. İşde meydana gelen değişiklikler karşısında, sosyalist bir üretici yepyeni bir anlayışa varabilmelidir; bu değişiklikleri anlamak, ihtisasını ilerletmek, genişletmek zorundadır. Ama çalışırken yaptığı işin ve hareketlerin yeknasaklığından yine de kurtulamıyor. Burada en önemli mesele şudur: Her işçi dereceli bir şekilde gelişmelidir; bilgilerini gittikçe arttırmayı, böylece güçlüklerle baş etmek

üzere herkesin sarfettiği çabalara, kendi kişisel çabalarını katmayı istemelidir. Bu duruma gelince, kolektif plânlamaya, iktisadi ve teknik ilerlemenin yönetimine geçmesi de kolaylaşır. Çünkü kolektif çalışmada, her insanın en karmaşık teknik ve ekonomik süreçlere hâkim olması mümkündür.

Bu da sanayide çalışan ve siyasi bilince varmış birçok işçinin günlük hayatında yeni bir olaya yol açtı: Bu işçiler durmadan okuyor, durmadan bilgilerini arttırıyor. Bu okuma işçi için toplumsal bir ödev olduğu kadar, kişisel bir ihtiyaç haline gelince, işçinin toplumsal kültürümüze karşı takındığı tutum da değişiyor.

Hayatımızdaki pratik hümanizma, sanat alanında da yeni kültürel ihtiyaçlar doğuruyor. Özellikle, faal insanın ülkemizin sosyalist ortamındaki sorunlarla nasıl karşılaştığını, bu sorunları. Da nasıl çözdüğünü anlatan çağdaş sosyalist edebiyat eserleri bugün oldukça geniş yankılar uyandırabiliyorsa, bu sonuca yazarlarımız sayesinde olduğu kadar, hayatlarında edebiyata daha büyük yer ayıran vatandaşlarımızın sayesinde varılmıştır.

Bugünkü edebi eserlerin kişileri, sosyalist toplumumuzdaki yeni insanların ilgi çekici öyküsünü veren, çağımızın kahramanlarıdır. Örneğin, Strittmatter'in «*Ole Bienkopp*» romanındaki Ole tipi; Neutsh'ün «*Taşların izleri*» adlı eserindeki Hannes Balla; Christa Wolf'un «*Bölünmüş gökyüzü*»ndeki Meternagel; Kant'ın «*Merasim salonu*», Knapp'in «*Adsız ülkem*»; Anna Seghers'in «*Partilerin gücü*»; Zelman'ın «*Kurtların çocuğu*»ndaki bütün kahramanlar bu tip insanlardır. Bu edebi kişiler, insanlarımızı, çelişmeleriyle, çatışmalarıyla, çağdaş insanın toplumsal güçler üzerinde hâkimiyetini kurma isteğini dile getiriyor. Bu savaşın, insanın kişiliğini olgunlaştırması, sosyalist toplumun bu savaşa katılmasını, her insandan da bu savaşa iştirak etmesini bekleyişini, bu şartlar içinde sosyalist insanın kişisel özgürlüğünde daha yüksek bir düzeye varışı – sosyalist edebiyatın başlıca konuları bunlardır. Hiç şüphesiz, bu yeni «estetik akımlar» bütün ayrıntılarıyla henüz incelenmemiştir, ama yine de halkımızın kanaatine göre, bu edebi akımın en iyi eserleri kültürel sosyalist devrimimizi büyük bir ustalıkla dile getirmektedir.

Kültür alanında yapılan yeni bir araştırma, kişisel çıkarlarla kolektif çıkarlar arasında temelde bir çelişme olmadığını göstermektedir; el emeğiyle kafa emeğinin bir arada sarfedilmesi, çalışmaları hızlandırabilir, çünkü bu iki emeğin bir arada harcanabilmesi için, işçi kalifikasyonunu gittikçe yükseltmek zorundadır.

Bununla beraber, işe karşı olumlu bir tutum takınmak (ki bu tutum oldukça yaygındır), eleştirmeden kaçınan bir tutum demek değildir. Bu iki tutumu birbirine karıştırmamak lâzım. Yukarıda sözü geçen araştırmadan anlaşıldığına göre, kültür üretimini yükseltme isteği çok sık ileri sürülen bir istekdir.

2 numaralı cetvel

İşin cinsi	İşe karşı tutum					
	çok memnun		memnun		memnun olmayan	
	a (1) : b (2)		a : b		a : b	
Genel sonuçlar	63	56	32,6	42	4,4	2
El emeğiyle kafa emeğinin bir araya getirilmesi	69	55	28	45	3	0
basit âletler kullanılarak el emeğine dayanan iş	53	50	38	48	9	2
Alavere iş	57	—	41	—	2	—
Taşıtlarda ve depolarda yapılan iş	65	—	30,5	—	4,5	—
İşletmelerde yönetim makamlarında iş	75	—	25	—	2	—
Âlet ve makinelerin kontrol ve tetkiki		75	—	39	—	3

Not: 1a – maden endüstrisi
2b – kimya endüstrisi

En çok ileri sürülen istekler şöyle tasnif edilebilir:

1. Çalışma yerinin donatımı ve tanzimi.
2. Teknolojinin bilimsel değeri.
3. Yönetim işi.
4. Ücret ve prim.
5. muntazam çalışma saatleri.

Emekçilerin büyük çoğunluğu, çalıştıkları yerin kültürel donatımına büyük önem vermektedir. Bu da, insanın işinde kişiliğini belirtmek isteği ile bu zorunluluk arasında, şimdiden bir dengenin meydana geldiğini göstermektedir. Bu alanda, öncü gruplarla işçi kolektifleri genellikle büyük bir girişimle hareket etmektedir: çalışma şartlarını teknikle uzlaştırmaya çalışıyorlar; bilimsel devrimin sonuçlarına dayanarak, çalışma şartlarını daha rasyonel hale getirecek ortama uygun bir çalışma yeri düzenlemeye gayret ediyorlar.

Öte yandan artık inkâr edilmeyecek bir gerçek de şudur: Kolektifin

içinde kurulan ilişkiler, emekçinin işletmeye karşı duyduğu ilgiyi ve takındığı tutumu etkiler. Emekçinin keyifle çalışması, işinde kendi kişiliğini belirtebilmesine, çalıştığı yerin estetik ve psikolojik bakımlardan elverişli bir şekilde düzenlenmesine, yöneticilerin manevi yeteneklerine bağlı, önemli bir psikolojik etkidir.

Sosyalist üretimin muhtaç olduğu emekçi tipi, kafasını işletmesini bilen, sağlam ve doğru tepkileri olan, asil ve yaratıcı bir heyecanla çalışan emekçidir. Başka bir deyimle, emekçinin kişiliği her bakımdan ve her alanda ahenkle gelişmiş olmalıdır. Emekçilerin bu toplumsal zorunluluğu idrak edebilmeleri, bu ihtiyacı duyabilmeleri için; gereken toplumsal şartların (yani teknik ve kültürel devrimlerin ahenkle birleşmesi) mantıklı bir şekilde gerçekleşmesi, geniş emekçi halk tabakalarının işbirliği temeline dayanması şarttır.

Teknik devrimin bir yandan, sosyalist demokrasinin öte yandan, devamlı ilerlemesi şartları içinde, işçi sınıfının ve diğer halk kesimlerinin, daha yüksek bir kültür seviyesine varması, zorunluluk haline geliyor. Sosyalizmin kuruluşunda temel süreç olarak, teknik devrimle kültür devriminin birbirini etkilemesi, kültür alanında bilimsel temellere dayanan siyasi ve ideolojik yönetimin en önemli halkalarından birini teşkil etmektedir.

Federal Almanya Cumhuriyetinde emekçilerin yönetime katılması için yürütülen savaş

Josef Ledwoh

Bugün Federal Almanya Cumhuriyetinde yönetime katılma hakkı uğruna yürütülen savaş, ülkemizde yürütülen sınıf savaşının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu sorun, yeni değildir. İşçi hareketi iktisadın yönetimine katılma isteğini, bundan da önce, 1918–1919 devriminde ileri sürmüştü. Bu temel demokratik isteğin özü, büyük sermayenin ve işveren birliklerinin hâkimiyetini yıkabilmek için, gerek eyalet, gerek ülke çapında, bütün işletmelerde gereken kuruluşların, kurulların kurulması isteği şeklini alıyordu. Ama daha sonraları, Weimar Cumhuriyeti döneminde, yönetime katılma parolası, sınıfların uzlaşması, kapitalizmin barışçı yollarla şekil değiştirmesiyle ilgili reformist hayalleri yaymak için kullanıldı. O dönemde Alman Komünist Partisi bütün bu hayallere karşı şiddetle savaştı. Bu savaşa bugün de devam ediyor.

1945 den sonra, yönetime katılma hakkı sorunu daha da büyük bir önem kazandı. Siyasi hayatta güçlü bir anti-kapitalist akım belirmişti; büyük kapitalistlerin faşizmden ve harpten sorumlu oldukları anlaşılmıştı. Bu şartlar içinde bu unsurların işletmelerde ve milli ekonomideki mutlak hâkimiyetine artık son vermek şarttı. İşgal kuvvetleri Kontrol Konseyi bu konuda hemen şu kararı aldı: İşletme meclislerine üretimi belirli ölçüler içinde kontrol etme; kadro sorununun çözümüne katılma; işletmenin iç tüzüğünü gerekince değiştirme hakları verildi. Çeşitli eyalet Anayasaları da bu hakları tasdik etti.

Ama tekeller eski gücüne kavuşur kavuşmaz, çıkartılan «İşletmeleri Yönetim Tüzükleri Kanunu» ile bu haklar kaldırıldı. Madenlerde ve maden endüstrilerinde ancak, işletmelerin yönetimine katılma konusunda sendikalara ufak tefek imtiyazlar tanındı.

Görüldüğü gibi, işçilerin yönetime katılma hakkı sorunu, işçilerin milli iktisatta ve işletmelerde faydalanabileceği demokratik haklar, devletin

iktisadi yönetimine yapabileceği etkiler sorunu demektir. Burada «ortak bir sorumluluk», «eşit şartlar içinde işbirliği» söz konusu değildir. Mesele tekellerin hâkimiyetini sınırlandırmaktır. Bu savaşı yürütürken işçiler köklü demokratik reformlar uğrunda bilinçle savaşmak zorunda kalıyor. Komünistler bu konuyu ele alırken aşağıdaki noktaları göz önünde tutmaktadır:

Bugün Federal Almanya Cumhuriyetinde fevkalâde gelişmiş bir tekelci devlet kapitalizmi sistemi; özellikle, büyük tekellerle devletin idare mekanizması arasında çeşitli yollarla gerçekleştirilmiş çok sıkı ilişkiler mevcuttur. Bütün milli iktisat, iktidarı ellerinde tutmak ve kazançlarını arttırmaktan başka hiçbir şey düşünmeyen birkaç büyük iş adamının çıkarlarına hizmet edecek hale getirilmiştir.

Federal Almanyanın muazzam iktisadi potansyelinden faydalanan Alman emperyalistleri, zorbalığa başvurarak Avrupanın bugünkü sınırlarını değiştirebilmek üzere, NATO çerçevesi içinde yeni bir ordu kurdular. Tekelci sermayenin hâkimiyetini yeniden kurması; iktisadi ve askeri gücünü hızla geliştirmesi; birkaç büyük sanayicinin en önemli mevkileri elde tutmasıyla, Federal Anayasasında, Eyalet Anayasalarında ve belediyelerin demokratik tüzüklerinde kabul edilen demokratik prensiplerle, ülkedeki gerçek durum arasında gittikçe derinleşen bir uçurum açıldı.

Batı Almanyanın siyasi hayatında beliren bu çelişmeler gittikçe şiddetlenmektedir.

Devlet ve tekeller, kendilerine özgü metotlara başvurarak, bu çelişmelere kendi çıkarlarına uygun düşecek çözüm yolları arıyorlar. Başbakan Ludwig Erhard'ın: «şekillendirilmiş», «strüktürlü» bir toplum meydana getirmek, Hristiyan-Demokrat Partisinin ve hükümetinin başlıca toplumsal ve siyasal amacıdır, demesi, bundandır. Bu amaca varmak için de. Parlamentonun yetkilerinde, eyalet ve belediyelerin haklarında bazı kesintiler yapıldı. Olağanüstü tedbirler kanunundan faydalanan hükümet, bütün iktisadi ve toplumsal hayatı sıkı bir düzen altına sokabileceğini umuyor. Son elli yıl içinde, Alman burjuvazisi bu işi iki defa yapabildi: 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı döneminde, çok geliştirilmiş bir harp iktisadi sistemi kurmuştu. Hitler devleti döneminde de, faşist diktatoryaya dayanarak, çok gelişmiş ve baskıya dayanan bir ekonomi meydana getirdi.

İşçi sınıfı; «Konzern»lerin kurduğu, hiçbir kontrole tabi tutulmayan iktisadi egemenliğin, demokratik hakları tehdit ettiğini günden güne artan bir bilinçle anlamaya başladı. Örneğin, Alman Sendikaları Konfederasyonu (DGB) nun birinci Başkanı, Ludwig Rosenberg, geçen yıl Dortmund'ta düzenlenen bir toplantıda şu açıklamada bulundu: «İktisadi egemenliğin kötüye kullanıldığı bugün bir gerçektir.» DGB'nin programında şu noktalar üzerinde durulmuştur; Bugünkü durumun başlıca özelliği, eski mülkiyet ilişkilerinin, eski güçler dengesinin yeniden kurulmasıdır; genel merkezleşme sürecinin sonucu olarak, iktisadi hâkimiyette de bugüne kadar görülmemiş bir merkezleşme başlamıştır. Bu da iktisadi egemenliğin,

belirli ekonomik ve politik amaçları gerçekleştirmek için, kötüye kullanılmasına yol açmaktadır.

Federal Almanya Cumhuriyetinde oluşan olayları, büyük konzeronların günden güne artan gücünü, demokrasi için bundan doğacak tehlikeleri göz önünde tutan sendikalar; Anayasada kabul edilen demokratik prensiplerin uygulanması ve iktisada demokratik bir öz kazandırılması konularındaki görüşlerini bir plân çerçevesi içinde belirtmişlerdir: Sendikalara, işletmelerde, milli ekonomide, kamu hayatının çeşitli alanlarında yönetime katılma hakkının tanınması bu plânın temelini teşkil ediyor.

Böylelikle Federal Almanyada birbirine taban tabana karşıt iki görüş karşılaşmaktadır: Bir yandan, tekelci burjuvazinin plânı, yani devlet tekelci kapitalizminin egemenliği temeline dayanan «strüktürlü bir toplum» kurma plânı. Öte yandan, sendikaların ileri sürdüğü, yönetime katılma hakkını elde etmek üzere savaşıma plânı. Sendikaların takındığı bu demokratik tutumu büyük bir dikkatle izleyen komünistler, bu konudaki görüşlerini programlarında belirtmişlerdir.

Komünist Partisinin devletin ve toplumun demokratikleştirilmesi konusunda ileri sürdüğü teklifler:

Mantıklı demokratik reformlar uğrunda yürütülen savaşın sosyalist devrimin bir parçası olduğunu söyleyen Lenin'in bu görüşünden esinlenen; güçlü bir dünya sosyalist sisteminin varlığı ile işçi sınıfına sağlanan yeni olanakları göz önünde tutan Alman Komünist Partisi (özellikle 1963 Kongresinde) toplumsal ilişkileri değiştirmek üzere yürüttüğü savaşta uygulayacağı stratejiyi tâyin ve tespit etti:

Partinin üzerinde durduğu önemli noktalar şunlardır: Barışın korunması, Anayasa haklarının savunulması için yürütülen ve bugün gelişmekte olan hareket; savaşını yürüttükçe daha geniş demokratik ve milli hedefler benimseyecektir. Halk, geçirdiği tecrübelerden, en hayati milli menfaatlerin, tekellerin egemenliği ve kazanç istekleriyle katiyan uzlaşamayacağını; Federal Almanya Cumhuriyetinde tekellerin egemenliğine son verecek demokrasiden ve barıştan yana bir rejim kurma zorunluluğunu anlayacaktır.

1963 Program-Bildiride şu satırları okuyoruz:

«Alman Komünist Partisi söz konusu yeni demokratik rejimde bütün kapitalist tekellerin egemenliğini kökünden yok edecek köklü toplumsal dönüşümleri gerçekleştirme zorunluluğunu ısrarla belirtir. Bu yeni rejim, 1945'ten sonra, çoğunluğun istediği, sendikaların programlarında ve bazı Länder'lerin Anayasalarında yer almış toplumsal dönüşümleri gerçekleştirecektir. Sanayi, banka ve sigorta alanlarındaki büyük konzeronlar millileştirilecek, demokratik yollarla yönetilecek ve kontrol edilecektir. İşçiler,

memurlar, işletme meclisleri, sendika teşkilâtları – sendikaların teklif ettiği gibi – işletmelerin ve bütün milli iktisadın yönetimine katılacaktır.»

Görüldüğü gibi, devleti ve toplumu demokratikleştirme politikasından hiç ayrılmayan Komünist Partisi, sendikaların yönetime katılma konusunda ileri sürdüğü istekleri destekliyor.

Partimizin izlediği politika ile sendikaların ileri sürdüğü teklifler arasında mevcut ortak noktaları belirtmek üzere, Partimizin konke demokratik teklifleri üzerinde duralım.

Uyguladığımız siyasi stratejide hareket noktamız Lenin'in şu sözüdür: Emekçi kitlelerini, toplumsal ilişkileri devrimci yollarla değiştirmek üzere yürütülen harekete kazanmak için, çok tabii olarak, konke tarihsel şartların sonucu olan mantıklı demokratik hedeflerin tespiti zorunludur. Bizim için, Federal Alman Cumhuriyetinde sosyalizm uğruna yürütülecek savaş, en önemli alanlarda topluma demokratik bir öz kazandırmak için yürütülen savaştan ayrı tutulamaz.

Siyasi kuruluşlar konusunda, Partimiz halk egemenliği prensipinin; hayati önem taşıyan sorunlarda halkın kararını yerine getirecek, demokratik bir rejimin gerçekleşmesine bağlı olduğunu; böyle bir rejimin gelişmesinden yana olduğunu belirtmiştir. Bunun anlamı şudur: Federal ve eyalet parlâmentolarının hakları hiçbir şekilde kısılmamalıdır; milletvekilleri, hükümetlere ve parlâmentolara karşı, eyalet hükümetleri de parlâmentolara karşı sorumlu olmalıdır.

1965 IV. toplantısında Partimizin Merkez Komitesi, işçi sınıfına ve emekçi örgütlerine, siyasi hayata demokratik bir nitelik kazandıracak bir program teklif etti. Bu programda tespit edilen en önemli noktalar şunlardır: Vatandaşların haklarına saygı gösterilmelidir; olağanüstü tedbirler kanu-çuyla bu hakları kısma teşebbüsleri başarısızlığa uğratılmalıdır; toplumsal ve ekonomik alanlarda demokratik bir düzen kurulmalıdır; Bundestag, Lönder parlâmentoları ve belediye meclisleri, Anayasada kendilerine tanılan hak ve yetkileri tam olarak kullanabilmelidir; bu hak ve yetkiler garanti altına alınmalıdır; Lönder'lerin, demokratik yollarla seçilen belediye idarelerinin hakları genişletilmeli; Devlet gelirlerini, Federasyon, Lönderler, ve belediyeler arasında eşit şartlar içinde bölecek bir vergi reformu sağlanarak, mali garanti altına alınmalıdır; seçim kanununda % 5 şartı gibi, Anayasanın eşitlik prensipine aykırı düşen bütün hükümler kaldırılmalı, nisbi seçim usulü kabul edilmelidir: sanayici birliklerinin ve konzerlerin bütün kulis dalaveralarını yasaklayarak, partileri para kaynaklarını açıklamak zorunda bırakarak, tekellerin basın üzerindeki egemenliğine son vererek, tekellerin partilere ve parlâmentolara yaptığı etkileri yok etmek, sendikaların ve demokratik örgütlerin radyo ve televizyonun yönetimine, kontrolüne katılmasını sağlamak, öğretimde köklü bir demokratik reform gerçekleştirmek de zorunludur.

Federal Alman Cumhuriyetinde Anayasaya gerçekten uygun prensiplerin uygulanması demek, soğuk harp ve siyasi eğilim dâvaları döne-

minde, adliye sisteminde kabul edilen usulleri kaldırmak demektir. Anayasa demokrasisinin normal işleyişine engel olan başlıca nedene, resmi doktrin haline getirilen komünizm düşmanlığına kesinlikle son vermek te şarttır.

Federal Almanya Cumhuriyetinde toplumsal hayata demokratik bir nitelik kazandırmak için, köklü toplumsal ve iktisadi reformlar zorunludur. İşletmelerde ve bütün ekonomide sendikalara demokratik haklar tanınmadıkça, tekellerin hâkimiyetine ve keyfi davranışlarına son verilmedikçe, siyasi hayatımızda demokratik bir gelişme sağlamak imkânsızdır. Birçok sendikacı, ekonomide demokrasi kurulmadıkça siyasi demokrasinin gerçekleşmeyeceğini söylüyorlar. Komünist Partisi bu görüşe katılmaktadır. Federal Almanya Cumhuriyetinde hüküm süren gerici politika, büyük kapitalist konzeronların kurduğu egemenliğin sonucudur. Oysa konzeronların bu egemenliği, iktisadi gücün kötüye kullanmasını yasaklayan Anayasaya aykırıdır.

Bilimsel ve teknik devrim de, iktisadi ve toplumsal dönüşümler sorununun önemini arttırıyor. Konzeronların yeniden büyük bir güç haline gelmesi, üretici güçlerde oluşan derin başkalaşmalar, işçi sınıfının durumuna ve bilincine büyük etkiler yapıyor. İnçi sınıfında endişeler artıyor. Devam eden yüksek konjonktür döneminde bile, Karl Marks'ın ısrarla belirttiği gibi, işçinin durumundaki başlıca özelliği teşkil eden «toplumsal güvensizlik», gelecek korkusu, işini kaybetme korkusu gibi duygular belirlemeye başladı. Üretici güçlerin gelişiminde meydana gelen (otomatizasyon, atom enerjisi, sibernetik, kimya tekniğindeki yenilikler vb. gibi) yeni unsurlar, hiç şüphesiz, işçinin toplumsal durumuna etki yapıyor, işçiyi kara kara düşündürüyor. Simdi bile otomatizasyon, büyük üretimde uygulanan rasyonalizasyon metotları, her yıl, bir milyondan fazla işçivememurun işden çıkarılmasına yol açıyor. Amerikada olduğu gibi, Almanyada da devamlı bir işsizlik korkusu işçilerin rüyalarına girmeye başlamıştır. 9-14 Mayıs 1966 da Batı Berlinde toplanan VII. Kongresinde, Federal Almanya Sendikaları Konfederasyonunun belirttiği gibi, teknik gelişmeden doğan başlıca sorun, iş güvenliği sorunudur. Yüksek konjonktür ve üretimdeki büyük gelişme şimdilik büyük bir işsizliğe engel olabiliyor. Ama işletmelerin yeni bir iş alanına geçmesi, endüstrinin başka bir kolunda faaliyete başlaması, yüzbinlerce emekçiye oldukça önemli zararlar vermektedir. Bu da, emekçilerin; yönetime katılma hakkını istiyen sendikaları günden güne daha kuvvetle desteklemelerine yol açan bir nedendir.

İşçi hareketi alanında, Komünist Partisi işçi örgütlerine, DGB programına uygun olarak, konzeronların, harp ve atom endüstrilerinin, madenlerin, çeşitli enerji kaynaklarının, büyük bankaların millileştirilmesini öngören bir plân hazırlamalarını ısrarla tavsiye ediyor. Endüstrideki en önemli sektörler millileştirilince, ve bugün devletin ve belediyelerin malı bulunan işletmelere katılınca, demokratik yollarla yönetilen bir iktisadın

temelleri atılmış olur. Kooperatifler, sendika bankaları da önemli bir rol oynayabilir.

Alman Komünist Partisinin kanaatına göre: Sendikalar, devlet işletmelerinde yönetime katılma haklarını elde etmek; bu işletmeleri gerek teknik gerek sosyal bakımdan pilot-işletme haline getirmek üzere derhal harekete geçmelidir. Bu işletmelerde sağlanacak örnek çalışma şartları, önemli sosyal yenilikler, demokratik yollarla yönetilen ve kontrol edilen bir iktisadın bütün halka ne kadar büyük faydalar sağlayabileceğini ispatlar. Böylelikle devlet işletmeleri, konzeronların millileştirilmesi için yürütülen savaşı hızlandıran ve kuvvetlendiren bir etken haline gelir.

Alman Komünist Partisinin tespit ettiği, bugün işçi sınıfına tavsiye ettiği, iktisada ve topluma demokratik bir öz kazandıracak savaşı kuvvetlendirmek üzere başvurulabilecek başlıca yollar böylece özetlenebilir.

Yönetime katılma hakkı ve sendikalar

Alman Sendikaları Konfederasyonunun VII. Kongresi, yönetime katılma hakkıyla ilgili istekleri bir kere daha belirtti ve savundu. Sendikaların oynadığı rolü inceleyen raporunda, Ludwig Rosenberg, Federal Anayasadaki temel prensiple, sendikaların yönetime katılma isteği arasındaki ilişkilerin üzerinde durdu. Federal Anayasaya göre, Federal Almanya Cumhuriyeti «demokratik ve sosyal bir huku devletidir». Ama bu prensipin gerçekte uygulandığını kimse iddia edemez. Rosenberg, bu çelişmeyi şiddetle yerdı, Batı Alman toplumunun sınıf imtiyazlarından, kazançtan başka temeller üzerinde kurulmasını istedi. Federal Cumhuriyetin gerçekten toplumsal, demokratik bir hükuk devleti haline getirilmesi için, sendikalar işletmelerin ve genel iktisadın yönetiminde söz sahibi olmalıdır.

Görüldüğü gibi, Rosenberg için, yönetime katılma hakkı Anayasaya uygun, demokratik bir hedeftir. Partimiz bu konuda sendikaların görüşüne tamamiyle katılıyor. Gerek Federal Anayasada, gerek eyalet Anayasalarında, «toplumdaki gerçek hâkimiyet bir avuç milyonerin elinde bulunmalıdır» diyen herhangi bir hüküm yoktur. Bu şartlar içinde, yönetime katılma hakkı, bugünkü olağanüstü tedbirler kabul eden kanunlara son verecek bir çözüm yoludur. Bilindiği gibi, DGB Kongresi, büyük bir çoğunlukla, olağanüstü kanunlara karşı cephe aldı; demokratik, sosyal bir kukuk devletinin kurulması yolunda çok önemli bir aşama teşkil eden yönetime katılma hakkının elde edilmesi için savaş yürütmeyi oy birliği ile kabul etti.

Yönetime katılma hakkını elde etmek üzere yürütülen savaşla ilgili çeşitli teklifler, tek bir önergede birleştirilerek, oy birliği ile kabul edildi. DGB'nin bu kararı, sendikaların bu konuda benimseyeceği tutumu hiç şüphesiz etkileyecektir. Kararda belirtildiği gibi: Sendikalar «gerçekten demokratik bir rejimin kurulması, emekçilerin vatandaş olarak parlâ-

mento, hükümet ve idare mekanizması aracılığı ile genel yönetime katılmalarına olduğu gibi; iktisat üzerinde dolaysız ve kesin etkiler yapabilmelerine de bağlı olduğuna «kani oldukları için» emekçilere toplumsal yapının her alanıyla, her yönü ile ilgili kararlara katılma hakkı'nın tanınmasını istiyorlar.

Emekçiler, iş yerinde olduğu gibi, işletme çapında, ülke çapında, ve Avrupa iktisadi birlikler düzeyinde de ekonomiyi etkileyebilmelidir. Hiç şüphesiz, tekellerin hâkimiyetine karşı koyacak olan bu uzun vadeli istek, gerçekten demokratik bir istektir.

DGB Kongresinde İşletmeler Kanunu şiddetle yerildi. 1952 de sendikaların itirazlarına rağmen kabul edilen bu kanun, yönetime katılma hakkını engellemektedir. Kongre, bu kanunda tadilat yapılmasını, işletme meclislerine ve sendika mümessillerine gerçek haklar sağlayacak maddelerin ilâvesini istedi. Durmadan değişen bilimsel ve teknik devrim şartları içinde, plânlama düzeyinde bile işçi hakları göz önünde tutulmalıdır. Bunun için de bu kanunun değiştirilmesi şarttır. Yatırım tutarları, üretim programları tespit edilirken, çalışmalar düzene sokulurken, işletmeye özgü bütün sorunlar incelenirken daha, işçi hakları garanti altına alınabilmelidir. DGB Kongresinin, bu kanunda gereken değişiklikleri yaptırmak üzere savaşıma karar vermesi demek; milyonlarca işçi ve memurun işletmeleri demokratikleştirmek üzere yürütülen savaşa katılması demektir.

Kongrede alınan kararın başka bir yerinde, emekçilere bugün bazı alanlarda tanılan yönetime katılma hakkının genişletilmesi istenilmektedir. Karar, madenlerde ve maden endüstrilerinde emekçilerin yönetime katılmasıyla ilgili 1951 kanununu «emekle sermaye arasında eşitlik kurma» yolunda önemli bir aşama olarak vasıflandırıyor. Görüldüğü gibi, iktisada demokratik bir öz kazandırmak üzere yürütülen savaş konusunda, sendikaların görüşleri hayal ve hatadan henüz kurtulamamıştır. Bununla beraber, bize göre de, 1951 kanunundaki hükümlerin «büyük sermayenin bütün şirketleri» ne uygulanması zorunludur. Burada mesele, sendikalara, tıpkı işveren gibi, işletmeyi kontrol meclislerinde temsilci bulundurmak, idare meclisine bir «iş müdürü» tâyin etmek haklarının tanınmasıdır.

Madenlerde ve maden endüstrilerinde bu haklar sendikalara tanınmakta ve uygulanmaktadır. Şu noktayı da belirtmeliyiz: Bugün uygulanan bu yönetime katılma hakkı şiddetle – ve haklı olarak – tenkit edilmektedir. Çünkü çoğu zaman, bu hak ve yetkiler personelin ve sendikaların fikri sorulmadan kullanılıyor; üstelik, çeşitli kanuni yollara başvurularak, bu yetkiler işverenlerin çıkarlarına göre ayarlanıyor. Bu yüzden de, emekçiler haklarını elde etmek üzere harekete geçince, iş müdürleri ile sendikalar arasında çatışmalar çok oluyor.

Alman Sendikalar Konfederasyonu, 1951 kanununun: 1–3000'den fazla işçi kullanan; 2-kazançları 75 milyon marka varan; 3-yıllık bilançoları 150 milyon markı bulan bütün büyük işletmelerde uygulanmasını istemek-

tedir. Sendikalar, madenler ve maden endüstrileri için kabul edilen hükümlerin, yukarıda sayılan üç şartın ancak ikisini gerçekleştiren işletmelerde de uygulanmasını istiyorlar. Ama bunu, mutlak bir şart olarak ileri sürmüyorlar. Bunu istemekten maksatları, işçilerin yönetime katılma prensibinin bütün büyük işletmelerde uygulanmasına verdikleri önemi belirtmektir.

Kimya, kâğıt ve seramik endüstrileri sendikası, ikinci bir nokta üzerinde ısrarla duruyor: çok büyük işletmelerde (yani 20.000 den fazla işçi ve memur çalıştıran konzernde) emekçilere, hisse senedi sahiplerinin genel meclisinde ve işletmeyi yönetim kadrosunda, eşit şartlar içinde, temsilci bulundurma hakkını sağlamak üzere, bu işletmelerin tüzüklerinde gereken değişikliklerin yapılmasını istiyorlar. Sendikanın tahminine göre, bu ölçülere varan 50 kadar işletme vardır (bunların arasında IG Farben'e bağlı şirketler de bulunmaktadır).

DGB'nin VII. Kongresinde alınan karar, işletme çerçevesini aşan bir ortak yönetim isteğine de geniş yer ayırmaktadır. Öte yandan, daha uzağı gören bir iktisadi politikanın izlenmesini isteyen kararda, bu politikanın tesbitine sendikalar katılmadıkça, emekçi menfaatlarının göz önünde tutulamıyacağı da – çok doğru olarak – belirtilmektedir. Bunun için de, Kongre kararında sendikaların eşit şartlar içinde temsilci bulundurabileceği teşekküllerin kurulması istenilmektedir. Ama kararda bu teşekküllerin şekli ve ödevleri konkre olarak belirtilmemiştir.

Komünist Partisine göre, bu teşekküller: Länder'ler düzeyinde İktisat Odaları; Federal Cumhuriyet düzeyinde ise, Federal İktisadi Konsey şeklini almalıdır. Bu konulardaki çeşitli bilgileri toplayacak, danışma kurulları şeklini alacak bu kuruluşlara, Parlâmentoya işçi isteklerini bildirebilmeleri için, kanun tasarısı hazırlama ve teklif etme yetkisi de verilmelidir.

DGB Kongresi, yönetime katılma prensibinin önemini bütün kamu oyuna duyurmaya karar verdi. Bu konuda gereken çalışmaları sendikalar yürütecektir. Bundan başka, bu konuyu bütün ayrıntılarıyla işçi sınıfına anlatmakta zorunludur.

Yönetime katılma hakkı konusunda çeşitli sendikalar arasında görüş farkları

Yönetime katılma hakkıyla ilgili konre istekler konusunda, sendikalar-daki görüşler hemen hemen birleşiyor. Ama bu yönetimin özü ve hedefleriyle ilgili görüşler birbirinden çok farklıdır. Bu görüşlerden bazıları, işçi sınıfının daha yüksek bir bilince vardığını, tekelci devlet kapitalizminin niteliğini daha iyi kavradığını gösteriyor. Bazıları ise, sendikalar arasında yayılan, toplumsal ortaklığı tavsiye eden reformist görüş ve düşünceleri dile getiriyor.

Yönetime katılma hakkını elde etmek üzere savaşılan sendikaların başlıca amacı, büyük konzerlerin ellerindeki iktisadi gücü kötüye kullanmalarına engel olmaktır; işçilerin maddi ve manevi çıkarlarını daha etkili şekilde savunmaktır. Demek oluyor ki bu savaş, tekelci sermayeye karşı yürütülecektir. Kimya, kâğıt ve keramik endüstrileri sendikasının 1966 VIII. Kongresinde, bu sendikanın başkanı, Gefeller, Erhard'ın ve büyük tekellerin politikasını şiddetle yerdikten sonra, yönetime katılma prensipinden yana olduğunu söyledi, çünkü «sermayeyi temsil eden idare, ferdin toplumdaki yerini tâyin ediyor.» Böylelikle, Anayasa diliyle, bu günkü gelişme «anonim bir iktidara,» «sermayenin, iktisaden kendisine tabi bulunan insanlar üzerinde hâkimiyet kurmasına» yol açıyor.

Bu bokımdon, bir işletmede işçi olarak çalışan ve maden sanayii sendikası sorumlularından bulunan M. Lang'ın bir makalede belirttiği görüş çok ilginçtir: «Bugün bilimsel ve teknik devrimin etkisiyle, bütün üretim ve sermaye birkaç kişide toplandığı için, ücretliler ve sendikalar yönetime katılma hakkının genişletilmesini istiyorlar. Hızla artan ve korkunç ölçülere varan bu merkezleşme yüzünden, bütün bir halkın hayatını ilgilendiren sorunları çözmek, sermaye oligarşisinin günden güne daralan üst tabakasının yetkisi haline geldi. Yine bu merkezleşmenin sonucu olarak, üretim araçlarının mülkiyeti ile bu araçları kullanma yetkisi arasında bir uçurum açılıyor. Konzerleri gerçekte yönetenler, bu kadar muazzam işletmeleri yönetebilmek için gereken mesleki bilgileri elde edemeyecek hale gelen büyük kapitalistler değildir; yönetim, büyük kapitalistlere vekâlet eden idarecilerin elindedir. Bilimsel ve teknik devrim, üretim sürecinde tekelci sermayenin hiç bir işe yaramadığını açıkça göstermektedir.»

Bu gibi açıklamalar, emekçilerin, Federal Almanyadaki sınıf yapısını ve güçler ilişkisini günden güne daha iyi anladıklarını gösteriyor. Kısmen Marksist bir nitelik taşıyan bu incelemeleri yapanlar, bu istekleri savunanlar, yönetime katılma isteğinin tekellere karşı yönetilmiş bir istek olduğunu önemle belirtiyorlar.

Madenlerde ve maden endüstrilerindeki durum, yönetime katılma hakkını savunan sendikaları hayal kırıklığına uğratacak niteliktedir. Bu kollarda kabul edilen hükümler hiç uygulanmıyor. Çünkü sendikalar iktisadi politikaya etki yapacak imkanlardan yoksun bırakılıyor, sendikalar ve işçiler iş müdürlerinin ve kontrol meclislerinin faaliyetini teşvik edemiyor.

Sendikalarda, yönetime katılma hakkının etkileri ve sonuçları ile ilgili bazı hatalı görüşlere rastlanmaktadır. Dr. Gerhard Leminsky'nin 1966 ilkbaharında «DGB İktisat Enstitüsü Belleteni»nde çıkan bir makalesinden örnekler verelim: «Bugün yeni olanaklarla, sendikaların etki sahası, emek piyasası çerçevesini aşmaktadır», yazara göre, bu da «sendikalara daha büyük sorumluluklar yüklemektedir. «Neticede sendikalar» bugünkü sistemin bir parçası haline geliyor». Bunu söylemek, «toplumsal ortaklığı», sendikalara işverenlerle işbirliği yapmalarını tavsiye etmek değil midir?

Hiç şüphesiz, bu görüşler, sendikalar arasında ve işçi sınıfında yayılan

hatalı düşüncelerdir. Bununla beraber, Batı Almanyanın bugünkü şartları içinde sınıflar arasında uzlaşmayı tavsiye eden görüşler büyük bir başarıya ulaşamaz. Emekçiler günden güne daha çok sömürülüyor; mutlak hâkimiyetlerini korumaya kararlı işverenler uzlaşmaya yanaşmıyorlar. Bu etkenler, emeğin ve sermayenin menfaat ortaklığı düşüncesinin temelsizliğini ispatlıyor.

Ama bu konuda çarpışan iki görüşün ideolojik sâvası çoğu zaman yüze çıkmadığı için, sendikalar, yönetime katılma hakkını elde etmek için daha enerjik bir savaş yürütemiyor.

Tekellerin yönetime katılma hakkına karşı giriştiği savaş

Tekellerin, tekelci basın ve Erhard hükümetinin gösterdiği tepkiler, yönetime katılma hakkını genişletmek üzere yürütülen savaşın önemini açıkça belirtiyor. Başbakan Erhard bu hakkın hiçbir şekilde genişletilemeyeceğini resmen açıkladı. Sendikaların kredisini bozmak, işçilerin gözünü korkutmak isteyen tekeller, bu alanda yürütülen harekete karşı eşi görülmemiş bir yalan ve iftira kampanyasına girişti. Ama bu davranışları ile sınıflar arasında «toplumsal ortaklık» lâfını ederken ne derece samimi oldukları anlaşılmıştır; işçi sınıfı ve demokrasi düşmanı nitelikleri iyice meydana çıkmıştır.

Örneğin, Bağımsız (kelimler eksik) Birliği başkanı Fertsch-Röver, yönetime katılma hakkı konusunda şöyle demektedir: «söz konusu işçilere yönetime katılma hakkının verilsadece bizi değil, serbest teşebbüsün temelini teşkil eden iktisadi ve siyasi rejimi de tehlikeye sokar. Yaşamak istiyorsak, savaşmak zorunda olduğumuzu, bugün Alman işverenlerinin varolmak veya olmamak sorunu ile karşı karşıya kaldıklarını biliyoruz.»

İşveren birlikleri yönetime katılma isteğine karşı cephe kurdular. Sendikalara karşı sistemli bir iftira kampanyası yürütülüyor. Sendikalar «iktisadi dengeyi», ülkedeki «huzuru» bozmakla, «Alman Federal rejimini tehlikeye sokmak» la, «ihtilâlsız bir sosyallaştırma» gerçekleştirmeye çalışmakla, «güçlü bir sendika karteli» kurmakla suçlandırılıyor. Sendikaların ileri sürdüğü istekler kamu oyuna bugünkü düzeni yıkacak, bir takım tehlikeli fikirler diye gösteriliyor.

Olanaklar (Perspektifler)

Sendikaların tekellerin, tekelci basının saldırılarına verdiği cevap açıktır: Bu saldırıların iftiradan başka bir şey olmadığını, bu şiddetli saldırıların, yönetime katılma hakkının lüzumunu belirten bir delil daha olduğunu söylüyorlar.

Komünist Partisi, bu çatışmada, sendikaları görüşüne katıldığını, yönetime katılma isteklerini kesinlikle desteklediğini bildirdi. Ama Partimiz, yönetime katılma hakkında bir «toplumsal ortaklık» şekli gören, sınıfların iyi geçinmesine, sınıf çıkarlarının uzlaşmasına yardım edeceğini savunan görüşleri kesinlikle reddediyor. Gerçekte de, ülke içindeki tartışmalar bu iddiaların temelsizliğini ispatlamaktadır: Demokratik haklar uğrunda yürütülen hareket geliştikçe, sınıf savaşı keskinleşiyor. Amansızca yürütülen savaş, sınıf bilincini geliştiriyor; proletaryada, tekellerin bütün direnişine rağmen, hedeflerine varma isteğini arttırıyor.

Hiç şüphesiz, yönetime katılma hakkı sosyalizasyon değildir; sosyalizmin bir kısmıdır. Bu hak, kapitalist bir ekonomide bile gerçekleştirilebilecek, lüzumlu bir demokratik tedbirdir. Ama yönetime katılma hakkı önemli değişikliklere yol açabilir, tekelci egemenliğini sınırlandırabilir. Bu bakımdan, bu demokratik tedbir, tekelci devlet kapitalizmine karşı yürütülen savaşın bugünkü döneminde, işçileri seferber edecek önemli bir etkidir.

Federal Almanyada bugün başlıca sorun, bugünkü saldırgan politikaya son verilmesi; bugünkü dünya gerçeklerini hesaba katan akla ve mantığa uygun bir politikanın izlenmesidir. Sendikaların, konzerinlerin malı olan işletmelere, milli iktisada ve Devlete yapacağı etkiler, bu sorunun çözümünde büyük rol oynayabilir. Sendikaların DGB'nin VII. Kongresinde tespit edilen politikası, (olağanüstü tedbirler kanunlarının kaldırılmasını isteyen teklif; yönetime katılma hakkını gerçekleştirilmesiyle ilgili yeni teklifler; Federal Almanya Cumhuriyetinin silâhsızlanma konusunda teşebbüse geçmesini ve atom silâhlarından kesinlikle vazgeçmesini isteyen teklif; Almanya milli meselesinde işçi sınıfının izleyeceği politikanın gerçekçi tarifi; toplumsal istekleri gerçekleştirmek üzere işçi sınıfının karşısına çıkan sorunların tanımlanması vb.), Federal Almanyada, sendikaların şimdiden önemli bir demokratik etken haline geldiğini gösteriyor. Sendikaların içinde, demokratik gelişimin yolları ve amaçları konusunda birbirinden çok farklı görüşlere rastlanmakla beraber, yine de emekçilerin iktisadi yönetime geniş çapta katılma isteği, ilerleme yoluna girmeleri için, bütün işçi güçlerini seferber edecek başlıca etkidir.

Federal Alman Cumhuriyetinde, demokratik bir gelişmenin uzun vadeli olanaklarına gelince: Bu olanaklar daha çok sendika üyeleri, sosyal-demokratlar ve komünistler arasında birlik kurulma imkânlarına bağlıdır. Komünistlerin Federal Almanyada gerçekleşmesi mümkün saydıkları ve yazımızın başında saydığımız demokratik amaçları ile; sendikaların ileri sürdüğü yönetime katılma isteğini mukayese edersek, görüşlerimizin sendika görüşleriyle birçok noktada birleştiğini görürüz. Komünist Partisi Merkez Komitesi «halkın yararına işleyecek barışçı ve dengeli bir ekonomi için» başlıklı demokratik bir iktisadi program tasarısı yayınladı. Bu tasarı tekellerin ve tekelci hükümetin iktisadi politikasının yerine geçecek bir

çözüm yoludur. Öte yandan, bu program emekçilerin yönetime katılma isteğini daha kesinlikle dile getiriyor.

Sosyal-Demokrat Partisi üyeleri arasında sendikalara yaklaşma, ileri sürdükleri tekel aleyhtarı ve demokratik istekleri benimseme arzusu çok artıyor. Birçok sosyal-demokrat, geçirdikleri tecrübelerden Hristiyan-demokratlarla izlenen ortak politikanın işçi sınıfına ve Sosyal-demokrat Partisine zarardan başka bir şey sağlamadığını anladılar.

Batı Almanyada işçi hareketinin ilerlemesini sağlayabilecek yepyeni şartlar beliriyor. Komünist Partisi, tekellerin tekrar güçlenmesinden, militarizmin hortlanmasından çıkarılacak dersleri, işçilerde sınıf bilincinin gelişmesine yardım edecek bir etken haline getirmeye çalışıyor.

Bilimsel ve teknik devrim, işçi sınıfının bilincini yükseltti, marksist fikir- lere dönmesini sağladı; çünkü bu devrim, üretimin toplumsal niteliği ile özel mülkiyet sistemi arasındaki çelişmeyi fevkalâde keskinleştiriyor, ve geniş halk kitlelerine, tekelci kapitalizmle, milli menfaatlerin bir araya gelebileceğini gösteriyor. Bununla beraber, yüksek konjonktür, sistemli komünist aleyhtarı propaganda gibi dış etkenler, bu olumlu sürecin geliş- mesini engelliyor.

Ama Federal Almanyada, tekel aleyhtarı, emperyalizm aleyhtarı bir halk cephesinin kurulmasına doğru gidiliyor. Üstelik bu süreç iki Alman devletinin varlığından doğan çok değişik şartlar içinde gelişiyor. Federal Almanyada bir yandan çeşitli sorunlara demokratik çözüm yolları isteyen hareket gelişiyor; öte yandan, bütün emekçi halk, sosyalizmi kuran De- mokratik Alman Cumhuriyetinde büyük başarılar elde edildiğini; günün toplumsal sorunlarına bulunacak sosyalist çözüm yollarının tartışıldığını görebiliyor. Hiç şüphesiz devletin komünizm düşmanlığı ve baskısı işçi hareketine çok olumsuz etkiler yapıyor, ama Demokratik Alman Cumhuri- yetinin varlığı, tekelci sermayeye bağlı iktidar çevrelerini daha temkinli davranmaya, emekçilerle çelişmeden kaçınmaya zorluyor. Ama konzern- lerin azami kazanç sağlama çabaları, «strüktürlü bir toplum» kurma istek- leri; Avrupa sınırlarını değiştirecek plânlar kurmaları, nasıl olsa tekelci- lerle halk arasında çatışmalara yol açacaktır.

Yönetici çevreler, işçi sınıfında, açık diktatorya kurma planlarına yar- dım edecek her hangi bir taban yaratamadılar. Aksine, hükümete ve bes- lediği niyetlere karşı güvensizlik, günden güne artıyor. Gericici toplumsal güçlere, hükümetin izlediği harp politikasına, olağanüstü tedbirler kanun- larına karşı halkta uyanan direniş, sendikaların etrafında toplanıyor. Ko- münistlerle sosyal-demokratlar arasında işbirliği kuvvetlendikçe, gelecek- teki hareket birliğinin bu çekirdeği geliştikçe, direniş temposu da hızlanı- yor, çapı büyüyor. Bu bakımdan, Sendika Konfederasyonunun ve federas- yonlarının aldığı kararlar, bu hareket birliğine mükemmel bir başlangıç olabilir.

Demokratik halk hareketinin ilerlemesine yardım eden önemli bir etken daha sayabiliriz. Bu son yıllarda sendikalar aydınlara karşı yepyeni bir

tutum takınmaya başladı. Öte yandan, Federal Alman Cumhuriyetindeki aydınları en namuslu temsilcileri de sendikaların, toplumumuzdaki başlıca demokratik ve hümanist güç olduğunu kabul ediyorlar. Bu yüzden yüzlerce sanatkâr, yüzlerce profesör, olağanüstü kanunlara karşı mücadele eden sendikaları desteklediklerini açıkladılar. Çağrılarda, gösterilerde, sendikacılar, profesörler, demokrasiyi ve barışı korumaya kararlı olduklarını belirttiler. İşçi sınıfı ile aydınlar arasında kurulacak birliğin ilk belirtisini teşkil eden bu davranışlar, hiç şüphesiz, sosyal-demokratlara tesir edecek, onlarda bu demokratik güçlere katılma isteğini uyandıracaktır. Hiç şüphesiz, sendikaların yönetime katılma hakkını elde etmek üzere yürüttüğü savaşa günden güne daha geniş emekçi kitleleri katılacaktır. Merkez Komitemizin Aralık 1965 toplantısında belirttiği gibi, sendikaların yönetime katılma isteğinin ortaya atılmasıyla, Federal Almanya Cumhuriyetinde yürütülen sınıf savaşı yeni bir safhaya girdi. Bu hakkın elde edilmesi için savaş yürütüldükçe, işçi sınıfı ve barıştan yana halk kitleleri için, milli ekonomide ve devlet içinde toplumsal durumlarının gerektirdiği şartları adım adım elde etme olanakları gerçekleşecektir. Demek oluyor ki, yönetime katılma isteği, büyük tekellere, hükümete, militarizme, intikam ve saldırı politikasına karşı, barışın ve demokrasinin korunması uğruna yürütülen savaşın çok önemli bir yönünü teşkil ediyor.

Siyasi olaylar bize şu gerçeği açıkça gösteriyor: Yönetime katılma hakkının genişletilmesi isteği, proletaryanın savaş programının merkezini teşkil etmelidir. Bu savaş daha uzun süre Federal Almanyada işçi sınıfının başlıca sorununu teşkil edecektir.

Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinde sınıf yapısında görülen bazı özellikler

V. Lukin

I

Güney ve Güney-Doğu Asya adıyla belirtilen, olağanüstü yoğun bir nüfus barındıran bu geniş bölgede, son yıllarda meydana gelen olayların etkisiyle, dünyanın bu kesimi, milletlerarası politikanın en kritik noktalarından biri haline geldi. Güney-Asya ülkeleri, tarihlerinin çok önemli ve kesin bir dönemini yaşamaktadır. Bunun gösteren, devrimci hareketler, karşı-devrimci hükümet darbeleri, toplumsal ve siyasal çatışmalar, ve emperyalist müdahalelerdir. Çoğu siyasi bağımsızlığa bundan on beş yirmi yıl önce kavuşan bu ülkeler, iktisadi bağımsızlık uğruna da savaşa girince, emperyalist devletlerin çıkarlarıyla karşılaştılar, bunlara zarar verecek duruma geldiler. Çeşitli toplumsal sınıf ve tabakalar, siyasal örgütler, sömürgecilik döneminde yürüttükleri mücadeleden çok farklı bir savaşta da tecrübe sahibi oldular. Üstelik, bu ülkelerin hepsinde, ülke içindeki siyasal ve toplumsal güçler dengesinde de önemli değişiklikler meydana geldi. En önemli rolü oynayan bugün yeni bir kuşaktır: Kurtuluş devrimini tamamlayanların çocuklarıdır. Amerika Birleşik Devletlerinin kahraman Viyetnam halkına isteklerini zorbalıkla kabul ettirmek için giriştiği kıyacı savaş, Güney ve Güney-Doğu Asyanın milletlerarası politikada oynayacağı rolün önemini göstermektedir. Öte yandan bu savaş, olağanüstü karmaşık ve özgün Asya gerçeklerinin çeşitli yönlerini derinlemesine incelemek zorunluluğunu da belirtiyor. Burada karşımıza çıkan en önemli sorunlardan biri, bu son yirmi yıl içinde çeşitli siyasi fırtınalar arkasında beliren sınıf yapısının incelenmesidir.

Siyasal bağımsızlığa ulaştıkları dönemde, Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinin çoğu, çözülme haline gelmiş feodal toplumlardı. Küçük ticari üretimle geçinen veya doğal iktisat şartları içinde yaşayan köylüler, nüfusun çok büyük çoğunluğunu (% 70'inden fazlasını) teşkil ediyordu. Kalıntı

halinde devam eden kapitalizm öncesi üretim ilişkileri köylerin gelişmesine bugün de engel olmaktadır.

İktisatçıların yaptığı incelemeler, istatistikler, bütün bu ülkelerde, ortakçıların üretici toprakların büyük bir kesimini işlediklerini ve değerlendiklerini gösterir.

İşletilen muazzam topraklar, büyük çiftçilerin, büyük toprak sahiplerinin elinde toplandığı için, milyonlarca köylü, ya büsbütün topraksızdır, yahut da yetmiyecek kadar ufak bir toprağa sahiptir. Bu şartlar içinde – sanayi de çok yavaş geliştiği için – topraksız köylüler için köy dışında iş bulma olanakları yok gibidir. Bu da «gereksiz köylü ordusu»nun fevkalâde büyük ölçüde artmasına ve köylerde nüfus fazlalığına yol açıyor. Bu fevkalâde önemli ve çetin soruna bugün köklü bir çözüm yolu bulmak, zorunludur.

Parsel sistemi iktisadın gelişmesini engelliyor, etkisizliğini, devimsizliğini devam ettiriyor.

Tarım proletaryası, köy halkının en çok sömürülen kesimidir. Bu proletaryayı teşkil edenler, sadece büsbütün topraksız köylüler değildir. Tarım işçilerinin çoğu, aileye gereken asgarı geliri sağlayamayacak kadar küçük bir toprağa sahiptir. Bu şartlar içinde büyük çiftliklerde veya büyük tarım işletmelerinde çalışmak zorunda kalıyorlar.

Bununla beraber, Güney ve Güney-Doğu Asyada tarım nüfusunun çoğunluğu (ortalama % 60–75), oldukça belirsiz haklara sahip küçük çiftçiler, küçük toprak sahipleridir. Çoğunun yaşama şartları, köy proletaryasının yoksul şartlarından pek farklı değildir. Fevkalâde büyük bir yoksulluk, güvensiz bir gelecek, yüzyıllardan beri süregelen umutsuzluklar, ilk öğretim imkânsızlığından gelen dar görüş ve ufuklar: Güney Asyadaki köylülerin geleneksel özellikleri işte bunlardır. Bu özellikler son yirmi yıl içinde pek değişmemiştir. Cemaat rejiminin kalıntıları, özellikle büyük merkezlerden uzak bölgelerde bütün keskinliğini devam ettiren kast sistemi, bu şartları bir kat daha zorlaştırıyor.

Bununla beraber, kapitalizm öncesi ilişkilerin kalıntılarına rağmen, bugün köylerde yeni tipte bir toplumsal tabakalaşma başlamıştır. Bu tabakalaşma Hindistanda çok belirli şekiller almaktadır.

Ama gerek Hindistanda, gerekse Güney ve Güney-Asyanın diğer ülkelerinde, köyde yaşayan sınıflar arasında, tabakalaşma henüz yeni başlamıştır. Teknik donatım, ücretli işçi sayısı veya buna benzer noktalar bakımından, küçük ve büyük işletmeler arasında görülen farklar pek önemsizdir. Hindistanda bile, tarım kapitalizmi, geleneksel tarım yapılarını geniş çapta değiştirecek döneme henüz erişememiştir. Yoksul köylü ile varlıklı köylü arasında, bugün, işletilen toprak miktarı ve yaşamak için zorunlu olan ürünlerin tüketim tutarı bakımından ancak ayrımlar görülmektedir.

Son onbeş yirmi yıl içinde, köylülerin toplumsal yapısında önemli değişiklikler meydana geldi. Bu değişimler daha çok, bu ülkelerin çoğunda gerçekleşen tarım reformlarının sonucudur. Tarım kanunları birbirinden

çok farklı olduğu, reformlar bazı yerde çabuk, bazı yerde çok yavaş uygulandığı halde, köyün – ve bütün toplumun – toplumsal gelişmesine yaptıkları etkiler birbirine çok benzemektedir.

Bu reformlar – özellikle – büyük toprak sahipleri sınıfının geleneksel, imtiyazlı ve tüfeyli unsurlarının iktisadi gücünü azaltmıştır. Toprak sahibi bazı köylü tabakalarının iktisadi ve hukuki durumu belirli ölçüde düzelmiştir.

Bununla beraber, bu ülkelerin çoğunda köylülerin en önemli sorunu – toprak sorunu – hâlâ çözülmemiştir. Bazı ülkelerde ise, bu çözüm yolu köylünün aleyhine olmuştur. Tamamiyle topraksız – veya yeteri kadar toprağı bulunmayan – köylü kalabalığının durumu pratikte hiç değişmemiştir. (Hatta nüfus büyük bir hızla arttığı için daha da kötüleşmiştir.)

Sömürgeciliğe karşı yürütülen büyük savaşların etkisiyle, Asya köylüleri yüzyıllardır süregelen uykularından yavaş yavaş uyandı, toplumsal hayata bilinçle katılmaya başladı. Bu köylüler için, bağımsızlık demek, toprak demektir; feodal ezgiye, yoksulluğa son verilmesi demektir. Köylüler için toprak uğruna yürütülen savaş, doğrudan doğruya milli devrimin devamıdır. Öte yandan, toplumsal tabakalaşma nispeten az ilerlemiştir; kişisel bir kapitalist işletme kurarak «başarıya ulaşma» olanakları yok gibidir; varlıklı sayılacak köylülerde bile sermaye yetersizdir; kanunen tespit edilen tutarı aşmayacak topraklarda geniş çapta tarım yapmak fevkalâde güçtür; bu şartlar, köylü tabakalarını gelenek dışında, pratikte başka bir yol – kişisel olmayan bir yol – aramaya zorluyor. Bu da, Asya köylülerinde, klasik küçük-burjuvazinin âdetlerinden, görüşlerinden, içgüdüsünden ve itişlerinden çok farklı bir toplumsal psikoloji yaratan nedenlerden biridir. Güney ve Güney Doğuda, yoksul köylünün «çift-yönlü» psikolojisinde, toprak sahibi psikolojisi, emekçi psikolojisi kadar güçlü olmadığı gibi; toplumsal, iktisadi, tarihsel ve demokratik şartlar yüzünden, gelecekte de pek gelişemeyecektir. Geleneksel küçük-burjuva sosyalizmini, Asya köylüsüne özgü utopik sosyalizmin aldığı çeşitli şekillerden ayıran özellikleri tespit edebilmek için, bu noktanın üzerinde önemle durmak zorunludur.

Asya köylülerinin bilincinde, ilerici ve gerici görüşler, hayret edilecek bir şekilde birbirine karışmaktadır. Örneğin, bir çok iktisadi ve toplumsal nedenler etkisiyle, bu köylüler, radikal bir kolektivizmi, Batı Avrupa kordeşlerine nispetle, çok daha kolay benimseyebilir. Ama toplumsal bilinçleri dinsel ideolojinin olumsuz yönlerine, kast veya boy görüşlerinin kalıntılarına hâlâ çok bağlıdır. Bu da onların bir yandan «ebedi» eşitlik, kardeşlik, adaletle ilgili hayaller beslemelerine, dar bir ufukla yetinmelerine, grup bencilliğinden kurtulamamalarına yol açıyor. Bu şartlar sınıf bilincinin gelişmesini köstekliyor, köylü psikolojisinde görülen boz olumsuz özelliklerin, imtiyazlı sınıfların çıkarlarına hizmet etmesi tehlikesini doğuruyor.

Öte yandan, sanayileşme, işçi sınıfında köyden gelmiş olan unsurların sayısını çok arttırmıştır. Hiç şüphesiz ilerici, önüne geçilmez tarihsel bakımdan, temenni edilecek bu özellik şimdilik sanayi proletaryasının yapısına çok ilginç etkiler yapmıştır. Dünyanın bu bölgesinde proletaryanın geleneksel çekirdeğini teşkil eden, sınıf bilincine varmış, teşkilatlanmasını bilen, siyasi faaliyet yürüten, şanlı devrimci geleneklerini devam ettiren Bombay ve Kalkutadaki tekstil işçileri, Yenanyaung'daki petrol emekçileri, Kolombo ve Singapurdaki liman işçileri; şehire yeni gelmiş, cahaletten, milliyet ve kast peşin hükümlerinden, bölgesel ayrımlardan kurtulamamış, dinsel hayallerin olumsuz etkisini çeken, teşkilatlanmadan habersiz genç proleter kalabalığında adeta kayboldular.

Demek oluyor ki, bu bölgelerde, işçi sınıfının sanayi çekirdeğini teşkil eden proleterlerin özellikleri şunlardır: Bu proletarya, nispeten yeni meydana gelmiştir; köyle bağları kopmamıştır; iş yerini sık sık değiştirir; meslek seviyesi çok düşüktür; pek az örgütlenmiştir. Bunlar kadar önemli bir etken daha sayabiliriz: Varolan toplumsal ilişkileri ve mülkiyet ilişkileri çerçevesi içinde kendine düşen yer bakımından, proletaryaya benzeyen, ona yakın olan şehir halkının bütününe nispetle, bu çekirdeği teşkil edenlerin sayısı pek önemsizdir.

Fabrikalarda çalışan işçiler, nüfusun ancak % 3–6'ını teşkil ediyor. Küçük yapımevlerinde çalışanlar ve zanaatçılar, şehir yarı proletaryasının başlıca kesimini teşkil ediyorlar. Bu ülkelerin çoğunda, bu toplumsal takım (kategori)ın tutarı sayı olarak fabrika proletaryasını geçmektedir.

Yarı proletaryanın içinde önemli bir grup meydana getiren, müzmin işsizlik çeken, rasgele kazançlarla geçinen gündelikçiler, «coolie»lerdir. Az gelişmiş ülkelere özgü bu grup hakkında kesin istatistikler elde etmek pek güçtür. Ama, sayıları her halde milyonları bulur. Bu insanların yaşama şartları, fabrikalardaki «kara işçiler»in şartlarına yakındır, hattâ daha kötüdür. Ama bu gündelikçiler, toplumsal özellikleri (yani teşkilatlanmada yetersizlik, sağlam ideolojik ölçüt yokluğu, içten gelme bir radikalizm, mizaçta dengesizlik) bakımından, zanaatçılara daha yakındır.

Hiç şüphesiz, yarı proleterler arasında yer alacak üçüncü grup, ticaretle ve hizmetlerde çalışan ücretliler, ve en ufak memurlardır.

Siyasi bağımsızlık elde edildikten sonraki dönemde, şehir emekçi kitlelerinde bazı toplumsal değişiklikler meydana geldi, ama fabrikalarda çalışan işçi sınıfı çekirdeği ile «kapitalizm-öncesi» etrafı arasındaki nispet hiç değişmedi. Hiç şüphesiz, sanayide çalışan proletarya sayı bakımından fevkalâde gelişti. (Örneğin, Hindistanda bu sayı, 6–7 milyon iken 19 milyona yükselmiştir.) Bununla beraber, bu artış, toplumun bütün yapısını baştan aşağı değiştirecek kadar önemli olmamıştır. Öte yandan, köylerde meydana gelen değişiklikler, köy halkının şehirlere doğru akışını hızlandırmıştır. Bu yüzden de şehirleşme tempoları, sanayileşme tempolarından çok yüksek kaldı. Böylelikle «proleter olma olanağını taşıyan» kalabalık, fevkalâde büyük bir hızla artıyor. Üretim araçlarından yoksun bu unsurlar,

Gerici güçlerin veya herçeşit prensipten yoksun maceracı politikacıların, sadece görgüye dayanan bu «köylü sosyalizmi»nden faydanlanmasına engel olabilecek tek güç, köylülere siyasi öncülük edilecek, ideolojik etkiler yapabilecek birleşmiş, iyi örgütlenmiş, kitlelere dayanan bir işçi hareketidir.

II

Güney ve Güney-Doğu Asyada, işçi sınıfı, yakın sayılacak bir dönemde meydana çıktı. O dönemde, sömürgeci iktisadın objektif gereklilikleri, yabancı emperyalistleri, lüzumlu madenlerin çıkarılmasını, işletmesini, bazı hafif sanayi kollarının kurulmasını düzenlemek, altyapıda gereken unsurları kyetiştirmek zorunda bırakıyordu. Emperyalizm için sömürgelerdeki işçi sınıfı çeşitli iktisadi talan şekillerini günün şartlarına uydurabilmek için gereken, yardımcı bir güçtü. Bu yüzden de sanayi proletaryasının yapısı bu ülkelerde çok farklı bir şekil almıştır. En büyük özelliği şudur: Bu proletaryanın emeği, daha çok, iptidai maddelerin çıkarılmasına, işletilmesine ve taşınmasına ayrılıyor; yahut da hafif sanayi ve gıda endüstrisinin bazı kollarında kullanılıyor. Son zamanlarda ancak modern sektörlerde oldukça önemli bir gelişme görülmektedir.

Dünyanın bu bölgesindeki işçi sınıfında bir özellik daha görülüyor: Belirli merkezlerde toplanan bu işçileri, köylü deryasında kaybolmuş adacıklara benzetebiliriz. Böylelikle, işçi hareketi coğrafi bakımdan belirli sınırlar içinde kalmıştır. Bu yüzden de sanayi merkezlerinden uzak bulunan halk kitleleriyle sıkı temaslar kurması fevkalâde güçtür.

Milli yapısı bakımından, bu işçi sınıfı bağdaşık değildir. Bilindiği gibi, Hindistanda, Endonezyada halk çok çeşitli dil ve lehçeler konuşur. Eskiden, etnik gruplar daha çok toplu hadle yaşadığı, diğer gruplara hiç karışmadığı için, bu durumun sakıncaları o kadar duyulmuyordu. Ama kapitalist ilişkilerin gelişmesi, cemaatler ve kastlar arasındaki geleneksel sınırların yavaş yavaş kaybolmasına yol açtı. Toplumsal süreçler, ayrı ayrı diller konuşan, ayrı ayrı aşiretlerden çıkmış, topraksız, iş arayan kitleleri şehirlere çekti. Büyük çiftliklerde, madenlerde, makine başında, milliyetleri, adetleri, dinleri ayrı insanlar bir araya gelmektedir.

Güney ve Güney-Doğu Asyada, sanayide çalışan proletaryanın önemli bir özelliği de, iktisadi, toplumsal ve psikolojik bağlarla köye sıkı sıkıya bağlı kalmasıdır. Bu bağlar, işçi sınıfı meydana gelirken kurulmuştur. Bugüne dek devam etmeleri ise şundandır; yaşamak için gereken asgari para tutarından aşağı bir ücret alan işçi, ailesini şehirde geçindiremiyor. Onu genellikle köyde bırakmaya mecbur kalıyor (üstelik, köydeki ufacık toprak parçasının sağladığı gelir, çok düşük olmakla beraber, aile bütçesinde önemli bir yer tutuyor. Köyle, ve neticede kastla, cemaatle, devam eden sıkı bağlar, böylelikle ikinci, hattâ üçüncü kuşak proleterlerin çoğunda devam ediyor.

çağdaş tipte üretim sektöründe iş bulamıyor, yaşamak için geleneksel zanaat şekillerine başvuruyor, rasgele işlerle geçiniyor.

Bu proletaryadaki özellikler, çoğunlukla köylerde yaşayan nüfusa nispetle daha az kalabalık oluşu, köylülere özgü duygu ve görüşlerin büyük ölçüde benimsemesini kolaylaştırmaktadır.

Bu ülkelerde işçiler (köylüler gibi) devrimci duygular besliyor; yaşama şartlarının hızla ve radikal yollarla değişmesini istiyorlar. Bu tutumları çok doğaldır. Çünkü Hindistanda bile (bu ülke son zamanlara kadar iktisaden oldukça devamlı ve başarılı bir şekilde geliştiği; ve bağımsızlığa kavuştuğu günden bu yana, milli gelir yaklaşık olarak % 50 arttığı halde) işçi ücretleri İkinci Dünya Savaşından önceki seviyede kalmıştır. Hattâ bazı ülkelerde, bu son yirmi yıl içinde, proletaryanın durumu kötüleşmiştir bile.

Güney Asya proletaryası, sadece kişisel çabalar yürüterek, amaçlarını gerçekleştireceğini anlıyor. Üstelik şehirde, sınıf bilincinin gelişmesini köstekleyen geleneksel engeller ve peşinhükümler, köyde olduğu kadar etkili değildir. Böylelikle proletaryada menfaat ortaklığına dayanan faal bağlar kurmak, teşkilatlanmak isteği daha kuvvetlidir. Yirmi yıldan bu yana elde edilen cesaret verici, büyük başarılar, sınıf bilinci ve dayanışmasındaki ilerlemeyi belirtmektedir. Bununla beraber proletaryanın örgütlenme düzeyi hâlâ pek düşüktür.

Bunun başlıca nedenleri şunlardır: 1. Proletaryanın «proletarya-öncesi» adını verebileceğimiz, en büyük kesimi üretim şartlarına göre yoğunlaşmamıştır. Bu da sendikaların kurulmasını engelliyor. 2. Her seviyede sendika birliğinin gerçekleşmemesi, işçi birliğini imkânsızlaştırıyor. Her işletmede, her endüstride, hattâ ülke düzeyinde bile, çeşitli siyasi partilerin kurduğu ve kontrol ettiği birkaç sendika teşkilâtı bulunuyor. Bu teşkilâtlar arasında amansız bir rekabet vardır. Sendika birliğini gerçekleştirmek için komünist partileri ve demokratların yıllardır yürüttüğü savaş, hâlâ kesin bir sonuca varamamıştır. 3. İşçi sınıfı çok az teşkilatlanmıştır. Bazı sektörlerinde kültür seviyesi çok yetersizdir.

Bu nedenlerin etkisiyle, Asyanın birçok ülkesinde, sosyalist fikirlerin — şehir halkının en yoksul tabakalarını toplumsal psikolojisi süzgecinden geçerek — gerçekten sosyalist olmaktan uzak şekiller alması tehlikesi vardır; bu olaya sık sık rastlanmaktadır. Doğal bir radikalizm; köklü ve ivedili değişimler isteği, belirli şartlar içinde, son derece basitleştirilmiş bir sosyalizmin çeşitli şekillerine yol açar; iktisadi ve toplumsal gelişme seviyesinin çizdiği sınırları aşmaya, objektif şartları zorlamaya götürebilir. Aşırı radikal görüşler savunan, toplumsal devrimin yıkıcı etkilerini pek iyi (hattâ bazan fazlasıyla) bilen, ama bu devrimin yapıcı rolünden haberi olmayan aydın gruplarına özgü, sezgiye dayanan bu «anti-tarihçilik» in belirmesine şartlar bazan çok elverişli oluyor.

Şu noktayı da unutmayalım: Sosyalist görüşler, milli kurtuluş devrimlerinin zafere ulaştığı bir devirde Güney Asya proletaryasında yayılmaktadır. Dünyanın bu bölgesinde hüküm süren milliyetçi ortam, — işçi sını-

fının önemli bir kesimi dahil – en çeşitli toplumsal tabakaların bilincini etkiliyor. Milli bağımsızlık uğrunda yürütülen savaş döneminde, gerici güçler, milliyetçiliğin son derece haklı olan gurur ve özsaygı duygularını, emekçi kitlelerin bilincinde, dinsel inançlara, kast ve cemaat peşin-hükümlerine, şovenliğe bağlı kalması için, çaba sarfeder. Hiç şüphesiz, sosyalist fikir ve görüşlerin her ülkenin (veya her bölgenin) şartlarına uyarlanması tabii ve lüzumludur. Ama bu uyarılama, bazı şartlar içinde, yanlış yollara saparak, sosyalizmi «millileştirme» ye kadar gider, milletlerarası niteliğini bir yana bırakarak, hareketsizliği haklı gösteren toplumsal, siyasal ve dinsel müesseselere, oportünist bir şekilde uydurma haline gelir. Sosyalizmin «milli cahalet»e uyarlanması çok çeşitli şekiller alabilir, hattâ milli ve milletlerarası kültürün gerçek mirasını devrimci «yandsıması»na kadar gider.

III

Milli burjuvazinin ve bu burjuvaziye bağlı toplumsal grupların iktisadi, siyasal ve ideolojik hayatta işgal ettiği yer göz önünde tutulmazsa, Güney ve Güney-Doğu Asyada oluşan toplumsal süreçler hiç anlaşılamaz.

Bu ülkelerin çoğunda, bu sınıf oldukça yavaş meydana geldi. Yerli halk, hatta bu halkın en varlıklı kesimi bile, çağdaş üretimden, büyük ticaretten ve banka işlemlerinden uzak kalmıştı. Çünkü yabancı emperyalizmin temsilcileri bu faaliyet alanlarını, sömürgecilik döneminin başında, tekellerine almışlardı.

Bununla beraber, bu genel tablodaki ayrımları belirtmeliyiz.

Bağımsızlıktan önce, Hindistanda (ve kısmen Seylanda) milli sermaye komşu ülkelere nispetle, daha çok gelişebilmişti. Sömürgeci rejim sona erince, devlet bir takım koruyucu tedbirler aldığı, yabancı tekellerin egemenliğini sınırlandırdığı için, milli sermayeye çeşitli olanaklar açıldı. Böylelikle, bu son yıllarda, büyük burjuvazi meydana geldi ve kuvvetlendi: tüccarlar, sanayiciler, bankerler vb. Üstelik, Asya ve Afrikada meydana gelen bağımsız genç devletler arasında, ilk defa Hindistanda iktisadi gücü hızla artan tekeli gruplar da belirmeye başladı.

Burjuvazi, iktisadi bakımdan kuvvetlenmekle kalmıyor, ülkenin siyasal ve ideolojik hayatında gittikçe kuvvetlenen kökler de salıyor. Hindistanda, burjuvazi iktidar partisinin – Hindistan Milli Kongresi – yöneticileri arasına kendi adamlarını bulundurmakla yetinmiyor; bu partinin yenilgiye uğrayabileceğini hesaplayarak, Rajagoalachari, Masani Ranga gibi özel teşebbüsü savunan takımın kurduğu Swatantra Partisine de umut bağlıyor.

Güney Asya ülkelerindeki büyük burjuvazi bugün eski emperyalist aleyhtarlığından tamamiyle vazgeçmiştir. Büyük burjuvaziye temsil edenlerin çoğu, şu sonuca varmıştır: Yabancı tekellerle kurulan birlik, pahalıya mal olmakla beraber, ülke içinde siyasal hegemonya ve iktisadi egemenlik

uğrunda yürütülen savaşta emin bir destek, emperyalist aleyhtarı ve sermaye-aleyhtarı duygular taşıyan yoksul sınıfların baskısına karşı başvurulacak tek yoldur. Gelişmiş kapitalist ülkelerin büyük tekelleri – özellikle Amerikan emperyalistleri – «ortak işler yürütme» olanaklarından faydalanarak, durumlarını kuvvetlendirmeye ve genişletmeye; Asya toplumunun her alanına sokulmaya, böylelikle siyasi etkilerini kuvvetlendirmek üzere, sağlam temeller atmaya çalışıyor. Bu eğilimin çok kuvvetle belirdiği ülkeler Filipinler, Tayland ve Hindistandır.

Ama büyük kapitalistler, milli burjuvazinin üst tabakasını ancak temsil ediyor. Bu tabaka Hindistanda çok kuvvetlidir. Seylan ve Filipinlerde oldukça önemlidir. Ama diğer ülkelerin çoğunda etkileri pek önemsizdir. Küçük tüccar, küçük işveren ve zanaatçı grupları bu ülkelerin en tipik kategorisini teşkil ediyor. Bağımsızlıktan bu yana, bu toplumsal takım sayı olarak çok genişlemiştir.

Taşra şehirlerinde oturan küçük tüccarlarla küçük işverenler önemli bir siyasi etken teşkil ediyor (özellikle Hindistanda ve Seylanda). Hindistan Milli Kongre Partisi gibi büyük «merkez» partilerinin geleneksel çekirdeğini teşkil eden onlardır. Bu da Hindistan ve Seylan hükümetlerinin izlediği politikanın bazı yönlerini izah ediyor: Küçük üretimi ve zanaatçılığı geliştirmeye, tekel eğilimini sınırlandırmaya, kamu sektörünü genişletmeye çalışması vb. Bu partilerin sağ ve sol kanatları arasında devam edegelen çatışmalar, milli burjuvazinin çeşitli kesimlerinde varolan derin çelişmeleri dile getirmektedir.

Küçük burjuvazi, kararsız ve dengesiz durumunu, yerli ve yabancı büyük sermayenin rekabetine, yıkıcı etkilerine karşı koruyacak güçlü bir devlete muhtaçtır. Kamu sektörünün gelişmesine karşı değildir. Çünkü bu sektör, kendisini ilgilendirmeyen kollarda faaliyet yürütmektedir. Maddi durumu ve kültür düzeyi bakımından, şehir işçi ve memurlarına çok yakındır. Umutları, istekleri, onalarinkinden farklı değildir. Ama öte yandan, bu küçük burjuvazi milliyetçi ideolojideki en olumsuz unsurların etkisi altındadır. Üretim şekillerinin etkisiyle de daima geçmişe dönüktür. XX. yüzyıla atılmaktan çekiniyor, yarınki toplumda yeri olmadığını seziyor. Bütün bu nedenler yüzünden, küçük-burjuvazi birbirinden çok farklı tutumlar takınabilir: emperyalizm ve kapitalizm aleyhtarı olabileceği gibi, batı aleyhtarlığını da benimseyebilir. Bu Batı düşmanlığı, ideoloji bakımından, Avrupa uygarlığını ülke şartlarına uyararak, bu uygarlıktan faydalanmayı reddetmek; iktisat ve kültür alanlarında gecikmeyi ülküleştirmek; siyasi alanda, cemaat, kast, kadercilik, şövenlik gibi karanlık kuvvetlerle birlik kurmak şeklini alır.

Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinin çoğunda, küçük burjuvazi milli burjuvazinin hâkim unsurunu temsil eder. Buna rağmen, Hindistan ve Seylandan başka ülkelerde siyasi etkisi o kadar büyük değildir. Çünkü küçük ticaret, tefecilik hattâ bazan zanaatçılık, eskiden beri bu ülkelerde milli

azınlıkların elinde bulunuyordu: Endonezyada, Tayland'da ve Filipinlerde Çinliler; Birmanyada Hintliler; Malezyada Çinliler ve Hintliler.

Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinde yürütülen milli kurtuluş hareketinin kendine özgü niteliğini kavrayabilmek için, Çinli ve Hintli azınlıkların toplumsal yapısını hesaba katmak şarttır. Bu özellikler nedeniyle, milli kurtuluş savaşına milli ve toplumsal unsurlara karmaşık etkiler yapıyordu. Bir yandan milli düşmanlıklar emperyalist aleyhtarı cepheyi darlaştırıyordu; öte yandan, emperyalist aleyhtarı devrim, gittikçe keskinleşen bir toplumsal öz, hattâ bazı ülkelerde açıkca burjuva aleyhtarı bir nitelik kazanıyordu. Her ne olursa olsun, bu bölgedeki burjuvazinin büyük bir kısmı, gerçekten milli bir burjuvazi olmadığı için, siyasi bağımsızlık elde edildikten sonra, toplumun idaresini eline alamadı.

IV

Böylelikle Güney ve Güney-Doğu Asya devletlerinin çoğunda, burjuvazi, toplumsal hayatı az veya çok etkilediği halde, iktisadı tek başına yürütecek kadar güçlü değildir.

Öte yandan, proletaryanın sayısı, teşkilât seviyesi ve bilinci, genellikle, bütün ilerici güçleri tek başına yönetecek ve bir program etrafında toplayacak seviyeye ulaşmamıştır.

Asırlık gecikmelerden ve Asya toplumunun temelde bir tarım toplumu oluşundan ileri gelen bu özellik, hiç şüphesiz geçicidir ve sanayileşme ilerledikçe kaybolacaktır. Ama bugün bu özellik vardır, ve her halde uzun bir süre daha devam edecektir. Bu şartlar içinde bu özellikten doğan siyasal ve toplumsal sonuçlarla, meydana gelen olanakları da iyice hesaplamak çok önemlidir.

Bugünkü durumun başlıca özelliklerinden biri de, şudur: «Normal», «her zamanki» şartlar içinde, toplumun büyük sınıflarından biriyle birleşen, başka bir deyimle bu sınıfın kolektif isteklerini yerine getiren ara grup ve tabakalar, – birçok genç devletin bugünkü konjonktürü içinde – toplumsal bakımdan otonom, siyasi bakımdan yönetici bir güç haline gelebiliyorlar.

Bugün çok kullanılan «halkın proleter olmayan demokratik tabakaları» kavramını nasıl anlamalıyız?

Tecrübelerden anlaşıldığı gibi, milli kurtuluş devrimi döneminde, siyasal, toplumsal ve kültürel hayatta, köylüler fevkalâde önemli bir etken teşkil ediyor. Bu bölgenin bütün ülkelerinde, köylüler büyük devrimci güçlerden biridir. Köylü tabakalarının düşüncesi, endişeleri, hayat şekli bütün toplumu etkiliyor. Köylülerin, bütün partilerin görüşlerine, hükümetlerin politikasına yaptığı tesirler fevkalâde büyüktür. Ama bu tesir dolaylıdır, açıkca görülmez. Böylelikle, «Küçük toprak sahibi köylülerin siyasi tesiri; toplumun icra kuvvetine bağımlılığında, en son ifadesini bulmaktadır».

Asyanın her hangi bir ülkesinde doğru çıkan Marks'ın bu sözü, köylülerin toplumsal ve siyasal süreçlere etkileme sürecini dile getirmektedir.

Halkın proleter olmayan demokratik tabakaları arasında aydınlar en önemli gruplardan birini teşkil ediyor. Bu duruma şaşmamalıyız. Çünkü toplumda gereken değişikliklerin lüzumunu ve niteliğini herkesten önce aydınlar anlar. Birçok ülkede, milli kurtuluş savaşının sağladığı tecrübeler, bu toplumsal grubun devrimci süreçte çoğu zaman önemli bir rol oynadığını, bu sürecin yönetimini uzun süre sağladığını, peşinden de şehir fakir halk tabakalarını, milli burjuvazinin bir kısmını ve nihayet köylüleri de sürüklediğini göstermektedir.

Güney ve Güney-Doğu Asyada, aydınlar nispeten kalabalık ve etkili bir grup teşkil ediyorlar. Eskiden beri, aydınlar halklarının eski kültür, dil ve ahlâk geleneklerini muhafaza ediyor, bu unsurları sömürgeci etkilere karşı koruyorlar. Ülkeleri bağımsızlığa kavuştuktan sonra da, aydınların rolü daha da artmıştır. Bu bakımdan, Hindistanın durumu çok tipik bir örnek sayılabilir: Amerikan tarihçisi Adward Shealse'nin belirttiği gibi, «bütün yeni devletlerin aydınları arasında, Hindistan aydınları, sayıları, çok yüksek mesleki ayrımları ve eserlerinin yüksek niteliği bakımından eşsiz sayılabilir.»

Aydınların siyasal ve toplumsal alanlarda takındığı tutum çeşitli şekiller alabilir. Bununla beraber, bu aydınların çoğunda rastlanan bazı özellikler belirtilebilir. Dünyanın bu bölgesinde, okumuş insanlarda görülen başlıca özellik, kanaatımıza göre, geleceği dönme olmalarıdır. Hızlı bir iktisadi kalkınma zorunluluğunu anladıkları için, aydınların çoğu, başlıca sermaye gücünün ve iktisadi yöneltme yetkilerinin devlette toplanmasından, merkezleştirilmiş bir plânlamanın uygulanmasından yanadır. Oysa, bu isteklerin gerçekleşmesi için, başlıca endüstrilerin millileştirilmesi şarttır. Böylelikle, aydınların çoğu, ülkenin kalkınmasını ve ilerlemesini istedikleri için, kapitalist olmayan gelişme yolunun doğruluğunu kabul eder.

Bununla beraber, bu ülkelerin çoğunda aydınlar, genellikle sosyalist bir perspektife taraftar almakla beraber, konkrete bir savaş programı temelinde birleşmeyi düşünmediler. Bu aydınların siyasi düşüncesinde, ideolojisiinde, üç büyük eğilim belirmektedir. Aydınların bir kısmı, milli bağımsızlık uğruna yürütülen savaş döneminde, Marksizm-Leninizmin, toplumsal, siyasal ve ahlâki dileklerini dile getirdiğini gördüler. Bazıları (bunların çoğu Batı Avrupada veya Amerikada tahsil görenlerdi) emperyalizmin hizmetine girmiştir. Üçüncü bir grup ise, ilk önce sadece milli kurtuluş sorunlarıyla meşgul olmuş, fazla soyut buldukları karmaşık ideolojik, toplumsal ve ekonomik meseleleri bir yana bırakmıştır. Toplumsal bakımdan bu grupla orta tabakalar arasında örgensel bağlar bulunur. Bunlar, tahsillerini kendi memleketlerinde yapmış, muhitle, dinle, milli âdetlerle bağlarını korumuş insanlardır (taşralı öğretmenler, çeşitli bölgelerde çalışan sağlık memurları ve doktorlar, budist, hindu ve müslüman küçük rahip ve hocalar vb.) Asya milliyetçiliğinin çeşitli şekillerinin sözcülüğünü eden bu

çeşit aydınlardır. Milli burjuvaziye, köylülere ve işçi sınıfının büyük bir kısmına çok büyük etkiler yapan bu grupların savunduğu düşüncelerin ütöpik niteliğini, milli dilekleri, sömürgecilik önceki dönemi ülküleştiren görüşleri, teorik bir hata diye yorumlamak, meseleyi fazlasiyle basitleştirmek olur. Gerçekte bu gibi görüşler objektif toplumsal ilişkileri dile getiriyor: Asya aydınlığının bir kısmında bu düşünceler bugünkü toplumsal yapıların gelişmesindeki yetersizlikten; bütün toplumsal sınıf ve tabakalara çok büyük toplumsal ve psikolojik bir baskı yapan köylü ve küçük-burjuva kitlelerin ağır basmasından ileri geliyor.

Bu eğilimi temsil edenlerde görülen en büyük eksiklik; sadece memleketlerinde (hattâ yaşadıkları bölgede) varolan toplumsal ilişkileri genelleştirmeleri; çoğu zaman bütün insanlığın geçirdiği tecrübeleri, uygarlığın bugünkü perspektiflerini hesaba katmamalarıdır. Milliyetçiliğin bu tip aydınlara yaptığı etkiler iki çeşittir: Milliyetçilik sayesinde, bu aydınlara aşağılık kompleksinden kurtulabildi, diğer insanlarla tam anlamıyla eşit olduklarını anladılar. Milliyetçiliğin muazzam ilerici tesiri budur. Ama öte yandan milliyetçilik, bu aydınlara, diğer ülkelerdeki ilerici güçlerle – düşünce alanında olduğu gibi pratik alanda da – temas kurmalarını geciktirdi. Bu da milli bir şekterliğe yol açtı.

Bu dargörürlük çok tehlikeli sonuçlara yol açabilir. Dargörürlü milliyetçiliğe özgü bu yanılsamalara son verecek tek yol, dünya ilerici güçlerinin, gelişme yoluna yeni giren ülke halklarına daha etkili bir yardım sağlamaları; saldırgan emperyalist politikasına karşı dayanışmalarını daha kararlı ve daha geniş bir hale getirmesidir.

Siyasi bağımsızlık elde edildikten sonra, devlet iktidar mekanizmasının toplumsal görevleri meselesi ortaya çıkıyor. Devlet, ülkenin iktisadi hayatında durumunu kuvvetlendirdikçe, bu sorunun de önemi artıyor. Hindistanda, burjuvazinin devlet mekanizmasını kuvvetle etkilediğini söyleyebiliriz. Ama yine de fevkalâde karmaşık ve oldukça çelişmeli gerçeği tam anlamıyla belirtmiş olmayız. Zaten diğer ülkelerde durum oldukça farklıdır. Sınıf yapısında varolan ve yukarıda belirtilen özelliklerin sonucu olarak, devlet mekanizmasının temel çatısını teşkil eden aydınlara ve orta tabakaların karşısına, oldukça uzun bir tarihsel süre için geniş bir faaliyet alanı açılmıştır. Meydana gelen durum Marks'ın deyimiyle: Bürokrasinin hâkim bir sınıfın aleti olabileceği gibi, belirli şartlar içinde «bir sınıfın hâkimiyetini hazırlayacak bir yol» haline gelebileceğini ispatlamaktadır. Şimdilik otonom olan bürokrasi acaba hangi sınıfın hâkimiyetini hazırlıyor? Bunun cevabı, iç ve dış güçlerin fevkalâde karmaşık oranına bağlıdır.

Son yirmi yıl içinde elde edilen tecrübelerle göre, şu sonuca varılabilir: Birçok ülkede fazlasiyle genişleyen devlet mekanizmasının bazı yöneticileri, ellerindeki güç ve yetkileri kötüye kullandılar.

İlk önce bürokrasi, zenginleşmek için geleneksel kapitalist metotlara başvurdu. Ama o dönem «ilkel bürokratik birikim» dönemi idi. Bu metot-

lardan çabuk vazgeçildi. Devlet mekanizmasındaki yönetici görevleri, kişilerin veya grupların çıkarlarına hizmet için kullanma usulü uygulandı. Devlet gelirlerinin saçılıp savurulması, rüşvet ve ahlâksızlık, ihtilâsın yaygın bir hale gelmesi, kamu sektörünün işlemesine engel oluyor, bu sektörü emekçilerin gözünden düşürüyor, nihayet ciddi iktisadi zorluklara, amansız siyasi çatışmalara yol açıyor.

İktisadi bakımdan güçlenen «bürokratik burjuvazi» ideolojik savaşta gitgide daha aktif bir rol oynuyor. Bu burjuvazinin temsilcileri, kamu sektörünün kendi çıkarlarına zarar vereceğini çabuk anladılar. En istemedikleri şey, tabanın, emekçilerin, emekçi teşkilâtlarının, devlet gelirlerini – gerek işletme düzeyinde gerekse bütün kamu sektörü düzeyinde – kontrol altına olmalarıdır. Onlar da «sosyalizm» den yanadır. Ama onların anladığı sosyalizm, devlet mekanizmasının ülkenin siyasi, iktisadi ve kültürel hayatı üzerinde kontrolsuz bir egemenlik kurması; emekçi sınıfların ise, hızlı bir iktisadi gelişme sağlamak üzere, en ağır fedakârlıklara katlanmasıdır. Emekçi sınıflara başka bir rol tanıyan görüşler de ağır cezalara çarptırılıyor. «Bürokratik burjuvazi» yı savunanlar: «Sosyalizm devlet demektir» iddiasında bulunurken, aslında «Devlet bizim» demek istiyorlar. Yüzyıllar boyunca otokratik ve totaliter geleneklerle idare edilmiş, bugün de bu geleneklere karşı bunlara yakın metotlar kullanan az gelişmiş ülkelerde, sosyalizme yanlış bir «Devletçilik» anlamı veren bu görüş, Marks ve Engels «özel mülkiyetin alçaklığını gizleyemiyen bir şekil» diye tanımlamışlardır.

Sınıf yapısındaki özellikler Güney ve Güney-Doğu Asya ülkelerinin politik ve ideolojik ortamına fevkalâde büyük etkiler yapıyor. Sosyalist fikirlerin bu ülkelerde yayılışı çok derin – hem toplumsal hem iktisadi – nedenlere bağlı, aksi yöne döndürülemez objektif bir süreç teşkil ediyor. Sosyalizmin bütün dünyada hızla gelişmesi bu süreci hızlandıran bir etkidir. Toplumsal kalkınma uğruna mücadele edenler için, işçi sınıfını, köylüleri, proleter-olmayan şehirli tabakaları, aydınları, küçük-burjuvaziye etraflarında toplamak, birleştirmek, eğitmek olanakları bugün fevkalâde gelişmiştir.

Ama Asya toplumunda bir olanak daha vardır: Bu da, bilimsel sosyalizmin bazı temel prensiplerine para çıkarları yüzünden düşman görüşlerin yayılması olanağıdır. Oysa bu görüşlerin ifade şekilleri bilimsel sosyalizmin bu temel prensiplerini bazan hatırlatmaktadır. Sosyalizmin en tehlikeleri düşmanları bürokratik eğilimler, ve köylü ütopyalarından (hayallerinden) esinlenen fikirlerdir. Bunlara karşı savaşmak ta zordur.

Son yıllardaki olaylar bize, anti-emperyalist milli kurtuluş devriminin başında bulunan öncü güçlerin, köylü ve küçük-burjuva alt tabakalarının körlüğüne karşı, aklı başında, esnek ve uzağı gören bir politika – devrimin kitlelerde uyandırdığı atılışları toplumun üretici güçlerini hızla geliştirmek,

bütün toplumun, dünya kültürünün bütün kazançlarından yararlanmasını sağlamak, böylelikle otoriter ve totaliter geleneklerin olumsuz etkilerini yok etmek için kullanılabilecek bir politika izleyemediği takdirde, bu durumdan çok tehlikeli sonuçların çıkabileceğini göstermiştir. Az gelişmiş toplumsal ortam, o zaman, devrimin başlıca özelliklerine yanlış bir şekil verebilir, devrimle elde edilen bütün sonuçlar tehlikeye düşebilir. İlerici milliyetçilik, kör bir şövenlik; emperyalizm düşmanlığı, dünya uygarlık hazinesini küçümseme ve hor görme; özgürlük uğruna uzlaşmadan, kararlılıkla savaşma isteği, genel görüşlere tıpatıp katılmamakla suçlananlara karşı uygulanan şoursuz bir hoyratlık haline gelir; En ilerici kesimlerin elinde bulunan devrimci iktidar, Ortaçağlara lâayık müstebit bir iktidar şeklini alır. Asyada oluşan olaylar, devrimin kanlı – ve genellikle askeri – bir karşı-devrimle sonuçlanabileceğini, yahut da soysuzlaşarak gerilece-bir karşı-devrimle sonuçlanabileceğini, yahut da soysuzlaşarak gerilebileceğini gösteren tipik iki örnek teşkil ediyor.

Hiç şüphesiz, bu hatalı fikirler pek kolay yayılır. Ama bunların yayılmasına engel olmak büsbütün imkânsız değildir. Bu görüşler, ilerleme yolunda karşımıza çıkan bir eğilim, bir tehlikedir. Güney ve Güney-Doğu Asyada, sanayiinin gelişmesi; son yirmi yıl içinde gerçekleşen büyük toplumsal başkalaşmalar, ve özellikle işçi sınıfının genişlemesi, bilincini ve savaşçılığını yükseltmesi, bu eğilimleri yenmeyi, bu tehlikeyi engellemeyi kolaylaştıracak olumlu şartlar teşkil ediyor. Gerçek ilerleme uğrunda yürütölen savaşın sonucu, her ölkede varolan toplumsal, siyasal, tarihsel ve ideolojik konkre etkenlere – her şeyden önce, öncü toplumsal güçlerin köylü ve küçük-burjuva unsurunun ezici çoğunluğundan doğan olumsuz etkilere karşı yürüttüğü mücadeleye, kitlelerin ilerici ve bilimsel bir anlayış içinde eğitilmesine – bağılıdır. Sosyalizm, bütün dünyada olduğu gibi, Asyada da yürüttüğü büyük savaştan muzaffer çıkacaktır.

Bu yol nereye gider Mister Johnson?

Henri Alleg

Son günlerde basında bir resim çıktı. Amerikalıların Viyetnamda işlediği cinayetleri tasavvur edebileceğimiz bütün vesikalardan daha şiddetle suçlayan bu korkunç fotoğrafı görüp heyecanlanmamak mümkün mü acaba? Gözlerine inanamıyormuş gibi bulanık ve boş bakışlı bir Viyetnam emekçisi, Amerikan bombaları altında yıkılmış evinin enkazından, ufak kızının casedini çıkarıyor. Kırık bir taşbebeği andıran çocuğun kolları, bacakları, hareketsiz, çıkık gibi, sarkıyor. Amerikan uçakları bir kere daha «stratejik hedefleri» bombalamış gitmiş...

Aynı günlerde, Amerikan dergi ve gazetelerinde bambaşka bir resim çıktı. Beyaz Saraydaki çalışma odasında Mister Johnson bu ikinci resme mutlulukla bakmıştır her halde. Johnson'un kızı, Lucy Barnes Johnsonun düğününde çekilmiş bir resim. Güvey, meslek sahibi olmayan, ama Bay Johnson'a damat olabildiği için gelecekte hiç endişesi kalmayan parlak bir delikanlı. Adı Patrick Nugent. Resimde, genç evliler, düğün pastasını – «The biggest in the world», elbet, boy 2 metre 70, ağırlık 165 kilo-kesmekle meşgul. Güvey sırtıyor. Kızdan ve pastadan maada, bu eşi bulunmaz kayınpeder damada bir sinema şirketindeki hisselerinin % 50'ini hediye etmiştir. Çünkü Mister Johnson akli başında, hesabını bilen bir aile babasıdır. Bir koltuğa iki karpuz sığdırabilenlerdendir. Bir yandan Amerika – Wall Street'e mi desek – hizmet ederken, öte yandan Johnson ailesine hizmet etmeyi de ihmal etmemiştir. Otuz yıllık siyasi hayatında okkalı bir servet topladı: Teksasda çiftlikler, sığır sürüleri, radyo ve televizyon şirketleri, çeşitli firmalarda hisseler, harp malzemesinin elektronik donatımını sağlayan «Teksas Instrument»; Viyetnamda ölüm saçan B. 52 bombardıman uçaklarını yapan «Boing Aircraft» şirketlerinin patronlarıyla sıkı ve kârlı dostluklar... Johnson hiç sıkıntıya girmeden kızlarına drachma verebilir, doğrusu. Bayan Johnson, Başkan karısı olmakla yetinmiyor. O da bir «businesswoman», akıllı bir kadındır. Karısının başarılarından bahseden Johnson gazetecilere gururla; «Beş yıl içinde işe koyduğu

sermayeyi on misline çıkartan kadın aptal sayılmasa gerek» demiştir. Aptal mı? Estağfurullah... Johnson'lar için çok lâf edilebilir, ama kimse aptal olduklarını iddia edemez. Eden de yok; olsa olsa, bazı hemşerileri Johnson'ları fazlasıyla becerikli olmakla suçluyor, o kadar. Kıskançlıktan olacak. Örneğin Wisconsin milletvekillerinden Bay Alvin O'Konski son günlerde bazı açıklamalarda bulundu: Anlattığına göre, Başkan Johnson'un müstakbel damadı, (ikinci kızı alacak olan, Lynda Bird Johnson'u. Dikkat buyurun, bir L.B.J. daha...) sinema aktörü George Hamilton, orduya bir türlü alınmıyormuş, kanun hükümlerine aykırı olarak, askerliği bir kaç defa ertelenmiş. Bu yüzden de Hamilton «hür dünyayı savunmak» için Viyetnama gidemiyormuş. Askerliğinin defalarca ertelenmesine çok üzülen delikanlı «çetin aile şartları» yüzünden savaşmaya gidemediğini açıkladı. Hakikaten de Hamilton anasına bakmak zorundadır – valde hanım sadece dört defa kocaya varabildiği için. George Hamilton'un 200.000 dolarlık bir evi var, otomobili Rolls-Royce'dur, yıllık geliri 100.000 doları buluyor. Ailelerini geçindirmek zorunda olan birçok genç Amerikalı George Hamilton'a gösterilen kolaylıklardan faydalanamıyorlar. Ama bu gençler bir kere Hamilton kadar varlıklı değil, Johnson ailesine girme ihtimalleri de yoktur. Bu şartlar içinde, onlar Viyetnama gidip, çeteci kurşunları ile uzak bir pirinç tarlasında, yahut da Viyetnam Halk Ordusunun uçaksavar topları, füzeleriyle aydınlanmış gökyüzünde can vereceklerdir.

Johnson ailesi, aracı vasıtasıyla savaşmayı tercih ediyor. Dolar memleketinde buna «aptal olmamak» denilir. Bu ahlâk kurallarını uygulayan Johnson, senatör Goldwater'ın seçmenlerini kendine çekmek için, memleketini maceralara, cinayetlere sürüklüyor. Artık Cumhuriyetçi muhalefet, Johnson'u gevşek davranmakla suçlandıramaz! Gallup enstitüsünün son yoklamasında elde edilen sonuçlar, Başkan Johnson'u her halde çok sevindirmiştir: eskiden senatör MacCarthy'yi canı yürekten destekleyen, arkasından Goldwater'e oy veren Amerikan vatandaşların % 51'i, bugünkü politikayı tasvip ediyormuş. Goldwater'den koparılan seçmen oranının % 52'ye çıkabilmesi için, Viyetnam köylerine acaba daha kaç ton bomba atılmalıdır? Kaç çocuk öldürülmelidir? Ne kadar toprak mahvedilmelidir? Mister MacNamara Pentagone'un elindeki kuddretli elektrikli beyinlerle bu hesapları yapmıştır her halde.

Amerika acayip bir ülkedir, doğrusu. Bu ülkede, seçimlere hazırlanmak üzere, napalm bombalarıyla kadın, çocuk, sivil halkı canlı canlı yakmak en etkili politika sayılır; en karlı endüstri, harp sanayiidir. Bu sanayi, milli bütçenin % 60'ini, uçak endüstrisinin % 95'ini, gemi endüstrisinin % 60'ini, elektronik endüstrisinin % 40'ini yutuyor. Bu ülkede, barış müzakereleri başlıyor diye bir lâf çıktı, bir panik havası esmeye başlar, borsa senetleri birden bire düşer (19 Ocak 1966 günü görüldüğü gibi). Bu ülkede, federal hükümetin son istatistiklerine göre, 38 milyon insan, yıllık asgari geçim endeksi sayılan 700 dolardan az para kazanıyor. Oysa yine aynı istatistiklere göre, Amerikada 22 milyon köpek için yılda 534 milyon dolar har-

canmaktadır. Lyndon B. Johnson'un «Refah Programı» fakirlere 1.530 milyonluk bir yardım öngörmektedir. Yani köpek başına 24 dolar, insan başına 40 dolar! Bu acayip ülkede FBI'in geçen yıl yayınladığı bir rapora göre, dakikada bir, otomobil çalınır, beş dakikada bir, silâh kullanılarak hırsızlık yapılır, 26 dakikada bir, ırza geçme suçu, saatte bir, cinayet işlenir. Sadece 1965 yılında, 604.000 suç işlenmiştir (1963 yılına nispetle, suç oranı % 11 artmıştır). Bu bilânçoda, başta gelen Teksas'dır – kocaman şapkaların, petrol milyarderlerinin, adaletin çarçabuk yerine getirenlerin ülkesi, Başkanın vatani Teksas. 3, 4, 10 dakikada bir cinayetle bütün rekorları kırıyor. Bu bilânçoğu gördükten sonra, bizim gibi kötü yürekli insanların aklına bir soru gelir: Amerikan yönetici çevreleri kendilerini «uygarlığın savunucuları» diye ilân etme cüretini nereden bulurlar acaba? Bir İngiliz mizahcısı bu soruyu şöyle cevaplandırmaktadır: Amerikalı yöneticiler son yıllarda dünyanın her tarafında, Guatemalada, Kongoda, Korede, Dominikada, Ghanada, Viyetnamda, «hukuk ve özel teşebbüs rejimi»ni bombalar veya dolarlar yağdırarak zorla kabul ettirmek üzere o kadar uğraştılar ki, kendi ülkelerindeki pislikleri temizlemeye vakit bulamıyorlar. Ama emperyalist gangsterler, mizahtan anlamazlar. Onların istediği, kendi «nizam» larını, – ırkçılık, terör ve baskı düzenini –, ezgiden kurtulmak isteyen halklara zorla kabul ettirmektir. Bu gidişle, cinayet işleye işleye, milletleri eze eze, dünyayı mahvedecekler. Onların sözcülüğünü eden Mister Johnson, bu yolun nereye gittiğini hiç düşünür mü acaba?

Bugün artık Viyetnamda, komünizm düşmanlığını yayan, özel teşebbüsü savunan 250.000 Amerikalı bulunuyor. Bu sayıya 7-nci filo (125 savaş gemisi, üçü uçak gemisi) nun 50.000 askerini katmalıyız. Aylardan beri, günden güne şiddetlenen bir öfkeye kapılan Amerika, özgür yaşama hakkını elde edebilmek için 25 yıldır savaşmak zorunda bırakılan, barışsever bir halkı yok etmek üzere, muazzam bilimsel ve teknik araçlarını kullanıyor.

1966 ilkbaharında hergün Kuzey-Viyetnamda 200; Güney-Viyetnamda 800 hava akını yapılmıştır. (Bu sayı, Dien-Bien-Phu savaşı boyunca yapılan akın tutarından çok üstündür). Kore savaşı süresince, hiç bir ay, Şubat 1966 da Kuzey ve Güney Viyetnamda atılan bomba tonilâto kapsamı kadar yüksek bir aylık sayı görülmemiştir. Milletlerarası anlaşmaları ayaklar altına alan, Nazilere taş çıkartacak metotlara başvuran Pentagone'cular, özellikle sivil halka etki yapacak silâhlar kullanıyorlar. Amerikan pilotlarının attığı napalm bombalarıyla yüzleri yanmış kadın, çocuk, ihtiyar resimlerini görüp bugünkü harp suçlularını affetmek mümkün müdür? Fosfor bombaları, zehirli gazlar, bütün tarım ürünlerini mahveden, en zengin, en yeşil çiftlikleri çöle çeviren kimyasal maddeler – kahraman Viyetnam halkını yıldırma üzere, Yanki emperyalistleri en korkunç yollara

başvuruyorlar. Amerikan teknisyenleri, korkunç bir özenle patlarken etrafa fırlayan çelik bilyeli bombalar icat etti. Bir de «lazy dogs», «miskin köpek» adı verilen silâhları var: Bunlar aşağı düşerken her tarafa keskin uçlu demirler saçıyor. Amerikalılar Hanoy ve Hayfong'da daha çok kalabalık mahalleleri, su bentlerini bombalıyorlar amaç, kahraman Viyetnam halkının direnişini kırmak, açlığa yol açmaktır. «Harbin yeni yüzü» adlı kitabında, Associated-Press ajansının eski Güney-Viyetnam muhabiri Malcolm W. Browne, gördükleri için «korkunç bir katliam» deyişini kullanıyor: «Kulübeler yerle bir ediliyor. Sivil halk genellikle çok ağır kayıplara uğruyor. Köy meydanlarında kömürleşmiş çocuk ve delikanlı cesetleri yığın halinde duruyor.»

Nazi harp suçlularının seviyesine inmek için bu kadar çaba harcayan Amerikan yöneticileri – özgürlüğü savunduklarını iddia ettikleri halde – uşaklarına nasıl lâf edeceklerini bir türlü öğretemiyorlar. Örneğin, Güney-Viyetnam kukla hükümetinin başkanı general Nguyen Cao Ky'nin «Sunday Mirror» un muhabirine yaptığı «bazı» açıklamalar, Amerikan Dış İşlerinin hoşuna gitmemiştir her halde. Efendilerine, amaçlarını iyice anladığını, kimden ilham aldıklarını bildiğini göstermek için her halde, Ky bu gazeteceye: «Benim için tarihin en büyük kahramanı Adolf Hitler'dir» dedi...

Ama, bu yeni tip «toptan savaş»a rağmen, bu ölüm saçan muazzam güçlere, saldırganların eşi görülmemiş vahşetine, harcanan milyarlar (iki yılda 30 milyar dolar ... 4 yıl süren Kore harbine 18 milyar gitmişti. Harbi yeğınleştirilebilmek için Johnson Kongereden 13⁵ milyarlık bir kredi daha istedi) evet, bütün bunlara rağmen, Viyetnam köylüsü hâlâ direniyor. Direnmekle kalmıyor, en yeni silâhlardan, bol gıdadan faydalanan çelik zırhlı Amerikan devini büyük yenilgilere uğrattıyor. Politikacı kovboyların akli bu sonuca hiç ermiyor. Bu kovboy(lar)ın adı, Dean Rusk veya Mac Namara olsa bile... Mac Namara Amerikanın 1965 yılında mutlak bir zafere ulaşacağını söylemişti. Amerikalılar «tırmandıkça», Viyetnam halkının direniş de, sosyalist ülkelerin (özellikle Sovyetler Birliğinin) yardımı da artıyor. Bütün dünyayı hayran bırakan Viyetnam halkı, yaşayakalması uğruna, özgürlüğü uğruna savaştığına kani olduğu için, bu olağanüstü cesaretle savaşabiliyor. Bu savaş ne kadar sürerse sürsün, ne kadar çetin olursa olsun, zafere ulaşacağını biliyor. Fransız gerici gazetesi Figaro'da Viyetnama yaptığı yolculuğu anlatan bir İngiliz gazetecisi şöyle demektedir: «Muhakkak olan bir şey varsa, Viyetnama boyun eğdirmek, ekonomisini mahvetmek amacını güden bombardımanların tam aksi bir sonuç sağladığıdır. Bu gerçeği her an görebiliyoruz: Bombardımanlar Viyetnamlıların cesaretini kıramadı, aksine onları cesaretlendirdi, dayanışma duygularını kuvvetlendirdi... Amerikalılar Kuvey-Viyetnama ilk bombayı attıkları gün daha, bütün Viyetnam halkı, yıkılmaz bir blok haline geldi. O günden bu yana, atılan her bomba Ho Chi Minh'e bir puan kazandırdı...» Ama Pentagone'daki strateji uzmanları bu gerçeği anlıyamazlar. Oregon eyaletinde Reed College'inde düzenlenen bir açık oturumda, Amerikan

kamu oyunun günden güne genişleyen bir kesiminin görüşünü dile getiren senatör Wayne Morse, resmi politikayı savunan senatör William Proxime'e yapma bir saflıkla, şu soruyu sordu: «Hükümetimizin en karamsar tahminlerine göre, Vietkong ordusunun asker sayısı nedir? 25–30.000... Ordunun temelli kısmı 20.000'i buluyor. Peki, Güney-Viyetnam topraklarının üçte ikisini kontrol eden kim? Viyetkong... Saygon hükümetinin askerleri değil... Bu durumun nedenlerini pek iyi anlıyamadığımı itiraf ederim...» Bugün Amerikan kuvvetleri on kat arttırıldığına göre, bu soruya cevap alamıyan Bay Morse – ve onun gibi birçok Amerikalı – bu nedenleri büsbütün anlamaz olmuşlardır.

Viyetnam asla yenilemeyecektir. Bu kanaata varan, sadece Viyetnam halkının dostları değil artık. Tamir edilmez yaralara, ölümlere, yıkıntılara sebep olduktan sonra; özgür yaşamaya kararlı bir halkın her türlü baskıya karşı gelebileceğini, her türlü acıya tahammül edebileceğini anlayan bazı hükümetler de, bu gerçeği anlamıştır artık.

Oysa Amerikan politikasını idare edenler, muazzam tröstlerin patronları, Beyaz Sarayda veya Kongrenin kulislerinde işgören maşaları, bu gerçeğin tam aksini ispatlamaya çabalıyorlar, Onların istedikleri, tarihin kaçınılmaz ilerleyişini durdurtmak, köle tüccarlarına karşı gelmek, yeni bir toplum kurmak cüretini gösterdikleri takdirde, başına geleceklerini anlasınlar diye, Asya, Afrika, Lâtin Amerika halklarının karşısına bir Ku-Klux-Klan darağacı diker gibi, insanın aklına dünyanın sonunu getiren dehşet verici bir manzara dikmektir. Bu amaçla da, tereddüt etmeden en korkunç yollara başvuruyorlar, atom bombası döneminde büsbütün mahvedici şekiller alabilecek harbi, bütün dünyaya yayma tehlikesini göze alıyorlar. Pentagone şimdiden Viyetnamdaki asker sayısını 700.000'e çıkar-mayı düşünüyor. Laos'un tarafsızlığı ayaklar altına alındı, şimdi de Kamboç tehdit altında...

Vaşington politikacıları bu işin sandıkları kadar kolay olmayacağını anlamışlardır belki. Karşılarına dikilen, sadece kahraman Viyetnam halkı değil, Viyetnam davasını benimseyen bütün halklardır. Viyetnam hükümeti bunu istediği anda gönüllü asker gönderebileceğini açıklayan Sovyetler Birliğinin sağladığı en modern silâhları kullanan Viyetnam halkı, saldırgan düşmanı büyük kayıplara uğrattırıyor. O kadar ki Amerikalılar artık, Halk Ordusunun roketleriyle düşürülen uçak sayısını açıklamaktan çekinir oldular. Dünyanın her yerinde ve Amerikada bile, milyonlarca insan, Viyetnam savaşının kendi kaderlerini de tâyin edeceğini daha bilinçle anlıyor, harekete geçiyor, Viyetnamla dayanışma halinde olduklarını belirtiyor, Kuzey-Viyetnamda bombardımanlara, Güney-Viyetnamda savaşlara son verilmesini, saldırgan askeri kuvvetlerinin çekilmesini ve Cenevre Anlaşmalarının uygulanmasını istiyor. Bütün halkları tehdit eden bu büyük tehlike karşısında, bütün dünya insanlarını emperyalizme karşı hareket birliğine çağıran Sovyetler Birliği Komünist Partisinin bu davetini benimsemek, Çin yöneticilerinin Sovyetler Birliğine ve bütün dünyadaki

komünist, ilerici, emperyalist düşmanı güçlerin birliğine karşı giriştiği utanç verici saldırıları, sadece emperyalistlere ve gerici güçlere fayda sağlayan bu tutumları karşısında, endişeye kapılmamak mümkün değildir.

Kore Emek Partisinin gazetesi, *Bodong Sinnum*'un 2 Eylül 1966 tarihli başyazısında belirtildiği gibi:

«Sosyalist dünya, dünya komünist ve işçi hareketi, milli kurtuluş hareketi, bütün emperyalist aleyhtarı güçler, Viyetnam halkının yürüttüğü savaşa etkili bir yardım, harpten yana güçleri durdurtmak ve Amerikan emperyalizmini yenmek üzere, birleşmek, ortak bir hareket, güçlü bir cephe kurmak zorundadırlar. Amerikan emperyalistlerine kesin bir darbe indirecek tek güç, bütün dünya halklarının birleşik gücüdür.»

Hiç şüphesiz, bugün devrimcinin, barıştan yana ilerici insanın en ivedili ödevi, Pentagone'daki saldırganları, harp kundakçılarını susturmaktır.

Not:

1-Albert Paul Lentin'in: «Üç Kıtada Yürütülen Savaş» adlı kitabından alınmıştır.

Feci uçak kazasından ölen yoldaşlarımız

24 Aralık tarihindeki feci uçak kazasında, bütün dünya emekçilerinin kurtuluşu, komünizm için ön sıralarda savaşan ve dergimiz kolektifinin ön saflarında sıralanan değerli yoldaşlarımızı kaybettik.

Aramızda ebediyen ayrılan yoldaşlar şunlardır: *Ramon Amaya Amador*, Honduras Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi. *Shigeo Kajita*, Japonya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi. *Alberto Ferrari* yoldaş, Arjantina Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi, ve *Pedro Motta Lima* yoldaş, Brazilyalı ünlü yazar ve püblisist. Ölenler arasında aynı zamanda, Şili Komünist Partisi Genel Sekreter Yardımcısı *Jose Augustin Gonzalez* ve Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Üye Adayı *Jorge Ramirez* yoldaşlar da vardır.

Ramon Amaya Amador

Ramon Amaya Amadorun ölümüyle, Honduras Komünist Partisi ve halkı, fadakâr ve sadık bir savaşçı, milli edebiyatı canlandıran ünlü bir yazarını, yurdunu Birleşik Amerika emperyalizminin boyunduruğundan kurtarmak işini, emekçilerin dâvasını kendine gaye edinen bir yurtseverî kaybetti.

Amaya Amador, 29 Nisan 1916 da Olanchito da fakir bir aile yuvasında doğru. Imkânsızlıklar içinde bulunduğundan pedagoji okulundaki öğrenimini bitiremedi. Daha sonra, şehir ve bölge okulunda okurken, basım evi ve bürolarda, Kuzey Amerika şirketlerinin muz plantajlarında çalıştı.

«El Atlantico» gazetesi ilk çalışmalarını yayınladıktan sonra, Amaya Amador, gazetecilik mesleğine geçti. Doğduğu şehir olan Olanchitoda, «Alerto» gazetesini kurdu. Ve aynı zamanda Amerikan sömürücülerine karşı muz plantajı işçilerinin savaşında aydınlatıcı ve teşkilâtçı olarak öncü ödev aldı. İşçiler ve onların etrafındakilerle bu temas ve Honduras sahil halkının acıklı durumu, onun ilk romanının «Prison Verde» (Yeşil Hapishane) temelini teşkil etti. Bu roman 1950 de yayınlandı. Bu realist ve etkisi kuvvetli roman, bütün Orta Amerikanın «muz cehennemindeki»

sahneyi veriyordu. Amaya Amador bu romanı ile, devrimci, anti-emperyalist tutumunu kuvvetlendiriyordu.

Amaya Amador bundan sonra on iki yıl içinde bir sıra yeni romanlar yayınladı: «Amanecer» (Sabah olurken) «Constructores» (Yapı İşçileri) «Los Brujos de Ilamatepeque» (Ilamatepeque Illüziyanistleri) ve «Destacamento Rojo» (Kızıl Tabur).

Amaya Amador yurdunun, toplum yaşantılarına ait temel meselelerini belledikten sonra, bütün edebiyat çalışmalarını ve politik enerjisini baskı altında olanların dertlerine ve yurdunun kurtuluşuna ayırdı.

Amaya Amador 1954'de Honduras Komünist Partisini kuranlar arasındadır. Uzun zaman Komünist Partisinin Merkez Komitesi üye adayı, daha sonra da üyesi oldu.

Ellinci yaşına bastıktan sonra, Parti onu, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisine temsilci olarak gönderdi.

Shigeo Kajita

Shiego Kazita yoldaş, 10 Haziran 1907 yılında, Prefektür Kanagawada doğdu. 1930'da Japonya Komünist Partisine girdi. Parti bu sıralarda derin bir gizlilik içinde çalışıyor, impartorun asker ve polis sisteminin sert baskı ve terörü altında bulunuyordu. Genç komünist, parti tarafından, köylü hareketin önderlik yapmak üzere Nügata Prefektürüne gönderildi.

Kajita yoldaş 1932 yılının Mart ayında, eyleminden ötürü tutsak edildi. Ve dört yıl zindanda kaldı. Daha sonra serbest bırakıldı, fakat polis nezareti altında yaşadı. Japon egemen çevreleri, saldırı harbi hazırlıkları sırasında, harbe karşı olanları kesin olarak baskı altında tuttular ve Japon Komünist Partisinin serbest kalmış pek az sayıda üyelerini de zindana attılar. 1941 Kasımında Kajita yoldaş yeniden tutsak edildi. Ancak bir yıl sonra serbest bırakıldı.

Yıllar süren işkence ve japon ceza evlerinin insanlığa karşı olan yaşama şartları, Kajita yoldaşın sağlığını bozdu. Fakat anın, bütün hayatını japon emekçilerine vermek kararını bozamadılar. Japon emperyalistleri yenilgiye uğradıktan sonra, Kajita yoldaş, Komünist Partisinin yeniden kurulması işinde aktif bir rol oynadı. Kajita yoldaş 1946 yılının Mart ayında, parti teşkilatı ile meşgul olmak üzere, Japon Komünist Partisinin Prefektür komitesi başkanı olarak, Mie Prefektürüne gönderildi.

Kajita yoldaş, 1948 yılında Merkez Komitesinin teşkilatında çalıştı. 1949'dan beri kültür kısmında, daha sonra da basın evi kısmını idare etti. Parti Kajita yoldaşı, en zor zamanlarında teşkilatçı olarak ödevlendirdi. 1958 Eylül'ünde Parti İl komitesinde çalışmak üzere Chugokuya gönderildi.

Kajita yoldaş Japon Komünist Partisinin VIII. Kongresinde (Haziran

1961) Merkez Kontrol ve Revizyon komisyonuna, IX. ve X. Parti kongrelerinde ise (Kasım 1964 ve Ekim 1966) Merkez komitesi üyeliğine seçildi. Kajita yoldaş 1964 yılından beri Japon Komünist Partisinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi redaksiyonunda temsilcisi idi.

Alberto Ferrari

Alberto Ferrarinin hayatı, samimi bir devrimci ve işçi hareketi savaşçısının nasıl yaşaması gerektiğine dair örnek olarak gösterilebilir. Daha genç yaşta Ferrari hayatını, bütün gücünü, sosyalizm, barış için savaş, demokrasi, ilerleme ve halkının milli bağımsızlığına verdi.

Alberto Ferrari 53 yıl evvel, bir emekçi aile yuvasında doğdu. Ve çok genç yaşta işçi hayatını tanıdı. 1936'da Komünist Partisine girdi. Ferrari kısa zamanda aydınlatıcı ve propagandacı olarak büyük bir kabiliyet gösterdi. Ve bu yöndeki çalışmasına dikkat ve içten gelen bir heyecanla bağlandı.

Ferrari yoldaş, 1942'de Arjantin Komünist Partisinin organlarından haftalık «Orientacion» dergisinin redaksiyon sekreterliğine getirildi. Gizliliğin zor yıllarında propaganda çalışmalarına devam etti. Peronizmin demagogjisini göstermek maksadı ile parti fikirlerini emekçilere aşılama işinde büyük bir gayret gösterdi. Komünist basın serbest faaliyet imkânını bulunca tekrar gazeteciliğe döndü. Partinin günlük gazetesi, «La Hora»nın redaksiyon sekreterliği ödevini aldı. Alberto Ferrari o gündenberi kendini emekçilerin politik terbiyesine vermiştir. Ferrari yeni kadroların eğitim ve gelişme yolundaki sıkı devamlı pratik çalışmalarının bilgisel-teorik faaliyetle bağlanması gereğine inanmıştı.

Ferrari, işçi sınıfının ve halkın günlük savaşlarından hiç bir zaman ayrılmadı. Bu savaşa katılırken, bir yandan da Marksist-Leninist teorinin esaslarını inceler, ve onları yurdunun tarihinin esas meselelerine uygulamaya bakardı. Alberto Ferrarinin bu meseleye ayrılmış bir çok makale ve yazıları yayınlanmıştır.

1963 yılının başlarında, Arjantin Komünist Partisinin XII. kongresi sırasında Merkez Komitesi üyeliğine seçildi. 1964 Mayısında ise, dergimizin redaksiyo kollektifi ne üye olarak, çalışmalara katıldı.

Alberto Ferrari savaş dolu hayatında, sıkı bir şekilde bazı temel prensiplere bağlı kaldı. Bunlar, Sovyetler Birliğini sevmek, proletarya enternasyonalizmine bağlı kalmak ve parti hattından ayrılmamaktır. Bu prensiplere bağlılıkla beraber, Ferrari, bütün gücü ile milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliği için de savaşıyordu.

Halkının öz evladı olarak, onun en iyi özelliklerini şahsında topluyordu. Arkadaş severlik, cesaret, başkalarını anlamak için istek ve kabiliyet ve

olağanüstü bir tevazu. Alberto Ferrarinin hayatı, onun kararlılığı, cesareti ve yılmazlığı daha uzun zaman yeni komünist hareketi savaşçılarına örnek olarak kalacaktır.

Pedro Motta Lima

Pedro Motta Lima 27 Aralık 1897'de Alagoas eyaletinde doğdu. Lima'da, devrimci inançların belirmesi ve açığa vurulması çok erken başladı. Daha çok genç yaşta politika ile uğraşmaya başladı. Marksizm-Leninizmde ilerdeki bütün savaşları için bir temel dayanak buldu. 1915 yılında gazeteceilik mesleğine başladı. Ve genç yaşta Rio de Janeiro ve Sao Palonun en tanınmış savaşçı gazetecilerinden biri oldu. Yurdunun bu iki en önemli eyaletinde en büyük milli gazetelerin idaresine katılıyordu. Yurdunun ileri gelen gazetecileri ile beraber Associaçao Brasileira die Imprensa yı (Brazilya Basın Birliği) kurdu. Motta Lima yoldaş aynı zamanda, partinin, gerek Brazilyadaki gerekse Arjantindeki muhaceretin en kanşık ve zor işlerini idare ediyordu.

1942 yılında parti idaresi Limayı Brazilyaya çağırdı. Onun resmi makamlara teslim olması, kendisini tutsak ettirmesi kararlaştırılmıştı. Pedro Motta Lima hapishanede siyasi tutuklar arasında siyasi görüş birliğini sağlayacak, özellikle Brazilyanın alman faşizmine karşı harbe katılması konusunda bu birliği sağlamlaştırmakla ödevlendirildi. Bu mesele o zamanlarda demokratik güçler için birinci derecede bir önem taşıyordu. Yoldaşımızın cesareti konusunda gerçekleri dile getirmek yeter. Parti kararı gereğince onun «Milli Güvenlik Mahkemesi» önüne çıkarılması mümkündü. Bu mahkeme bir çok komünist 40 yıla mahkûm etmişti. Bu durum onu korkutmadı. Tereddüt etmeden, kendine has iyimserliği ile, hayatının sonuna kadar bırakmadığı gençlik yılmazlığı ile, ve gerçek bir devrimcinin kararlılığı ile, Pedro Motta Lima, başka yoldaşlarla beraber, partinin verdiği ödevi yerine getirdi. Bu eylem, 1945 yılının genel af kampanyasının başarı ile sonuçlanmasını etkiledi. Genel af komünistler için yeni imkânlar açtı. 1945'de Motta Limanın idaresinde «Tribune Popular» gazetesi yayınlanmaya başlandı. Bu gazete önemli bir rol oynadı. Partinin fikirlerini yığınlara götürdü. Motta Lima daha sonra, «Imprensa Popular» adında başka bir gazete yönetti, ve Brazilya Komünist Partisinin Merkez Organı «A Classe Operaria» ve «Voz Operaria» gazetelerine makaleler yazdı. Pedro Motta Lima geniş çevreler tarafından yalnız basit insanların hayatını gösteren şiirleri ile değil, Barboza Mello ile yazdığı «Brazilyada nazizm» eseri ile de tanınmıştır.

Yeni fikirlerle bağlı, gerçekler için savaşan, neşeli ve mütevazı Pedro Motta Lima son zamanlarda Brazilya Komünist Partisinin «Barış ve sosyalizm problemleri» dergisi redaksiyonunda temsilcisi idi.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi redaksiyonu ağır bir kayıba uğradı. Aramızdan ayrılan yoldaşlarımız, Marksist-Leninist teorinin geliştirilmesi dünya ölçüsünde gelişen devrimci hareketin tecrübelerinin ilmi yönden genelleştirilmesi işlerinde deki kollektif çalışmalara aktif bir şekilde katılmakta idiler. Bütün güçleri ile derginin ideolojik ve teoritik seviyesinin yükseltilmesi, milletlerarası komünist kollektifin üyeleri arasında dostluk ve prensiplere dayanan ilişkilerinin kuvvetlenmesi yolunda gayret göstermişlerdir. Ölen arkadaşlarımızın saygılı hatıraları kalbimizde her zaman yaşayacaktır.

Joze Augustin Gonzalez

Joze Gonzalez yoldaş Şili işçi sınıfının ve onun öncüsü Komünist Partisinin özelliklerini kendinde canlandırıyordu.

1916'da doğan Gonzalez çok erkenden, çirkin kapitalist sömürmeye karşı durmaya başladı. Daha 18 yaşına başlamamışken, kuzeyin güneş altında yanan çöllerine madenci olarak gitti. Orada emperyalist sermayenin efendiliğini bizzat tanıdı. Bu sıralarda Jozenin sınıf bilincinin gelişmesi sürecinde, asi ruhu, devrimci bir nitelik kazandı. Ve bu gelişmenin tabii sonucu olarak 19 yaşında Şili Komünist Partisi saflarına katıldı.

Gonzalez her zaman partinin kendisi için en iyi okul olduğunu söylerdi. Kendi kendini yetiştirdiğinden boş zamanlarını her zaman bu işe ayırırdı. Devrimci savaşın zorladığı yönlerde sistemli ve temelli bir şekilde Marksizmi-Leninizmi incelerdi.

Gonzalez yoldaş kısa zamanda faaliyeti ve savaşkanlığı sayesinde sınıf kardeşleri arasında gelişti. Mapocho-Salpeter grubu sendikası başkanlığına ve daha sonra üç defa sıra ile Iquipe bölgesi danışmanlığına seçildi.

1945 yılında Komünist Partisi Merkez Komitesine seçildi. Başkan Videlanın hiyanetinden sonra emekçilere karşı amansız terör, onun devrimci kuvvetini etkilemedi, aksine onu daha da kuvvetlendirdi. Polis izlemelerine rağmen illegal savaşa atıldı. Terör dışında kalan emekçiler gizli adı «Companero Hernandez» ve efsaneleşmiş olan Jozenin işlerini yüklendiler. 1956 yılında Parti Merkez Komitesinin Polit-Büro ve Milli Sekreterliğine seçildi. 1957 ve 1960 yıllarındaki dünya komünist ve işçi partilerinin Moskova danışma konferanslarında Şili Komünist Partisi delegasyonunu yöneltti.

Gonzalez yoldaş, komünistlerin terbiyesinde teşkilatçılık, ideolojik-politik sorularla ilgilenirdi. Onun «Parti Hakkında Kitab» eseri parti teşkilatları, binlerce genç ve yaşlı parti üyeleri için bir ders kitabıdır. Bu kitab üç defa basılmıştır.

Gonzalezin bir çok meziyetleri vardı. Bu meziyetler sayesinde o, Şili halk hareketinin ön saflarında yer aldı. Gonzalez çok mütevazî idi.

Şakayr, nükteyi seven bir yoldaşı. Aynı zamanda devrimci kararlılığı ve samimiyeti vardı.

Şili Komünist Partisi Jose Gonzalezin ve onunla beraber kazaya kurban giden Merkez Komitesi aday üyesi Jorge Ramirezın yasını tutuyor. Ramirez genç bir parti önderi idi. Hem öğrenci hayatında hem kültür, ekmek ve barış için savaşta fedakâr ve savaşkandı.

Şili halkı ve dünya devrimci hareketi bu yoldaşların ölümünün yasını tutuyor. Onların idealleri ve savaşları bundan böyle, dünya komünist hareketinin birliği sosyalizm ve komünizm için devrimci savaş içinde ve daha geniş bir alanda yaşayacaktır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev yoldaşa

Değerli Brejnev yoldaş!

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, doğumunuzun altmışıncı yıldönümünde Sizi, bütün Türk komünistleri adına hararetle ve candan kutlar.

Mücadele hayatınız örnek bir Leninci parti önderinin mücadele hayatıdır. Sovyetler ülkesinde sosyalizmin zaferi, komünizm yolundaki büyük başarılar Sizin, parti ve devlet organlarının ilk basamaklarından son basamaklarına kadar artan bir hızla devam eden verimli ve yaratıcı çalışmalarınızın da silinmez damgasını taşır. Başında bulunduğunuz Sovyetler Birliği Komünist Partisi, titizlikle bağlı bulunduğunuz Leninci yolda büyük zafere, komünizme doğru güvenli adımlarla ilerliyor.

Marksizmin-Leninizmin bayraktarı olan Sovyetler Birliği Komünist Partisinin yöneticisi olarak, özellikle dünya gericiliğinin, emperyalizmin gittikçe daha çok azgınladığı bir sırada, milletlerarası komünist hareketinde birliğin korunması, kuvvetlendirilmesi için gösterdiğiniz devamlı gayretlerin değerini, ısrarla savunduğunuz barış ve barış içinde yanyana yaşama politikasının devrimci önemini kavrayamayacak gerçekten Marksçı-Leninci bir komünist tasavvur edilemez. Sovyetler Birliği, milli bağımsızlıkları ve güvenlikleri için savaşılan halkların en güçlü desteğidir. Bunun en yeni ve en parlak kanıtlarından biri, Amerikan saldırısına karşı savaşılan Viyetnam halkına yaptığı ölçsüz yardımlardır.

Türk halkının büyük dostu Lenin'in sağlığında Sovyetler Birliği ile memleketimiz arasında kurulmuş olan iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin yeniden kurulması için sarfettiğiniz gayretleri şükranla belirtmeyi borç biliriz.

Size iyi sağlık, uzun ömürler, Sovyetler Birliğinde komünizmin tam zaferi, sosyalist sistemin kuvvetlenmesi, milletlerarası komünist ve işçi hareketinin birliği, halklar arasında dostluk ve barış için bundan böyle de verimli çalışmalar ve büyük başarılar dileriz.

19. 12. 1966

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar!

Altmışın ı doğum yılım dolayısıyla gönderdiğiniz sıcak tebrik ve iyi dileklere içten teşekkür ederim.

Türk ve Sovyet halkları arasındaki dostluğun kuvvetlenmesi yolundaki çalışmalarınızda ve ortak dâvamız uğrundaki mücadelede Sizlere yeni başarılar dilerim, yoldaşlar.

Komünist selâmlarıyla
L. BREJNEV

Batı Almanya'daki işçilerimizin bazı önemli meseleleri üstüne düşünceler

Ahmet Saydan, Ahmet Akıncı

Giriş

Türk toplumunu son birkaç yıldan beri ilgilendiren en önemli sorunlardan biri, işsizlik ve yabancı ülkelere iş gücü ihracı, daha doğrusu işsizlerin, göç meselesidir. Bu sorun bir yandan ülkemizin sosyal, ekonomik yapısıyla bağlıdır, öte yandan da bir milli mesele olarak çözüm yolu beklemektedir. Türkiye emperyalist kampın, özellikle Amerikanın bir sömürme alanı haline geldikten ve ağır sanayiini kurma işi emperyalistler ve kompradorlar tarafından engellendikten sonra kendi imkânları ile yaşayamayan, yabancı sadakasına muhtaç bir memleket haline geldi. Amerikan emperyalistleri Türkiyeyi politik ve ekonomik hegemonyaları altında tutmak için, ajanları olan sermayeci zümrelerin eli ile yurdumuzdaki sanayileşme gelişmesini evelden hazırlanmış bir plânla baltaladılar. Çünkü sanayiini kurmuş, tabii zenginliklerini kıymetlendirmeye başlamış ve kalkınma yoluna girmiş bir Türkiyeyi elde etmek ve onu emperyalistlerin politik ve ekonomik peyki haline getirmek imkânsızdı. Tabii, yıllardan beri yurdumuza karşı uygulanan bu emperyalist – komprador politikası memleketimizin hızla artan nüfuzunu geçindiremez hale getirecek bir işsizler ordusu yaratacaktı. Nasıl ki, yurdumuzda bugün resmi istatistiklere göre, yarı işsizlerin sayısı beş milyona, tam işsizlerin sayısı ise 1,5 milyona varmaktadır. Memleketimiz Amerikan etkisi altında onlara bir sömürme pazarı halinde kaldıkça, Natolar ve Sentolar gibi harpçi blokların saldırı hazırlıklarının yükü halkımıza yüklendikçe bu yaraya derman bulunamayacak ve bu politikaya yol açacağından sonunda emperyalistlere avuç yalama düşecekti.

Ülkemizde işsizlik ve yabancı ülkelere gönderilen işçilerin durumu ve en önemli meseleleri üstüne Türkiye basınında ve bizim özel yayınlarımızda bazı yazılar çıktı; bu konu ile ilgili bazı denemeler yapıldı. Yazılarımızda on binlerce işçinin hayatıyla ilgili bu önemli konu çeşitli yönlerinden ele alındı, bazı özellikleri belirtildi.

Bu yazımızda, da bu konuya başka bir açıdan girerek, yine Batı Almanya'da işçilerimizin çözümünü bekleyen en önemli meseleleri ve bununla ilgili olarak iş gücü ihracının bazı nedenleri üzerinde duracağız.

Bilindiği gibi, Türkiye son yıllarda iş gücü ihraç eden memleketler arasına girdi. İş ve İşçi Bulma Kurumunun yayınladığı verilere göre 1965 yılının sonu ve 1966 yılının ilk beş ayında, 1952, 178-i Federal Almanya'ya, 14.500 Belçika'ya, 4.500 Hollanda'ya, 4.700 Avusturya'ya, 500 kadarı İsviçre'ye olmak üzere yabancı ülkelere 180 binden fazla işçi gönderilmiştir.

Ayrıca 1966 yılının Mayıs ayının sonuna kadar, yabancı ülkelerde çalışmak isteği ile İş ve İşçi Bulma Kurumuna başvuranların sayısı 624.878 kişidir. Bunların yalnız 125.082'si çeşitli mesleklere mensup işçilerdir. 500 bin kadarı İş Bulma kaygısıyla köylerden şehirlere göç eden köylü yığınlarıdır. Bunun sebepleri oldukça çoktur. Hükûmet çevrelerine yakın basının da kesinlikle belirttiği gibi Türkiyemiz, sanayii az gelişmiş bir ziraat ülkesidir. Halkımızın yüzde 82-sinden çoğu köylüdür ve köylerde oturur. Türkiye Milli gelirinin yüzde 57-sini, genel üretimin ve ithalâtın yüzde 75/80-ni köy ekonomisi sağlar. Ayrıca köy ekonomisinin, çağımızın agro-teknik gelişmesinden uzak olduğunu, yüzbinlerce dönüm arazinin en ilksel metod ve araçlarla işlendiğini, toprağı gübrelemede ve hektar başından alınan mahsul bakımından dünyanın en geri kalmış memleketleri arasında olduğunu belirtirsek, içinde bulunduğumuz gerçek durum, bazı ayrıntıları ile biraz daha açıklanmış olur. Türkiye'nin ekonomik gelişmesinin başka bir özelliği daha var. Hükûmete akıl hocalığı eden yabancı uzmanlar, Türkiye'nin bir ziraat ülkesi olarak kalmasını, sanayi kollarının gelişmesinde büyük ekonomik ve politik güçlüklerle karşılaşacağını belirtiyorlar «Türkiye herşeyden önce köy ekonomisini geliştirmelidir» diyorlar. Bu sözlerin anlamı açık. Türkiye, gelişmiş kapitalist ülkelerin bir ham madde kaynağı, köy ekonomisi ürünlerini düşük tekel fiyatlarıyla alabilecekleri bağımlı bir çarşısı olarak kalmalı.

Çıkarları, yabancı sermaye ile denk düşen iktidar çevreleri ve gerici basın, uzun zaman bu tezin propagandasını yaptılar. Ülkemizin milli çıkarlarıyla taban tabana zıt olan bu tezi desteklediler ve bugün bu tezi gerçekleştirmek çabası içindedirler.

Durumu biraz daha açıklayalım.

Memleketimizde 40 yıldır sözü edilen toprak reformu yapılmamıştır. Köylü yığınlarının ezici çoğunluğu topraksızdır, yada az topraklıdır. Toprağın büyük bir kısmı köy ağalarının elindedir. Bugün Ülkemizde 6 milyondan fazla az topraklı ve topraksız fakir köylü toprak bekliyor. Feodal ve yarı feodal toprak bağıntılarının hâkim olduğu bir ülkede normal bir gelişmeden söz edilemez. Yukarda sözü geçen tez, kapitalist sınıfın çıkarları açısından bile bugünkü şartlar altında Türkiye'de uygulanamaz, uygulanması için gereken maddi-ekonomik temelden yoksundur. Köylü yığınlarının toprak bağımlılığı, Türk köyünde kapitalist üretim bağıntılarının normal gelişmesine engeldir, kapitalizmin gelişmesini köstekler. Topraksız ve az topraklı köylü yığınlarını yeter miktarda toprağa kavuşturan adaletli bir toprak reformu, Türk köyünün ve dolayısıyla Türk toplumunun birçok sorunlarını çözer; üretim güçlerinin ve Türk köyünün normal

gelişmesini sağlar, nisbeten köylü yığınlarının köylerden şehirlere göç etmelerinin önüne geçer.

Bilindiği gibi, son yılların en karakteristik özelliklerinden biri, köyde barınmak imkânlarından yoksun topraksız ve az topraklı köylü yığınlarının şehirlere göç etmesidir. Köylerden gelenler şehirlerde açık işsizlikle yüz yüze gelmektedirler. Bu durum bir yandan, şehirlerde zaten ağır koşullar içinde çalışmak ve yaşamak zorunda bırakılan işçi sınıfının ve özellikle onbinlerce işsiz durumunu ağırlaştırır. İş verenin, gereken koşulların bulunduğu iş yerlerinde işçi sınıfıyla mücadelesini kolaylaştırır, özellikle ücret meselelerinde işçinin zararına çeşitli oyunlara baş vurmasını istediği, kombinasyonları yapmasını sağlar.

Bu durum öte yandan da yabancı ülkelere gönderilen ve ana nüvesi köylü yığınları olan işçilerin ekonomik durumunu etkiler.

Köylülük ülkemizde, bir yandan işçi sınıfının, öte yandanda yabancı ülkelere, özellikle Batı Almanya'ya ihraç edilen iş gücünün en önemli ve tabii kaynaklarından biridir. Yabancı ülkelere gönderilen işçi miktarının yüzde 36-ından fazlası, özel bir ihtisasa lüzûm görülmeden genel işlerde çalıştırılan köylülerdir.

Bazı sorunlar

Yabancı ülkelerin çeşitli üretim kollarında çalışan 180 binden fazla Türk işçisinin çoğu Federal Almanyada'dır. Dolayısıyla yabancı ülkelerdeki işçilerimizden söz ederken herşeyden önce Batı Almanyanın özelliklerini ve Türk işçilerinin Federal Almanyadaki durumlarını, çalışma koşullarını ve çözüm yolu bekliyen meselelerini gözönünde tutuyoruz.

Federal Almanya'daki Türk işçilerinin durumu, bütün ayrıntılarıyla incelenmesi gereken başlı başına büyük bir konudur. Biz bu yazımızda, bu konunun yalnız bazı yöntemlerine değineceğiz.

Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığının yaptığı anketlere göre Federal Almanya'ya gönderilen işçilerin % 47-sinden fazlasının bedeni güç ile ilgili ağır işlerde çalıştırıldığı tesbit edilmiştir. 1966 Verilerine görede ağır, bedeni işlerde, maden ocaklarında, metalürjide çalışanların sayısı % 60-a çıkmıştır.

Bu durum ayrıca, işte kullanılan âlet ve makina oranı ile de doğrulanmakta ve yapılan anketlerde işçilerin % 41-nin hiçbir âlet, % 45-ninde hiçbir makina kullanmadığını, tek sözle kol kuvvetiyle çalıştıklarını; tek aletle çalışanların % 16, tek makina ile çalışanların da % 36 oranında olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla işçilerde aranılan başlıca vasıf, sağlam bir bünye ve dayanıklılıktır.

Eski Sanayi Bakanını Erdem, Batı Almanya'da ilgililerle yaptığı görüşmelerden sonra gazetecilerin sorularına verdiği cevaplarda, «Sosyal Sözleşmenin» artık bundan böyle tamamen uygulanacağını kesinlikle belirtti;

dolayısıyla işçilere gereken bütün hak ve koşulların sağlanacağını söyledi. Fakat bugünkü gerçek durum «Sosyal Sözleşmenin» ve Türkiyede imzalanan çalışma sözleşmelerinin aradan, işçilerin protesto ve mücadeleleriyle dolu uzun bir süre geçmesine rağmen hâlâ uygulanmadığını ispatlamıştır. Resmi ankete verilen cevapta da işçilerin yüzde 34-ünden fazlası çalışma sözleşmelerinin hiçbir değer taşımadığını belirtmişlerdir. Bunun başka bir nedeni daha var. Yabancı ülkelere, özellikle Federal Almanya'ya gönderilen işçilere, çalışacakları işçilerin karakteri hakkında hemen hemen hiçbir bilgi verilmemektedir. İşçilerimizin çoğu henüz cemaat tipi yaşayış tarzından kurtulmadıkları, ve özellikle çalıştırıldıkları «akord ve grup akordo» sistemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadıkları için, çalışma sözleşmelerinin uygulanmasının kontrolü, persanel şefi ve mütercimin eline bırakılmıştır. İşçinin hakkının korunması, hattâ kesinlikle diyebilirizki, çalışma sözleşmesinin en önemli yönlerinin uygulanması, çoğu hallerde personel şefinin, atelye müdürünün ve mütercimin iyi niyetine, işçiye karşı olan senpati ve sevgisine, yada özel tutumuna bırakılmıştır. Bu durum, çalışma sözleşmelerinin uygulanmasını işçilerin zararına, tekellerin çıkarına olumsuz yönde etkiler.

Burada şimdiye kadar susularak geçilen başka önemli bir noktaya, özel bir duruma daha değinmek istiyoruz. Batı Almanya yüksek, gelişmiş bir sanayi ülkesidir. İki milyondan fazla yabancı işçinin çalıştığı bu ülkede sömürme metodları da çeşitlidir. Tekellerin, kapitalistin tek amacı çeşitli yollarla işçiyi daha çok sömürmek, artık-değeri daha da artırmaktır. Geri kalmış ülkelerden, özellikle Türkiyeden gönderilen işçiler bu bakımdan Alman tekel ve kapitalistleri için elverişlidir. Çalıştığı memleketin geleneklerini ve dilini bilmiyen, çağdaş üretim tekniğini ancak çalıştığı fabrikada az – çok benimsiye, teşkilâtsiz bir misafir işçi, elbette sınıfi çıkarlarını, «Çalışma Sözleşmesinin» kendisine tanıdığı bazı kanuni haklarını korumak imkânlarından yoksundur. Bu durumu iyi bilen tekeller ve kapitalistler, işçilerin çalışma sözleşmelerinde yer alan bazı haklarını çiğneyerek yabancı işleri daha da çok sömürmektedirler.

Ayrıca Türk işçilerinin yığın halinde çalıştırıldıkları yerlerde uygulanan «akord» ve «grup akord» sistemleri, hattızatında işçinin kafasını ve bedenini daimi bir gerginlikte tutarak son haddine kadar sömüren, işçiyi çok çabuk, genç yaşta yıpratın, özellikle işçilerde çeşitli sinir hastalıklarına sebep olan «Ford» ve «Taylor'un», çağdaş sömürme sistemlerinin uygulanmasından başka birşey değildir. Bunun görünüşte olumlu fakat gerçekte işçi için çok zararlı başka bir yönüde, parça başına çalışan işçilerin, birkaç kuruş daha fazla çıkarabilmeleri amacıyla iş gününün dışında 3-4 saat fazla çalışmalarıdır. Böylece kendi çıkarları için çalışır gibi görünen işçi, gerçekte kapitalistin kasasına giden artık – değeri daha da artırmış olur. Alman sendikalar Birliğinin yayınladığı veriler de bunu ispatlıyor. Genel olarak yabancı işçiler, Alman işçilerinden % 20-25 dalaında daha fazla artık – değer üretiyorlar. Böylece, daha disiplinli, daha itaatkâr,

daha çok artık değer yaratan Türk işçileri, tabii tekeller ve kapitalistler tarafından tercih ediliyor. Hattâ bu durum, bazı hallerde Alman işçilerinin belli iş yerlerinde tekel ve kapitalistlerle yaptığı mücadeleyi zorlaştırıyor, özellikle ücret konularında iş verenlerin çıkarına hizmet ediyor. İş verenler bazı hallerde de yabancı işçileri, Alman işçilerine karşı silâh olarak kullanıyor. Alman işçi ve sendikalarının yabancı, bu sayıda Türk işçilerine karşı takındıkları olumsuz tutumun bizce, başlıca sebeplerinden biri de yukarıdaki özel durumdan ileri gelmektedir. Bugüne kadar işçinin hayatı ile ilgili bu çok önemli mesele üzerinde belki gerektiği kadar düşünülmeyi, belki işçilerimizin bağlı oldukları örgütler ve yardım teşkilâtları bu konuda gereken değerlendirmeyi yapamadılar, bundan gereken sonuçları çıkaramadılar; fakat bugün artık bu mesele, üzerinde ciddiyetle düşünülmesi gereken önemli bir sosyal mesele olarak günün konusudur.

Federal Almanyadaki işçilerimizin çözümünü bekliyen daha birçok meseleleri vardır. Konut meselesi bugüne kadar askıda kalan bir meseledir. Resmi verilere göre işçilerimizin % 85-i lojmanlarda hayatlarını geçirir. Lojman derken akla konforlu, işçi pansiyon ve otelleri gelmesin. İşçi barınakları diyebileceğimiz bu evler, Batı Almanya şartlarına göre bir Alman işçisinin normal yaşamasının kat kat altındadır. Diyebilirizki, işçilerimiz özel evlerde, oturmaktan, Batı Alman aileleri yanında ev kiralamak imkânlarından hemen hemen yoksundurlar. Hattâ bundan bir süre önce Batı Almanyanın Türk işçilerinin toplu olarak çalışıp yaşadıkları bazı şehirlerinde, Türk işçilerinin yaşadıkları evlerden çıkarılması işi bir kampanya halini almıştı.

Lojmanlarda oturan işçiler ayda 30–50 mark kadar kira ödemek zorundadırlar. Özel evlerde oturanlar ise oturdukları evlerin çeşitliliğine göre ayda 100–150 DM kira öderler. Elektrik endüstrisinde çalışanların 200–300 DM, metalürjide çalışanların 301–450 DM aylık aldıklarını gözönünde tutarsak işçi, binbir türlü güçlüklerle katlanarak bulabildiği odaya, çoğu hallerde aylığının üçte birini ödemek zorundadır. İşçilerimizin konut meselesi, işçiyi kısıtlayan eğitim, ihtisasında çalışmak, örgütlenmek meseleleriyle sıkı sıkıya bağlı, önemli bir meseledir. Sendikalar, işçilerimizin bağlı oldukları öteki örgütler, işçilerimizin bu çok önemli meselesinin çözülmesi için gerekini yapmalı; bu bakımdan çalışma sözleşmesinin uygulanması uğrunda savaşmalıdırlar. Bu da ancak işçilerimizin örgütlenmesi, haklarını savunan ilerici sendikalarda birleşmesiyle sağlanabilir. İlerici sendikacılar işçi meselelerinin çözümlenmesinde faydalı olabilirler, olmalıdırlar. Bu onların sendikacı olarak en başta gelen ödevlerinden biridir.

Yabancı ülkelerde, özellikle Federal Almanya'da çalışan işçilerimizin küçümsenmeyecek kadar önemli meselelerinden biri de kadın işçiyle erkek işçinin ücret farkıdır. Birçok üretim kollarında kadın işçiler aleyhinde olarak büyük farklar belirmektedir. Kadın işçilerin % 69 net olarak 301–450 DM kazanmaktadır. Buna karşılık yine resmi kaynaklardan alınan verilere

göre 451–600 DM gelir grubunun % 97-sini erkekler işgal etmektedir. Yukarıda belirtilen bu önemli farklar aynı üretim kollarında çalışan erkeklerle kadın işçilerin aldıkları ücret farkıdır. Yalnız kadınların çalıştıkları üretim kollarında bu fark daha da büyüktür. Bazı haller de de kadınlar, ürettikleri aynı eş değere karşılık olarak, erkek işçilere ödenen ücretin ancak yarısını alabiliyorlar. Bu, tekel ve kapitalistlerin daha fazla artık – değer (azami kâr) kazanma yolunda başvurduğu araç ve metodlardan biridir. Kapitalist toplumda, erkeklerle kadın işçinin aynı işe karşılık aldığı farklı ücretler meselesi, işçi sınıfının yürüttüğü sınıf savaşının bugünkü döneminde bile aktüel önemli meselelerindendir. Bu durumun konkre örneklerini Yurdumuz Türkiye’de ve işçilerimizin toplu olarak çalıştıkları Batı Almanya’da görüyoruz. Türkiye’de özellikle hafif sanayi işletmelerinde (tütün, mensucat) bu sömürme şeklinin daha da ağırlığını görüyoruz. 18 yaşından küçük çocuklar aynı eş yerinde, üretilen aynı eş değere karşılık bir kadın işçi, erkek işçinin ücretinden % 30–40 nisbetinde daha az alıyorsa bir çocuk işçi kadın işçinin ücretinden % 20–30 nisbetinde daha az ücret alır.

Bu duruma son verilmelidir. Erkek işçiler, kadın işçilerimizin, haklarını korumak uğrunda giriştikleri ve girişecekleri teşebbüs ve savaş çıkışlarını desteklemeli, onlarla tam bir dayanışma göstermelidirler. Sendikalar bu işe öneyek olmalıdır. Daha tecrübeli Alman sendikacıları bu yöndeki çıkışları desteklemelidirler.

Federal Almanya’da çalışan işçilerimizin yine aktüel meselelerinden biri, mesleğinde, ihtisasında çalışma, yahutta vasıfsız işçilerin bir meslek öğrenmeleri meselesidir.

Türk işçileri Almanya da bazı meslekleri tamamen terketmek zorunda bırakılmaktadırlar. Türkiye’de sevk, idare, satış ve tarımla uğraşanlara bu işleri tamamen bıraktırılmakta, Almanya’daki koşullara ve ihtiyaçlara uygun iş yerlerinde çalışmakları istenmektedir. Bu surecin sonunda vasıflı bir işçi, bir yandan mesleğini unutmakta; öte yandanda anlaşma üzerine kısa bir süre için belli iş yerinde çalışan bir işçi de yeni bir meslek öğrenememektedir.

Bu çok önemli mesele üzerinde yine bugüne kadar durulmadı. Ülkemizde üretim güçlerinin geliştirilmesi bakımından da mesele ele alınmalı, işçilerimizin gerek, ihtisaslarında çalışmaları bakımından, gerekse mesleki bilgilerini artırma ve Almanya’daki meslek okullarına devam edebilmeleri açısından çalışma sözleşmelerinin uygulanması şarttır. İşçilerimiz, sendikacılar, işçilerimizin bağlı oldukları sendikalar, hattâ hükümet çevreleri vasıflı işçi yetiştirme sorunlarıyla ilgili olarak bu meseleyi tekellerin ve özel firmaların bu işe ilgisizlik gösterme politikasına alet olmamalıdır. Tekeller ve özel firmalar, işçilerin meslekî okullara gönderilmesi, kalifiyelerinin artırılması, yeni bir meslek öğrenmeleri, kapitalistlere ek masraflar açtığından yalnız belli bir süre için çalıştırdıkları, ve bütün sömürme

metodlarını uyguladıkları işçilerin kalifiye sorunlarını, büyük bir titizlikle erteleme, ihmal etme çabası içindedirler.

Vasıfsız işçilerin gereken hazırlığı görmeden benimsiyemedikleri üretim de çalıştırılmalarının doğurduğu başka bir sonuçta, Türk işçilerinin çalıştıkları iş yerlerinde iş kazalarının çoğalmasındır. Anket sonuçlarına göre ortalama olarak her yüz işçinin 24-ü iş kazası geçirmiştir. En tehlikeli sektörler arasında metalürji, (kaza nisbeti % 37) ve kömür ocakları (% 28-30) gelir. Netekim en yüksek oranda iş kazasına uğramış olanlar Türkiyede tarımda çalışmış olanlardır. Bu grupta işkzası hemen hemen yüzde 100'dir. Bu grubun arkasından satış işlerinde çalışmış olanlar (% 42), ve alt ve orta kademe memurluklarında çalışmış olanlar (% 29) gelir.

İş kazaları, işçinin çalıştığı işin özelliklerini bilip bilmemesine, kalifiye ve hazırlığına bağlı olduğu gibi, iş yerlerinde işçinin korunması için gereken tedbirlerin alınmasına da bağlıdır. Çalışma koşullarına da bağlıdır. «Ford» – «Taylor» – «akord» sistemleri üstüne çalışan, her saniyesi kronometre ile ölçülen, kontrol edilen işçi, gündeliğini alabilmesi için normunu doldurmak zorunluğu ile karşı karşıyadır. Birçok hallerde belli zamanda, belli miktarda işi yapamamak korkusu, işçiyi, dikkatsizliğe dalgınlığa ve çok gergin şartlarda çalışmaya zorlamaktadır. Türk işçisinin kolay kolay alışıp benimsiyemediği bu durum, özellikle tekellerin ve işverenlerin bazı ek masraflardan kaçınarak gereken emniyet tedbirlerinin alınmadığı iş yerlerinde, iş kazaları daimi bir artış eğilimini göstermektedir.

İşçilerimiz, Alman işçi kardeşleriyle beraber işverenleri, iş yerlerinde gereken bütün emniyet tedbirlerini almaya zorlamalıdır.

Döviz meselesi ve hükümet çevrelerinin tutumu

Federal Almanya'ya gönderilen işçilerin yüzde 56-sı evli, yüzde 41-de bekârdır. Evli işçiler arasında çok çocuklu aileler vardır. Bunlar, Türkiye'de 5 ve daha fazla bir aile yuvasına bakmak, düzenli para göndermek zorundadırlar. Hükümet çevrelerine yakın basının bildirdiğine göre Federal Almanyadaki işçilerin yüzde 35-i ailelerine muntazaman para göndermektedir. Basında açıklandığına göre, Federal Almanyadaki Türk işçilerinin yıllık tasarrufu 150 milyon dolara yakındır. Bu tasarruf çeşitli yollarla memlekete girmektedir. Bununla ilgili olarak, hükümet çevreleri yabancı ülkelerdeki işçi sorununa önemli bir döviz kaynağı olarak bakmaktadırlar. Tasarruf yapan işçilerimizin, tekellere bağlı olan fabrika ve şirketlerden hisse senetleri satın almaları, yabancı ülkelerdeki bankalara para yatırma ve daha bazı ortak teşebbüslerde bulunmaları gibi çıkışları vardır. Bu çıkışların tekellere kâr sağlıyan yönü olduğu gibi işçinin tasarruf ettiği parasının korunması, işçiyi daha aktif bir hareket ve faaliyete

sürüklemesi bakımından faydası da vardır. Bütün mesele işçinin, bu ortak teşebbüslere girişmeden önce işin niteliğini iyi bilmesi gerekir. Hükümet bu önemli döviz kaynağını çeşitli kişi ve bankaların yararına değil, memleketin kalkınmasına, işçi sınıfının durumunun düzenlenmesi ve iyileştirilmesine, birçok işçi meselelerinin çözümlenmesine doğru yöneltmelidir. Yabancı ülkelerin tekel, devlet müesseleri ve özel teşebbüsleriyle yapılan anlaşma üzerine, özellikle Federal Almanya'ya iş gücü ihraç eden Türkiye Hükümetinin ilgili çevreleri, yabancı ülkelerdeki işçilerimizin bugün bile hâlâ sürüncemede duran birçok meselelerine çözüm yolu aramalı ve bulmalıdır. Sanayi Bakanının da Federal Almanya'da belirttiği, «Biz yabancı sermayeye defol demiyeceğiz» şeklindeki sözleri askıda duran işçi meselelerini çözümümez. Bu yönde enerjik ve acele tedbirler almak gerekiyor. Bu meseleye çözüm yolu, yabancı sermayeye tavizler vererek, yabancı sermayeye teslim olarak değil, yabancı sermayeye karşı işçilerimizin haklarını, ülkemizin milli çıkarlarını korumakla, ülkemizde üretim güçlerinin normal gelişmesini sağlamakla bulunabilir.

Enternasyonalist dayanışma ve örgütlenme.

Alman işçi sınıfının devrimsel, enternasyonalist gelenekleri vardır. Bu gelenekler bugünde Federal Almanya'da anti-emperyalist ve tekellere karşı yürütülen savaşta çeşitli biçimlerde görülmektedir. Alman işçi sınıfı, dünya devrimci hareketine büyük hizmetlerde bulunmuştur. Marks, Engels, Karl Libknecht ve Roza Lüksemburg, Telman yalnız Almanya işçi hareketinin değil, dünya işçi hareketinin de ölümsüz simalarıdır. Alman işçi sınıfı, bir bütün olarak sınıf kardeşleri olan yabancı işçilerle, bu sayıda Türk işçileriyle tam bir dayanışma göstermektedir. Devrimci ve enternasyonalist geleneklerini yabancı işçi kardeşlerine de öğretmektedir. Fakat bununla beraber bazı sendika yöneticileri ve işçiler çeşitli yollara başvurarak yabancı işçilere, özellikle Türk işçilerine karşı olumsuz bir tutum takınmaktadırlar. Bu kişiler başka ülkelerden gelen işçi kardeşlerine gereken yardımı, gereken kaygıyı göstermiyorlar. Yabancı işçileri kendilerinden uzak tutuyorlar, onlara kötü gözle, sanki ekmeklerini ellerinden almaya gelen ve Alman işçilerine karşı savaşan rakip gözüyle bakıyorlar. Bu doğru değil. Hangi millete mensup olursa olsun işçi sınıfını birleştiren ortak amaçlar vardır. Türk işçileride, Alman işçileri de bu amaçların gerçekleşmesi uğrunda sömürücü kapitalist sistemine karşı savaş yürütürler. Bu ortak, mukaddes amaç, bütün ülkelerin işçilerini birleştirir, dünya işçi sınıfının dayanışmasını sağlar. Marksın-Engels'in zamanında dediklerin tekrar edelim: «Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz». Ayırma, parçalama, milliyetçilik politikası yalnız tekellerin kapitalizmin yararınadır. İşçi sınıfı kendi politik örgütlerinde birleşerek, örgütlü ve tam bir dayanışma ile sınıfi çıkarlarını korumalı, kapitalizme karşı savaşmalıdır.

1 Mayıs gösterilerine, Federal Almanya'da ve Belçikada Alman ve Belçikalı işçi kardeşleriyle grev hareketine katılan Türk işçileri sözün bu anlamında işçi sınıfına yakışır tam bir dayanışma örneği göstermişlerdir.

Alman işçisi, daha tecrübeli, yerli konke şartları daha iyi bilen bilinçli, bir işçi olarak Türk kardeşine gereken kolaylığı göstermeli, onu kapitalistin pençesinden kurtararak, gerçek çıkarını koruyan sendikaya, politik örgüte götürmelidir. Bu onun 1 numaralı enternasyonalist ödevidir. Türk işçisi çıkarlarını koruyan sendikada ve politik bir örgütte yetişerek gereken çelikleşmeden ve okuldan geçtikten sonra, devrimci hareketin, özelliklerini benimsiyecek ve yarın memleketine döndüğü zaman tecrübesini, savaş geleneklerini başkalarına öğretecektir. Bu da eninde sonunda nerede hangi ülkede olursa olsun, bir tüm olarak emperyalizme karşı yürütölen devrimci savaşı, sınıf savaşını hızlandıracaktır, bu sureci daha da güçlendirecektir.

Burada şunu kaydetmek gerek: Batı Alman işçi sınıfı ile bu memlekette bulunan yabancı işçiler, bu arada Türk işçileri arasındaki ilişkilerde son zamanlarda olumlu gelişmeler görölmüştür. Türk ve Batı Alman işçilerinin ilişkileri zannedildiği kadar basit bir mesele değildir. Tabii Türk ve Batı Alman işçi sınıfları arasında ayrı sömürme düzenine tabi olma bakımından derin bir menfaat ve sınıf birliği ve bunun sonucunda da enternasyonalist bir dayanışma ve savaş kardeşliği yatmaktadır. Fakat Batı Alman tekelleri, tekellerin ajanları, Batı Alman polisi Türk işçileri ile Batı Alman işçileri arasına şekli ayrılıklar, düşmanlıklar sokmak için entrikalara giriştişler ve özellikle işçi akınının ilk zamanlarında menfaatleri ve savaşları bir alan Türk ve Batı Alman işçi sınıfları arasında gerginlikler yaratmayı kısmen başarabilmişlerdir. Bu alanda Batı Alman tekellerinin ve ajanlarının kullandığı en klâsik metot, Türk ve Batı Alman işçilerine ayrı ayrı muamele etmektir. Bu ayrılık gündelik, iş şartları, sağlık ve sosyal yardımın uygulanma şartlarında kendini göstermektedir. Batı Alman patronları aynı iş için Alman işçisine daha çok, Türk işçisine daha az gündelik öderken iki hedef güdüyorlar. Birincisi sömürme hedefi. Daha az gündelik verdikleri Türk işçisini Alman işçisine kıyasla daha çok sömürdükleri daha fazla artık değer (kıymet fazlası) elde ettiklerine şüphe yoktur. Fakat Batı Alman patronları bu daha fazla sömürme hedefi yanında başka bir hedef daha güdüyorlar: Türk ve Batı Alman işçisini birbirine düşürmek. Bazı Alman sarı sendikalarının bu patron manevrasına alet olması Türk ve Batı Alman işçileri arasında birliğin, ahengin ve tekellere karşı ortak bir savaş cephesinin kurulmasını güçleştirmişti.

İşçilerimizin Batı Almanyada haklarını korumak için teşkilâtlanma yönünde uğradıkları zorlukları da bu çerçeve içine almak yanlış olmaz. Zira bu gibi patran manevraları işçilerimizin tabii savaş yeri olan Batı Alman sendikalarından ve sendikacılarından soğutmuştur.

Tabii gerek Türk, gerekse Batı Alman işçilerine karşı olan bu patron manevraları daha uzun zaman devam edemezdi. Şuurlu Türk işçileri, sen-

dikacıları ve aydınları Türk ve Batı Alman işçileri arasındaki menfaat ve amaç ortaklığına dayanarak, patron ve patron ajanlarının provokasyonlarını geniş ölçüde önlemenin yollarını buldular. Bu alanda Batı Alman sendikalarının, dürüst sendikacılarının, ilerici işçi örgütlerinin ve aydınlarının rolü büyük oldu. Bu gün denebilir ki, ilk zorluklar aşılmış ve iş birliğine doğru sağlam adımlar atılmış ve bu iş birliği anlayışının geliştiği oranda da işçilerimizin Batı Almanyada teşkilatlanma meselesi bir çözüm yoluna girmiştir. Bunun ilk safhası işçilerimizin Batı Alman sendikaları ile ilişkileridir. Türk işçilerinin Batı Alman sendikalarına geniş ölçüde girmeye başladıklarını söylemek yerinde bir tesbit olur. Tabii burada «geniş ölçüde» deyimini nisbi olarak almak gerekiyor. Bu demektir ki, işçilerimiz Batı Almanyaya göçün ilk yıllarına kıyasla bu gün daha geniş ölçüde Batı Alman sendikalarına girmeye başlamışlardır. Batı Almanya Türkiye işçi sınıfının, sınıf şuuruna, ekonomik savaşın yanında politik savaş şuuruna ulaşması yolunda bir staj yeri, bir okuldur. Ve sendikalar bu staj yerinin, bu okulun kollarından biridir. Kollarından biridir diyoruz, çünkü Batı Alman sendikalarının bir kısmı geniş ölçüde İngiliz tradünyonizmin etkisindedir. Bu sendikalar işçi sınıfının politik savaşın dışında tutulmasına titizlikle dikkat ederler. Batı Almanyada sağcı sosyal-demokrat liderlerin bu cins sendikacılığa dört elle sarıldıklarını belirtmek gerekmektedir. Ve Batı Almanyada sağcı sosyal-demokrat liderlerin sendika hareketi üzerinde geniş etkileri olduğunu kabul etmek zorundayız. İşçilerimizin Batı Alman sendikalarında teşkilatlanması meselesini ele alırken bu durumu unutmamak ve durumun mahzurlarını ortadan kaldıracak tedbirleri düşünmek gerekmektedir.

Fakat bütün Batı Alman sendikalarını ve sendikacılarını bir suda yıkmak doğru değildir. Yurtlarının, yarını ile yakından ilgilenen, Alman topraklarından yeni bir harbin başlamasını istemeyen, barıştan ve halklar arasında dostluktan yana olan yurtsever Batı Alman sendikacıları gerek sendikalarda gerekse işçi sınıfı arasında günden güne daha büyük bir otorite kazanmaktadırlar. Bu gerçek sendikacılar, işçi sınıfının, memleketin milli dâvaları karşısında işçi sınıfının tarafsız ve yalnız ekonomik dâvaları çerçevesinde kalamayacağı, yurdun yarını için sesini yükseltmek zorunda olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Yurdun yarını deyimi tabiidir ki, yurdun politik ve sosyal düzenini de kapsamaktadır. Yurtsever sendikacılar Batı Almanyada tekeller, intikamcılar, harpçılar ve sömürgeciler hegemonyasına son verilmesini Batı Almanyanın demokratik ve barışçı bir düzenin kurulmasını istemekte bu uğurda savaşmakta ve Batı Alman işçi sınıfını bu savaşa yöneltmektedirler. Bu gibi yurtsever sendika ve sendikacılarda yabancı işçilerle dayanışma onlarla kardeşçe bağlar kurma gibi işçi sınıfına yaraşır enternasyonalist anlayışın çok kuvvetli olduğunu da belirtmek gerekmektedir. Bundan ötürü Batı Almanyadaki yabancı işçiler tabii bu arada Türk işçileri kendileri daha rahat hissetmekte ve savaşları için daha elverişli bir ortam bulmaktadırlar. İşçilerimizin bu gibi sendika-

ları aradıkları ve bu gibi sendikacılarla iş birliği yapmak istedikleri de bir gerçektir. Bu alanda Köln'deki durumu örnek alabiliriz. Bilindiği gibi Köln, işçilerimizin en çok, en kesif bir şekilde bulunduğu yerlerden biridir. Köln'de yalnız Ford-Taunus otomobil fabrikalarında 7 bine yakın Türk işçisi vardır. Bu sayı hızla da artmaktadır. Köln'de «IG Metalla», işçilerimiz arasında sıkı sağılar kurulmuştur. İşçilerimizin kendi dertlerini IG Metal saflarınada belirli ölçülerde çözebildiklerini kabul etmek gerek. Tabii bunun dışında işçilerimiz belli politik terbiye de görmekte işçi sınıfının yürüttüğü ve yarın yürütmek zorunda kalacağı politik savaş hakkında bazı bilgiler edinmektedirler. Bunun en parlak örneği 1 Mayıs gösterileridir. Bu gösterilerin yankıları bizim basına kadar aksetmiştir. IG Metalin tertiblediği bu gösterilerin esas özellikleri bir yandan tekellerin sömürme ve saldırganlık politikasına karşı savaş, bir yandan da Amerikanın Viyetnam saldırısını protesto olmuştur. İşçilerimiz Batı Alman, İtalyan, Yunan, Espanyol kardeşleri ile omuz omuzadırlar. Hem de sembolik bir şekilde değil, geniş ölçüde. Batı Almanyadaki işçilerimizin Batı Alman sendikalarının içinde veya dışında örgütlü savaşı geliştiği nisbette tekellerin sömürmesi de gerilemektedir. Batı Alman tekelleri işçilerimizin teşkilâtli, yukarıda anlattığımız şekilde politik ve ekonomik savaş geliştikçe eskiden Batı Almanyada hayallerinden bile geçirmedikleri haklara kavuşuyorlar. Şu son bir yıl içinde Batı Alman patronları işçilerimizin bir çok sosyal haklarını tanımak zorunda kaldılar. Bunlar arasında Türkiye'de bulunan, çocuklar için, çocuk yardımı, sigorta primlerinin Türkiyeye transferi ve Batı Almanyada geçen çalışma süresinin emeklilik kıdeminden sayılması gibi haklar vardır. Bundan başka Batı Alman polisinin eski saldırganlıkları, işçilerimizi istediği anda hudut dışı etme gibi hak hukuk çiğnemeleri muayyen ölçülerde hefiflemiştir. İşçilerimize grev hakkı resmen tanınmamakla beraber, Batı Alman patronları ve polisi eskiden «kanunsuz» saydıkları grevleri şimdi bazan görmemezlikten gelmektedirler. Bütün bu olaylar işçilerimizin teşkilâtli bir şekilde yürüttükleri savaşın başarılı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Tabii bütün bu saydığımız alanlarda ve daha başka yönlerde işçilerimiz Batı Alman işçisi ile aynı haklara kavuşmuş olmaktan çok uzaktırlar. Yabancı işçilerden meselâ İtalyanlar, İspanyonlar, hattâ Yunanlılar bile işçilerimizden fazla haklara sahip olduklarını söylemek, durumun hiçte mükemmel olmadığını göstermek için yeter. İşçilerimiz ancak teşkilâtli savaş yürütebilme haklarını elde ettikleri zaman öteki işçilere kıyasla aşağılanmaktan kurtulacak, yeni yeni haklarına kavuşabileceklerdir. Teşkilâtli savaşın verimli bir şekilde yürütülebilmesi için grev, toplantı ve yürüyüş haklarının Batı Almanyada eksik olarak kullanılması lâzımdır. İşçilerimiz bu haklarına kavuşmuş değildir. Bu gün savaş bu yöne doğru götürmek ve hakların elde edilmesini sağlamak gerekmektedir. Buna karşı Batı Alman patronları yabancılardan bu gibi haklara sahip olamayacakları gibi bir mantık ileri sürmektedirler. Bazı sendikalar da bu mantığa uygun hareket etmekte, işçilerimizin daya-

nışma (spontane) grevlerini kanunsuz saymaktadırlar. Bu konuda ewelâ şunu belirtmek gerek: Yabancı işçileri sömürmek için memleketlerine getiren patronlar, sömürdükleri yerli işçilere tanıdıkları politik, sosyal bütün hakları tanımalıdır. Çünkü yabancı işçi turist değildir. Batı Almanyanın ekonomik ve politik alanlarda gelişmesine bir yerli işçi kadar katılmakta ve emeğini vermektedir. Bu durum yabancı işçiye, yerlinin bütün haklarından faydalanma hakkını otomatik olarak vermelidir. Zira Batı Almanya yabancı işçilerin emeğinden her alanda gelişmek üzere otomatik olarak yararlanıyor. Verilen her emeğin ekonomik, sosyal ve politik alanlarda karşılığı vardır. Ve bu karşılık derhal tanınmalıdır. Bu bakımdan Batı Alman patronlarının ve resmi çevrelerin ileri sürdükleri yerlilik yabancılık ayırımı bütün kıymetini kendiliğinden kaybetmektedir. Bu anlayış, uzun zamandır yapılmakta olan bir propagandanın etkisi olarak birçok işçilerimizde de bulunmaktadır. İşçilerimiz çoğu zaman bir gurbetçinin dilinin kısa, boynunun bükük olduğunu ileri sürmekte, hak aramada fazla ileri gitmeye yabancı olduklarından hakları olmadığını sık sık ileri sürmekte, özellikle grev gibi hakların kullanılması alanında bu ürkekliği göstermektedirler. Dediğimiz gibi bu devamlı olarak yapılan bir propagandanın etkisidir. Çalışan, emeğini bir memleket topraklarına veren bir kimsenin o memleketin yutuşa kadar hakkı vardır.

İşçilerimizin haklarını elde etmedeki, öteki yabancı işçilere kıyasla geri kalmalarının sebeplerinin başında şüphe yok ki gereği kadar sağlam örgütlenmemiş olmaları büyük bir rol oynamaktadır. Batı Almanyadaki işçilerimizin verimli bir şekilde teşkilâtlanmaları daha tam olarak çözülmüş bir mesele değildir. Sendikalar daha işin başlangıcındadırlar. Büyük yığın halâ dağınıktır. Türkdanışlar sendikalara girmeyen işçilerimizin teşkilâtlandırma işinde çoğu yerde yaya kalmışlardır. Bu alanda başarıları bu örgütler etrafında yaratılmak istenen hava oranında değildir. Büyük yığın, dediğimiz gibi teşkilâtsiz ve başsızdır.

Batı Almanyadaki işçilerimizin teşkilâtlı bir şekilde haklarını arama işinde Türkiye'deki işçi örgütlerine büyük ödevler düşmektedir. Meselâ Türkîş, öteki sendikalar, TİP Batı Almanyada 150 bini aşkın işçilerimizin teşkilâtlanması ile yakından ilgilenmelidirler. Ne yazık ki, bu güne kadar bu işçi teşkilâtları gereken ilgiyi gösterememişler ve Batı Almanyada işçilerimizi büyük zorlukları ile baş başa bırakmışlardır. Türkîşin Batı Almanyada bir büro açmak teşebbüsü gereken sonucu vermemiştir.

Bu şartlar altında Batı Alman sendikalarının Türk işçileri için Türkler idaresinde bürolar açmak hareketini teşvik etmek, işçilerimizin sendikalar girmesine çalışmak, sendikalara girmeyen işçileri de yine bu harekete teşvik etmek ve sendikalarla iş birliği esası üzerinde kurulmuş bağımsız işçi derneklerinde örgütlemekten başka çare yoktur. Zira işçilerimiz her yerde olduğu gibi Batı Almanyada da dâvalarını ancak teşkilâtlı savaşıla çözebileceklerdir.

İşsizlik tehlikesi

Batı Alman tekelleri yeni sömürgecilik usulleri ile Afrika, Asya ve Güney Amerikanın birçok memleketlerine sızmış, ve oralarını, yatırımlar ve tekel-ler yararına işleyen bir ticaret sistemi ile soymaya koyulmuşlardır. Batı Almanyanın iç pazarı da harp yıkıntılarından sonra geniş imkânlarına sahipti. Amerikan emperyalistleri de Batı Alman tekellerini palazlandırmak ve onların Batı Almanyada politik hegemonyalarını sağlamak için büyük çaba gösteriyorlardı. Zira Amerikan emperyalistlerinin, Batı Alman tekellerinin harpçı saldırgan politikalarına ihtiyaçları vardı. Dünya gerginliğini attırmak için, soğuk harp için, icabında, Viyetnamda olduğu gibi sıcak harp için.

Yukarıda saydığımız bütün bu unsurlar Batı Alman tekellerine hızlı bir gelişme sağlamış, bu gelişme de, Batı Alman işçisine kıyasla dışarıdan geniş ölçüde, ucuz işçi getirmek ihtiyacını doğurmuştur.

Türk hükümetleri Batı Alman tekellerinin bu ihtiyacına dört elle sarılmışlar, ve yurdumuzdaki işsizlik meselesini Batı Alman tekellerinin bu ihtiyaçları ile giderme yolunu tutmuşlardır. Bu yol yanlıştır. Yapılacak iş, yurdumuzun sanayileşmesine engel olan Amerikan emperyalistlerini başımızdan def etmek, bize politik şart koşmadan yardım etmeye hazır her memleketten sağlanacak kredi ve teknik yardımla sanayileşmemizi sağlamaktır. Fakat bunun için Amerikan peykliğinden kurtulmak ve milli bir politika yürütmek gerekirdi.

Dış ve iç pazarın elverişli imkânları, dediğimiz gibi, Batı Alman tekel-lerine hızlı bir gelişme sağladı. Fakat bu gelişme bu gün duraklama devrine girmiştir. Batı Almanyada birçok fabrika kapanmakta, bir kısmı da faaliyetini kısmaktadır. Tabii bu kapanan fabrikalar, işçilerini sokağa atmaktadır. Batı Alman İş ve İşçi bulma kurumları, işsiz kalan Alman işçilerine yeni iş yerleri bulmaya çalışmakta. Fakat ekonomik gelişme durakladığı için buna muaafak olamamaktadırlar. Yabancı işçileri, bu arada Türk işçilerini de derhal memleketlerine iade etmektedirler. Resmi istatistiklere göre bu gün Batı Almanyada 350 bin Alman işsizi vardır. Fakat yetkililerin söylediğine göre bu rakkam en az 600 bindir. İşsizlik en çok yapı iş kolunda, madenlerde ve demir çelik sanayiinde kendini göstermektedir. Fakat yakında bütün iş kollarını saracağından kimse şüphe etmemektedir.

Bazı Batı Alman iktisatçıları bu konuda dikkatlerini Demokratik Alman Cumhuriyetine çevirmişlerdir. Bilindiği gibi Demokratik Alman Cumhuriyetinde sosyalist bir idare vardır. Bu sosyalist idare sosyalist prensiplere bağlıdır. Batı Almanya gibi az gelişmiş Afrika, Asya ve Güney Amerika memleketlerini sömürmemektedir. Aksine bu memleketlerin gelişmesi için hem politik hem de ekonomik yardımlarda bulunmaktadır. Buna rağmen Demokratik Alman Cumhuriyetinde sağlam ve devamlı bir gelişme kalkınma vardır. İşsizlik ve ekonomik buhran sosyalist rejimin yapısına yaban-

cıdır. Bundan ötürü bu gün birçok Batı Alman düşünürü ve halk efkârının bir kısmı gözlerini sosyalist Almanyaya doğru çevirmişlerdir. Ve Almanya halkının yarınını sosyalist Almanyada görmektedirler.

Kapitalist olan Batı Almanyada ise, işsiz kalan işçilerimizin elinden meskenleri de derhal alınmakta ve Batı Alman polisi bu duruma düşen işçilerimizi yakalayabildiği takdirde derhal hudut dışı etmektedir. Yabancı işçilere bu arada işçilerimize tanınan polis kararlarına karşı mahkemeye baş vurmak hakkı, yabancılar hakkındaki kanunda yapılan değişiklikle kaldırılmıştır. Şimdi Batı Almanyadaki bütün yabancı işçiler, bu arada bizim işçilerimiz eski nazilerin elinde bulunan Batı Alman polisinin keyfine terkedilmişlerdir.

Batı Almanyadan hudut dışı edilen işçilerimiz. Memlekette işsizler ordusunu kabartacaktır. Bugünkü idare, ve Amerikan sömürgecilerinin egemenliği, Batı Almanyadan dönecek işçilerimizi iş, güç, mesken sahibi edecek, onlar için sosyal adaleti sağlayacak nitelikte değildir.

Şüphe yok Batı Almanyadan dönecek işçilerimiz toplumda kendilerine lâayik olan yeri, emperyalist-komprador egemenliğinden kurtulmuş ve milli güçlerin elinde kalkınmaya koyulmuş bir Türkiye'de bulacaklardır.

I

DÂVA VE MÜDAFAA

1951-de Türkiyede gizli Komünist Partisinin yöneticisi olarak yargılanan ZEKİ BAŞTIMAR yoldaşın 1954-de Askeri Mahkeme önünde yaptığı savunma.

II

Bildiri

Komünist ve İşçi partileri temsilcilerinin 1960'da Moskovada toplanan ve önemli milletlerarası dünya komünist ve İşçi hareketi meselelerini görüşen konferansı üstüne

Komünike

III

Türkiye Komünist Partisi

Doğuşu, Kuruluş, Gelişme yolları
Türkiye Komünist partisi tarihinden sayfalar.

Değerli okuyucularımız,
yayınlarımızı isteyiniz.

İÇİNDEKİLER

G. Batal, S. Davangsurene, P. Motta Lima

Büyük Oktobr Devrimi ve insanlığın ilerlemesi 829

SOSYALIST ÜLKELERDE

Fred Stautenbiel

Demokratik Alman Cumhuriyetinde teknik ve kültürel devrimler . . 841

TEKELLER VE İŞÇİ SINIFI

Josef Ledwoh

Federal Almanya Cumhuriyetinde emekçilerin yönetime katılması
için yürütülen savaş 850

MILLİ KURTULUŞ HAREKETİ BUGÜN

V. Lukin

Güney ve Güney-Doğu Asye ülkelerinde sınıf yapısında görülen bazı
özellikler 863

VIYETNAM HARBI

Henri Alleg

Bu yol nereye gider Mister Johnson? 876

KAYIPLARIMIZ

Feci uçak kazasından ölen yoldaşlarımız 882

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi

Genel Sekreteri *LEONID BREJNEV* yoldaşa 888

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine 889

Ahmet Saydan, Ahmet Akıncı

Batı Almanya'daki işçilerimizin bazı önemli meseleleri üstüne
düşüncüler 890

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira